

Riksdagens protokoll

2010/11:20

Onsdagen den 24 november

Kl. 09.00 – 13.43

16.00 – 16.10

Protokoll
2010/11:20

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 18 november.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att bordläggningsplenum skulle äga rum *måndagen den 29 november kl. 15.00*.

3 § Beslut om senaste dag för avlämnande av propositioner

I enlighet med 3 kap. 3 § riksdagsordningen hade talmannen föreslagit att propositioner som regeringen avsåg skulle behandlas under innevarande riksmöte och för vilka särskild tidpunkt inte var föreskriven skulle avlämnas *senast tisdagen den 22 mars 2011*.

Kammaren biföll detta förslag.

4 § Meddelande om preliminära hålltider för kammarens sammanträden

Andre vice talmannen meddelade att ett meddelande om preliminära hålltider för kammarens sammanträden januari 2011 till juni 2014 delats ut till riksdagens ledamöter.

5 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2010/11:6 från torsdagen den 18 november i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från socialförsäkringsutskottet.

6 § Anpassningar av reglerna om skogsavdrag till ändringar i fastighetstaxeringslagen

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU15
Anpassningar av reglerna om skogsavdrag till ändringar i fastighetstaxeringslagen (prop. 2010/11:21).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 22 §.)

7 § Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU7
Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan (redog. 2009/10:RRS29).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 22 §.)

8 § Villkoren för Sveriges kredit till Lettland

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU13
Villkoren för Sveriges kredit till Lettland (skr. 2009/10:244).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 22 §.)

*Utlåtande över
Vitbok om försäkrings-
garantisystem*

9 § Utlåtande över Vitbok om försäkringsgarantisystem

Föredrogs
finansutskottets utlåtande 2010/11:FiU14
Utlåtande över Vitbok om försäkringsgarantisystem (KOM(2010)370).

Anf. 1 BO BERNHARDSSON (S):

Herr talman! Skälet till den här diskussionen och för utlåtandet om vitboken om ett försäkringsgarantisystem är ytterst finanskrisen, eller kanske bättre uttryckt, de återkommande finanskriserna. Vad dessa kriser visar, senast den akuta kris som bubblat upp i Irland, är i själva verket behovet av politikens återkomst efter en tid av ganska ohejdad tilltro till de fria marknadernas välsignelser.

Just krisen i Irland ger anledning till en principiell reflexion.

Europas politiker diskuterar nu åtgärder för att hjälpa Irland men också olika system för att långsiktigt förebygga nya kriser och inrätta så

kallade automatiska krismekanismer. Tyngdpunkten i det arbetet ligger på att politikerna måste disciplinera politikerna. Det handlar om att förhindra alltför stora budgetunderskott och statsskultsproblem. Det handlar om att politiken måste vara ansvarsfull.

Jag vill inte på något sätt förringa den problematiken; det är självklart viktigt att ha ordning på de offentliga finanserna. Den som är i skuld, och beroende av finansmarknaderna, är inte fri. Det visar exemplet Irland, och det fick vi i Sverige uppleva på 90-talet. Det var ganska plågsamt.

Men Irlandsexemplet pekar tydligt åt ett helt annat håll. För bara tre år sedan hade Irland utomordentligt starka offentliga finanser. År 2007 var budgetunderskottet lika med noll och statsskulten 24 procent av bnp; stabilitetspakten tillåter 60 procent. Sedan brast bubblorna, och på ett par år säckade Irlands ekonomi ihop fullständigt. I dag är statsskulten 96 procent, budgetunderskottet 32 procent och arbetslösheten 13,8 procent.

Detta visar, åtminstone för mig, att grundproblemet inte är dålig budgetdisciplin och att de disciplinerande åtgärderna i första hand och främst måste sättas in där, det vill säga riktade mot politikerna själva. De riktigt stora problemen, ja systemfelet, finns på finansmarknaderna där ansvars-tagandet har kopplats loss från risktagandet och från möjligheterna att tjäna snabba pengar. Detta sagt som en inledning och fond till diskussionen.

Herr talman! Det finns alltså goda skäl till att diskutera och genomföra åtgärder för att reglera och bringa ordning på finansmarknaderna. Samtidigt måste det bli rätt. Det är till exempel inte rimligt att samhället, konsumenter och skattebetalare, tar över risker och kostnader för kriserna medan möjligheterna att just ta risker med andras pengar finns kvar.

Ska vi införa ett försäkringsgarantisystem på europeisk nivå? Det är så frågan ställs i detta ärende. Vårt svar på den frågan är att ja, det är möjligt. Vi socialdemokrater är dock inte i dag beredda att säga ja till genomförandet av ett sådant europeiskt direktiv. Skälen till den tveksamheten är flera. Ett av de viktigare skälen är att vi menar att vi borde avvakta och först följa upp de nya regler som följer med det nya solvens-regelverket, solvens II.

Det finns fler skäl till tveksamheten. Ett är att det finns en risk att ett garantisystem verkar i motsatt riktning mot vad som är tänkt, nämligen när kostnaderna för misslyckandena lyfts av för att bäras av försäkrings-tagare och ytterst av skattebetalare. Följden kan bli – det är ganska logiskt – ett ökat risktagande och chanstagande. Det kan få till följd att de bolag som sköter sig, deras försäkringstagare och ägare, får betala för dem som inte sköter sig.

Vi har ju en insättargaranti, kan det hävdas. Varför är det inte lika självklart med en försäkringsgaranti? Jo, därför att bankerna, vars kärn-verksamhet är ekonomins och samhällets blodomlopp, måste betraktas som mer systemviktiga än försäkringsmarknaden. Banksystemet och storbankerna kan inte tillåtas falla. Det finns alltså, sammanfattnings-vis, en rad frågor som vi anser måste klaras ut innan vi är beredda att förorda ett europeiskt direktiv om en försäkringsgaranti.

När det gäller frågan om kollektiva avtalsförsäkringar, och för övrigt en del andra frågor, är vi överens med majoriteten om att de ska undantas från ett sådant garantisystem, om det blir aktuellt att införa det.

Prot. 2010/11:20
24 november

*Utlåtande över
Vitbok om försäkrings-
garantisystem*

Herr talman! Behöver vi ett försäkringsgarantisystemdirektiv? Vi vill inte utesluta det, men som situationen ser ut finns det starka skäl att avvakta, bland annat just genomförandet av de nya solvensreglerna.

Jag yrkar bifall till motivreservationen.

Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i utlåtandet.

I dag diskuterar vi alltså kommissionens vitbok om en försäkringsgaranti. Det betyder att vi inte tar ställning till skarpa förslag, utan vi ska ge synpunkter på de förslag som presenterats av kommissionen.

Majoriteten i finansutskottet är i grunden positiv till den typ av försäkringsgarantisystem som kommissionen nu föreslår. Det är vi med anledning av att det stärker konsumentskyddet. Även om jämförelsen haltar lite grann – Bo Bernhardsson var ju inne på jämförelser mellan banksektorn och försäkringssektorn – vill jag ändå göra den jämförelsen, för i dag finns det inom EU krav på nationella garantiordningar för insättare i bank i form av insättargarantisystem. Det finns även krav på skydd för investerare i värdepapper. Det har vi, trots att vi har kapitalkraven på bankerna.

I försäkringsbranschen ser det lite annorlunda ut. Vi kommer inom en snar framtid att få solvens II-reglerna på plats, men de reglerna som ställer krav på bolagen kan aldrig garantera att ett försäkringsbolag inte kommer att gå i konkurs. Även om risken kan ses som relativt liten måste konsumenterna kunna känna trygghet när de väljer försäkringsbolag, oavsett var i Europa företaget har sin hemvist.

Bara för att vi har ett kapitaltäckningskrav på banksidan har vi inte låtit bli att se till att det finns ett insättningsgarantisystem, men något motsvarande finns inte på försäkringsområdet. Vi menar att kommissionens förslag om att det bör finnas någon form av hyfsat harmoniserat försäkringssystem är väldigt relevant. I dag är det tolv av de trettio EU- och EES-medlemmarna som har någon form av försäkringsgaranti, men systemen ser väldigt olika ut vad gäller omfattningen.

Herr talman! Låt mig nämna några argument och motiv för en sådan försäkringsgaranti. Som jag sade är konsumentskyddet det centrala argumentet för detta. Det är också tänkt att bidra till ett effektivt och enhetligt konsumentskydd inom EU. Vi vet att brist på skydd kan leda till brist på förtroende hos kunderna på vissa marknader och i förlängningen även riskerar den finansiella stabiliteten. Ett annat argument för en försäkringsgaranti är att det främjar den inre marknadens funktionssätt genom att det ökar den gränsöverskridande konkurrensen.

En majoritet i finansutskottet har ställt sig bakom detta och stöder idén att införa någon form av harmoniserat försäkringsgarantisystem, men under vissa förutsättningar. För det första är det bara under förutsättning att systemet utgör en sista utväg för skydd för försäkringstagare och förmånstagare när ersättning inte kan erbjudas på ett annat och effektivare sätt. För det andra menar vi att det måste finansieras med avgifter som betalas av försäkringsbolagen, så att det så långt som möjligt inte ska belasta skattebetalarna.

För det tredje menar vi att det måste vara utformat så att det motverkar ett riskfyllt beteende i branschen – det är en mycket viktig förutsättning – samt att hemlandsprincipen ska gälla.

Slutligen är det mycket centralt för oss här i Sverige att kollektivavtalsförsäkringarna undantas från det här systemet. Det är en typ av försäkringar som först och främst ingår mellan juridiska personer, parterna, och i de bakomliggande avtalen har man på olika sätt en betryggande kontroll över försäkringarna och de försäkringsbolag som meddelar dessa. Garantisystemet är främst tänkt att gälla mellan en juridisk och en fysisk person och inte mellan juridiska personer.

Slutligen vill jag säga att vi i likhet med kommissionen tror att om man vill införa ett försäkringsgarantisystem är bästa sättet att göra det att ha ett direktiv på EU-nivå. Det säkerställer att målet om ett harmoniserat system uppnås samtidigt som medlemsstaterna får möjlighet att själva anpassa utformningen av lagstiftningen på nationell nivå.

Herr talman! Summa summarum: Vi tror att det kan vara bra med ett harmoniserat försäkringsgarantisystem, och det starkaste argumentet är att det stärker konsumentskyddet för de europeiska medborgarna.

Anf. 3 BO BERNHARDSSON (S) replik:

Herr talman! Elisabeth Svantesson säger att solvensregelverket inte garanterar att ett försäkringsbolag inte kan gå i konkurs. Det är alldeles sant. Men det är ändå lite uppochnedvända världen här, för det är faktiskt en moderat ledamot jag diskuterar med. Är inte marknadens idé just att det finns en risk för att man går i konkurs om man inte sköter sig? Det är någonstans en av grundpelarna, tycker jag.

Varför ha så bråttom med detta? Tycker inte Elisabeth Svantesson att en del av de frågeställningar som vi för fram, och där vi anser att man behöver mer tid, är relevanta? Här finns det en uppenbar risk för att man ännu mer kopplar loss risktagandet från ansvarstagandet.

Har man en marknad där ett bolag inte kan gå i konkurs har man egentligen ingen marknad, utan man har satt den ur spel. Detta är förstås nödvändigt när det gäller bankers kärnverksamhet, och det skulle vi kunna ha en större diskussion om. Det är omöjligt att tillåta att banksystemet slås ut, men när det gäller andra marknader är det knappast så. Då har man ju ingen marknad. Ser inte Elisabeth Svantesson de här motsättningarna och motsägelserna?

Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Bo Bernhardsson, för frågan! Det finns inte ett rätt svar och ett fel svar här.

Jag tycker inte att risken ska ligga hos försäkringstagarna om man till exempel köper en försäkring i ett annat EU-land, utan risken måste ligga hos försäkringsbolagen. De måste bära ansvaret – inte konsumenten. Det handlar om konsumentskydd.

Det finns ett exempel. Solvensreglerna betyder ju inte att företag inte kan bete sig på ett bedrägligt sätt. Vi ser sådana exempel just nu. Finansinspektionen har just nu ett ärende med ett grekiskt försäkringsbolag som har lurat skjortan av sina kunder på ett obehagligt sätt. Vi menar då att det är rimligt att det finns ett konsumentskydd och att det är avgifter som

ska betalas av försäkringsbolagen, men avgiftssystemet måste naturligtvis vara riskbaserat.

Anf. 5 BO BERNHARDSSON (S) replik:

Herr talman! Om det finns marknader och företag som lurar skjortan av kunderna vill det till andra typer av regleringar och politiska insatser, kanske till och med mer långtgående än de här, som ju innebär att om man lurar skjortan av kunderna lyfter politikerna av kostnaderna för risktagandet, så att man kan fortsätta att lura skjortan av kunderna ganska riskfritt. Det är ju någon annan, det vill säga konsumenterna, försäkringstagarna eller ytterst skattebetalarna, som betalar.

Jag hävdar inte heller att det finns ett enkelt svar på detta. Det finns ett konsumentintresse som är starkt, men jag hävdar att det är ganska tvivelaktigt att rusa i väg i den här riktningen, för det finns en risk för att man faktiskt förvärrar obalansen på marknaden mellan ansvarstagande och risktagande.

Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Bo Bernhardsson kanske tycker att det är uppochnedvända världen, men jag tycker att det är både relevant och grundläggande att vi både ställer krav på företagen med solvensregler och att vi har ett konsumentskydd när vi nu ser att den europeiska försäkringsmarknaden går ihop. Det kommer också att gynna att tjänsterna kan finnas på olika marknader. Det blir alltså lättare att köpa en försäkring i ett annat land. Då är det viktigt med ett skydd för konsumenten.

Vi har sagt – och jag tror att Bo Bernhardsson delar den uppfattningen – att om man ska ha ett sådant här system måste det förhindra ett riskfyllt beteende. Det är alltid problematiskt med den här typen av garantisystem, men en majoritet i finansutskottet säger ändå ja till en grundläggande tanke i det här systemet, nämligen konsumentskydd.

Det är inga enkla frågor, och det finns inga enkla svar. Det finns många regler som går tillsammans. Men om det är något vi behöver på en fri marknad är det ett skydd för konsumenten, och därför har vi sagt ja till den här vitboken.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 22 §.)

10 § En reformerad grundlag (vilande grundlagsbeslut, m.m.)

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU4
En reformerad grundlag (vilande grundlagsbeslut, m.m.) (prop. 2009/10:80 delvis).

Anf. 7 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 1 och 2.

Ett lands grundlag utgör reglerna för dess styre och för medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter. Den har ett skydd mot att ändras alltför lättvindigt. Sveriges grundlag kan bara ändras genom att riksdagen röstar igenom förslaget till förändringar två gånger med ett allmänt val däremellan eller genom en folkomröstning som har initierats av riksdagen.

Den nu aktuella grundlagsändringen innefattar sådant som försvagar det svenska medborgarskapet och grundlagsfäster och cementerar mångkulturalismen. Dessutom påverkas vår ställning som självständig och suverän stat drastiskt genom att EU-medlemskapet skrivs in i grundlagen. För mig och mina partikamrater är alla dessa förändringar ytterst beklagliga, inte minst därför att de försvagar svenskarnas status och svenskarnas rätt till självbestämmande.

Jag tillstår ändå att grundlagsförslaget förvisso innehåller en del behövliga förändringar. Vi ser förbättringar och vi ser tydliggöranden som kommer att underlätta i ett antal avseenden, men nackdelarna överväger vida de positiva delarna i förslaget. Nackdelarna är också av en sådan natur att vi sverigedemokrater aldrig kan acceptera dem.

För det första: Det svenska medborgarskapet urholkas. I regeringsförklaringen talade statsministern om att medborgarskapets tyngd och betydelse ska stärkas. Men de föreslagna förändringarna innebär tvärtom en kraftigt försvagad status för medborgarskapet. Kravet på att statsråd ska ha varit svenska medborgare i tio år försvinner. Medborgarskapskravet vad gäller statliga anställningar försvinner med några undantag för en handfull militära och juridiska ämbeten. Det föreslås dessutom att begreppet ”medborgare” byts ut till ”var och en”. Detta innebär att det blir fritt fram för utländska medborgare att ha samhällsbärande viktiga positioner i det svenska samhället. Det innebär också att utlänningar i stort jämföras med svenska medborgare i grundlagen.

För det andra: Det mångkulturalistiska synsättet cementeras. Skrivningarna skärps för kulturella minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv då detta i det nya förslaget ”skall” främjas i stället för som i dag ”bör” främjas. Det är en begrepps-förändring som i juridisk mening innebär en väsentlig skillnad.

Visst rör detta de nationella minoriteterna, men vi ser också en risk för att det i framtiden kan komma att utnyttjas av andra minoriteter som just i dag inte omfattas av bestämmelserna. Relativismen inom det svenska politikerlandskapet är som bekant ganska omfattande.

Vi sverigedemokrater anser inte att ett land ska byggas på motsättningar mellan olika grupper. Vi vill i stället söka bjuda in människor i den svenska gemenskapen för att på så sätt uppnå en samhörighet – en samhörighet som är en förutsättning för en stark välfärd och för ett tryggt, stabilt och harmoniskt Sverige.

För det tredje: EU-medlemskapet grundlagsfästs. En av de få positiva detaljerna i Lissabonfördraget är att det numera finns en tydlig utträdesparagraf. Sverige och andra medlemsstater i EU kan välja att lämna unionen om de skulle vilja göra det i framtiden. Men med den föreslagna nya svenska grundlagen försvåras Sveriges möjligheter till ett utträde markant, även i händelse av att en bred majoritet i Sverige någon gång i framtiden skulle vilja lämna unionen. Det tycker jag är djupt olyckligt. Jag kan inte se några positiva konsekvenser av förslaget. Jag menar att

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

det för den enskilde svenska medborgaren bara innebär ytterligare inskränkningar i möjligheten att bestämma över oss själva och att bestämma i vårt eget land.

Just när det gäller EU-medlemskapet är jag både förvånad och oroad över hur lite det har diskuterats i den allmänna samhällsdebatten. Jag kan ha viss förståelse för att inget av de övriga partierna i den här församlingen opponerar sig mot att mångkulturen cementeras och att det svenska medborgarskapet urholkas. Jag kan ha viss förståelse för det eftersom det i dessa avseenden bara är Sverigedemokraterna som utgör en opposition i det här landet. Det som oroar och förvånar mig allra mest är i stället att det är så tyst bland Sveriges EU-kritiker. Varför råder det närmast total tystnad om att Sveriges konstitution ändras för att grundlagsfästa EU-medlemskapet?

Jag menar att det svenska medlemskapet i Europeiska unionen saknar ett tillräckligt starkt folkligt mandat för att förtjäna att skrivas in i grundlagen. Det är i dag bara en knapp majoritet – enligt SOM-institutet 51 procent – som anser att det svenska EU-medlemskapet är någonting positivt. Ungefär lika knapp var majoriteten när vi för 16 år sedan röstade ja till det svenska medlemskapet. Senast frågan prövades i en folkomröstning, 2003, visade resultatet tydligt att svenska folket inte är nöjda med den utveckling mot ökad överstatlighet som vi ser i Europa. Det EU-medlemskap som nu skrivs in i den svenska grundlagen är någonting helt annat än det som vi röstade ja till 1994.

På partinivå finns naturligtvis skillnader med stora grupper av EU-kritiker inom flera partier. Det gäller inte minst bland de rödgröna och i synnerhet inom Vänsterpartiet, bland dess väljare och sympatisörer. Just Vänsterpartiets roll i frågan tycker jag förtjänar lite extra uppmärksamhet. Bara ungefär en fjärdedel av Vänsterpartiets sympatisörer och väljare anser att EU-medlemskapet är någonting positivt. En stor del av Vänsterpartiets väljare vill till och med att Sverige ska lämna Europeiska unionen. I kommunikationen med sina väljare säger sig Vänsterpartiet vara ett EU-kritiskt parti som är motståndare till överstatlighet och till den europeiska unionen. Jag tycker ändå att man tydligt visade motsatsen när man röstade för förslaget till förändrad grundlag i en första omgång.

Herr talman! Man kan tycka att detta bara är en symbolfråga utan någon större praktisk betydelse. Men det fanns en anledning till att vi inte redan i samband med att Sverige anslöts till Europeiska unionen för 15 år sedan gav EU-medlemskapet ett grundlagsskydd. Då resonerade man som så att det inte gick att utesluta att EU i framtiden utvecklades på ett sådant sätt att Sverige fann anledning att dra sig ur unionen. Jag tycker att det var ett mycket klokt resonemang som i allra högsta grad har samma tyngd än i dag.

Herr talman! Jag är realist. Jag inser och jag erkänner att situationen såsom den ser ut i dag är att Sverige är med i den europeiska unionen. Vi har förbundit oss genom olika avtal att erlägga en viss avgift och att följa vissa avtal som vi nu är bundna av. Men det är ingenting som på något sätt förhindrar vare sig mig eller mitt parti att på ett politiskt plan motarbeta denna utveckling. Precis som riksdagsmajoriteten i närmare två decennier har arbetat aktivt för att cementera EU-medlemskapet och gjort allt i sin makt för att urholka och skänka bort vår suveränitet och vår självbestämmanderätt kommer vi sverigedemokrater med alla medel som

står till buds att aktivt arbeta för att ge svenska folket sin självbestämmanderätt tillbaka. Det är någonting som är fundamentalt för oss som tror på nationalstatsprincipen.

Herr talman! Varje åtgärd som syftar till att ge bort vår rätt att forma vårt eget samhälle och vår egen framtid kommer vi sverigedemokrater att bekämpa.

(Applåder)

I detta anförande instämde Kent Ekeröth (SD).

Anf. 8 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det är sex års arbete som i dag går i mål. Jag är glad och stolt över att vara en av dem som har deltagit hela vägen i processen – från den långa och grundliga utredningen till den avslutande debatten och beslutet här i dag i kammaren.

En sådan större grundlagsrevidering görs bara en gång per generation. När vi startade arbetet fanns tydliga skiljelinjer och stora motsättningar när det gällde vart vi skulle. Från Miljöpartiets sida drev vi först och främst arbetet med inriktningen att stärka grundlagen och de mänskliga rättigheterna. Jag vill se en grundlag i Sverige som spelar en större roll i samhällslivet och inom juridiken. Målet borde också vara att människor känner till våra grundlagar och att dessa därmed är både begripliga och användbara.

När man tar studenten ska man känna till något om den svenska regeringsformen. Varför? Jo, därför att det är i regeringsformen som de grundläggande villkoren för demokratin i Sverige beskrivs. Där regleras demokratins spelregler och förhållandet mellan medborgare och politik – mellan väljare och valda. Det är där det står om folkstyret, om det kommunala självstyret, om den personliga integriteten och om de mänskliga rättigheter som bär upp en civilisation värd namnet.

Jag är glad och stolt för att vi har lyckats att nå en rejäl bit framåt på den vägen trots ibland starkt motstånd. Vi hade kunnat nå ännu längre. Det fanns egentligen en majoritet som i flera centrala frågor var överens om att gå ännu lite längre. Det var att ta ett steg för att till exempel införa en författningsdomstol, att ytterligare stärka folkinitiativet och personval i valsyste

met. Men vi lever trots allt i Sverige, konsensuslandet i norr där det inte är riktigt fint att vara så oense om alla möjliga frågor. Det blev därför en stor kompromiss med alla riksdagspartier. Det har också sina fördelar. Det stärker förslagets tyngd och gör att det rimligen finns ett brett ansvar för att vi här i riksdagen också genomför idéerna och tankarna bakom förändringen.

Nackdelen är dock att grundlagen inte fått den uppmärksamhet som den förtjänar. De förändringar som vi föreslår borde ha diskuterats mer inför beslutet i våras och inför det andra beslutet i dag. Det hade gjort människor mer medvetna om förändringarna och gjort det svårare att ta upp en sådan pseudodebatt som vi har fått de allra senaste dagarna. När nästan alla är överens får inte medierna den näring som krävs i form av konflikter.

Jag vill lyfta fram några konkreta saker i förslaget och den förändring vi gör som jag menar kommer att påverka Sverige.

Prot. 2010/11:20

24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

Uppenbarhetsrekvisitet försvinner. Den är en märklig juridisk ordning som har skilt ut Sverige från andra moderna demokratiska länder. I vår regeringsform har det särskilt angivits att grundlag går före vanlig lag endast om den senare uppenbart strider mot grundlagen. I praktiken har det varit ett grundskott mot möjligheterna för människor att använda bland annat rättighetskapitlet om mänskliga rättigheterna i domstolar.

Därmed kommer man nu även i Sverige att kunna åberopa de mänskliga rättigheterna i vår grundlag när de kommer i konflikt med enskilda lagar och regler. Det gör också att intresset för grundlagen kommer att öka bland både medborgare och jurister. En följeffekt blir också att Lagrådet kommer att stärkas med det förslag som ligger i dag. Nya förslag från regeringen måste i större utsträckning gå till Lagrådet för granskning. Det gör att vi kommer att få bättre genomarbetade förslag som är överens med tankarna med grundlagen när de kommer till riksdagen för debatt och beslut.

Den personliga integriteten får en särskild skärpning efter de senaste årens debatt och utförsbacke på detta område. Det innebär att det nu under flera år måste ske en översyn i Justitiedepartementet för att anpassa lagar och förordningar till det nya läget där personlig integritet får en större betydelse.

Det blir en omröstning om statsministern efter nästa val. Det är en fråga som Miljöpartiet och Moderaterna har drivit och som vi fått en hygglig lösning på. Innan valet 2010 ansåg nämligen Moderaterna att det var viktigt att klargöra hur den parlamentariska situationen såg ut och om det finns en majoritet för den sittande statsministern efter att val hållits. Nu när Moderaterna gör allt för att se ut som sossarna gjorde förr tycks de även ta till sig de sämre sidorna tyvärr.

Personvalet kommer att stärkas. Det gör att fler riksdagsledamöter kommer att kunna väljas in genom att väljarna har kryssat in dem. Det har funnits en dålig kompromiss som inneburit att just till riksdagsvalet har vi haft högre spärrar mot personval än i landsting och kommuner. Det har varit ett slags halvmesyr som återspeglar en rädsla hos partierna mot att låta väljarna få större genomslag just i riksdagen.

Nu blir det en förändring som gör att spärren sänks till 5 procent även vid riksdagsvalet. Det gör i sin tur att det blir ännu viktigare att få en lösning på frågan om hemliga bidrag till partier och politiker. Det krävs helt enkelt en ny lagstiftning som visar att vi inte längre håller korruptionen om ryggen.

De senaste åren har internationella organisationer på flera sätt uppmärksammat den bristande öppenheten i Sverige på det här området. Frågan bearbetas just nu i konstitutionsutskottet, där det finns en möjlighet att hitta en överenskommelse om inte Moderaterna, Centern och Folkpartiet väljer att luta sig mot Sverigedemokraterna som tycks ha valt linjen att mörka pengar och hemlighetsmakeri är bra och rätt väg att gå vidare för partierna i Sverige. Öppenhet är vägen. Det minskar korruptionen och stärker demokratin.

Det förstärkta folkiniciativet är nästa sak. I normalfallet ska ett folkiniciativ leda till en folkomröstning, står det nu i den utredning och den proposition som vi ska ta ställning till. Det är en stor skillnad mot hur det har varit. Tidigare har kommunfullmäktige regelmässigt sagt nej till namninsamlingar för att få till folkomröstningar i enskilda frågor. Nu blir

det tvärtom. Kommunfullmäktige får betydligt mindre möjligheter att agera bromskloss. Det krävs från årsskiftet en kvalificerad majoritet för ett sådant beslut. Det ska då handla om felaktigheter som att omröstningen går utanför kommunens kompetens eller strider mot någon lag eller så.

Det innebär att människor i praktiken får nya möjligheter att påverka. Men det kommer också att kräva av oss att vi tar fram en ny kultur och praxis i Sverige, där vi ser medborgarnas delaktighet i beslutsapparaten som naturlig inte bara en gång vart fjärde år. Politiker runt om i Sverige måste sluta att se människor som ett hot i beslutsprocessen.

Så kommer vi till EU-frågan. Jag får väl säga: God morgon, Jimmie Åkesson! Vi tycks ha fått en ny EU-debatt 15 år senare. Visserligen är Sverige med i EU, men vi ska fortsätta att låtsas som att vi inte är det. Vi mår alla bättre, tycks resonemanget vara, om vi fortsätter att tro att ingenting har hänt.

Jag tycker att grundlagen ska spegla verkligheten. Jag var på den sidan som motarbetade ett svenskt medlemskap för 15 år sedan. Men jag tycker inte att de ungdomar som växer upp i Sverige i dag ska behöva vara okunniga om vem som egentligen bestämmer och att en stor del av de lagar som vi inför i Sverige kommer från EU.

Ska man kunna vara med och påverka även i det systemet bör vi snarare se till att medvetenheten ökar, att människor är med på banan och att vi ser till att vi har medborgare som är kunniga om hur verkligheten ser ut i stället för att försöka låtsas som att ingenting har hänt.

Det fanns också de som ville föra in skrivningar om att EU är fantasiskt, ett fredsprojekt och Gud vet vad. Men så blev det inte. Det blev ett mer lakoniskt statement om att Sverige är medlem i EU liksom det står att Sverige är medlem i Förenta nationerna.

Det blir inte heller svårare för Sverige att gå ur EU. Det är en missuppfattning från dem som driver den diskussionen. Möjligen skulle man kunna hävda att det kan ta några månader längre tid om vi nu har en folkomröstning om att Sverige ska gå ur och det fattas beslut i riksdagen både före och efter ett val. Men man kan också tänka sig att folkomröstningen är på valdagen och att det går lika fort som det gjort tidigare.

Den typen av konspirationer tror jag inte så mycket på. Egentligen handlar Sverigedemokraternas nymornade reaktion mot grundlagen just om den medborgarskapsfråga som Jimmie Åkesson tog upp här tidigare. Man är irriterad över att någon efter att ha bott här i Sverige hela livet till sin 50-årsdag nu plötsligt får möjlighet att bli statsråd.

Vi har en sådan situation i dag. Jag tror att Per Schlingmann skulle ha blivit statsråd i Sveriges regering om den nya grundlagen hade gällt. Man kan ju tycka bra eller illa om att han inte blev det, men rent formellt finns det inte någon rimlig anledning att göra skillnad på folk i den här meningen. Likaväl som människor kan rösta i val till Sveriges riksdag, till kommuner och till landsting bör man kunna bli statsråd. Man bör kunna få de viktiga tjänsterna i Sverige.

Jag tycker att den förändring som vi gör när det gäller medborgarskapet, att fler människor som har bott här länge har möjlighet att också söka och få tjänster i den svenska staten på många nya nivåer, är en positiv förändring som gör Sverige bättre. Den mångfalden vill inte jag vara utan.

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

Anf. 9 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Peter Eriksson tar inledningsvis upp de förändringar som kanske inte är lika stora som de jag valde att ta upp i mitt anförande men som säkert har en viss betydelse för det svenska samhället och för vardagslivet för många människor. Jag berörde också dem. Jag tycker att det finns en del förändringar i det här förslaget som är nödvändiga och bra.

Tyvärr överskuggas de av de lite större, mer övergripande frågorna som kommer att få en väldigt stor betydelse för det svenska samhället långt fram i tiden. Det gäller till exempel EU-frågan. Nu försöker Peter Eriksson att få det att låta som om grundlagen ska spegla verkligheten och som om detta inte förändrar någonting i praktiken. Det är klart att det gör! Jag fick lära mig i skolan att i grundlagen står det all makt utgår från folket och att riksdagen är dess främsta företrädare. Så är det inte längre, och nu grundlagsfäster vi det faktumet att det inte längre är så. Nu är det andra länder i Europa, andra folk och andra väljare i andra länder som stiftar svenska lagar, och det står också i den svenska grundlagen. Jag tycker att det är djupt beklagligt. Jag kommer aldrig att kunna acceptera det. Det är ett stort hot mot vår suveränitet och mot vår självständighet.

Jag trodde ändå någonstans att Miljöpartiet var ett parti som också stod för detta. Även om man, för att kunna kompromissa med de röda partierna, har förändrat sin inställning till EU och ett svenskt utträde trodde jag att man någonstans hade en grundläggande förståelse för problematiken med EU-medlemskapet och att det EU-medlemskap som vi ser i dag är någonting helt annat än det som svenska folket en gång röstade ja till. Jag trodde någonstans att Peter Eriksson hade en grundläggande förståelse för det, men tydligen inte. Peter Eriksson ser tydligen inte den här jättestora förändringen som särskilt dramatisk, och det tycker jag är beklagligt.

Anf. 10 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Den stora förändringen är att Sverige har blivit medlem i EU. Det skedde för 15 år sedan. Nu står Jimmie Åkesson i riksdagens talarstol och säger att vi ska hålla för öronen, blunda och låtsas som om ingenting har hänt. Jag tycker inte att det är särskilt imponerande, Jimmie. Jag tycker att det gör Sverige mycket starkare och ger medborgarna bättre möjligheter att vara med och påverka och göra Sverige bättre framtiden om vi använder de möjligheter vi har och ser till att aktivt och öppet diskutera hur verkligheten ser ut och försöker påverka den. Det är mycket bättre än att sitta i ett hörn och låtsas som om ingenting har hänt.

Vad är det för konstig diskussion att påstå att den stora förändringen är att vi skriver in i en lag att Sverige är medlem i EU när vi i själva verket har varit det i 15 år? Varför påstår Jimmie Åkesson att det är en viktigare fråga än att stärka de mänskliga rättigheterna i Sveriges grundlag? Det handlar om att ge människor fler möjligheter att använda de mänskliga rättigheterna i svenska domstolar, att minska diskrimineringen och att stärka diskrimineringsskyddet i Sverige. Varför påstår Jimmie Åkesson att detta är en liten fråga i jämförelse med att befästa en sak som egentligen hände för 15 år sedan?

Jag gör den bedömningen att det handlar om medborgarskapsfrågan. Sverigedemokraterna vill inte acceptera att människor som har bott här i

praktiskt taget hela sitt liv till exempel ska kunna bli statsråd i Sverige trots att man kan svenska hur bra som helst och har deltagit i det svenska samhällslivet hur länge som helst.

I detta anförande instämde Björn von Sydow (S).

Anf. 11 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vad jag vet finns det inga tioåringar som blir statsråd, men det är egentligen en annan fråga.

Medborgarskapsfrågan är naturligtvis viktig. Jag tycker att det är avgörande att de som har viktiga, samhällsbärande positioner i Sverige också har en djup förankring i det svenska samhället och förstår det svenska samhället och inte minst det svenska politiska systemet. Det tycker jag är helt avgörande. Det ska även gälla människor på statliga anställningar av högre dignitet. Det tycker jag är helt avgörande. Jag tycker också att det har varit en väl avvägd skrivning i grundlagen så här långt. Den här förändringen urholkar medborgarskapets betydelse.

Vi får acceptera det svenska EU-medlemskapet, säger Peter Eriksson. Jag kommer inte att göra det. Som jag sade beklagar jag att Miljöpartiet har bestämt sig för att acceptera det. Jag vill poängtera att det inte är samma EU som vi gick med i 1995 som vi nu skriver in i grundlagen. EU har förändrats avsevärt sedan dess. Då röstade svenska folket ja till ett samarbete som man åtminstone upplevde som mellanstatligt även om vi var några, och jag tror att Peter Eriksson var på min sida i det fallet, som såg att det nog ändå på sikt skulle ta en riktning mot ökad överstatlighet och maktförflyttning till Bryssel, och det blev precis så. Genom de nya fördrag som har antagits har vi sett just den utvecklingen. Det är precis den utvecklingen som vi nu accepterar och skriver in i den svenska grundlagen.

Jag tycker att det är oroväckande, beklagligt och någonting som på allvar hotar vår självständighet, vår suveränitet och svenska folkets möjligheter att forma sin egen framtid i Sverige.

Anf. 12 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Ibland måste man inse att för att få det demokratiska systemet att fungera måste man erkänna att man förlorat och gå vidare. Ingen tjänar på att förlorarna sätter sig i ett hörn och surar och fortsätter att sitta där i stället för att delta i samhället. Vi och de andra partierna i Sveriges riksdag som var motståndare i omröstningen om medlemskap i EU har valt att delta i EU och skicka ledamöter till EU-parlamentet. Efter 15 år gör vi nu en justering i grundlagen som innebär att det står att Sverige är medlem i EU.

Jag tycker att det är en rimlig förändring. Jag tycker att det är bra att grundlagen återspeglar verkligheten i stället för hur vi som var i minoritet kanske skulle vilja att det blir någon gång i framtiden. Det betyder inte att man måste sluta tycka att det vore bättre om Sverige stod utanför. Det kan man fortsätta att tycka om man vill. Jag tycker att det är rimligt att den situation som vi har för handen återspeglas i verkligheten.

Slutligen skulle jag vilja ha ett argument till varför Per Schlingmann inte skulle kunna få bli i statsråd i Sverige om Fredrik Reinfeldt skulle

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

vilja ha honom som statsråd. Varför vore det dåligt för Sverige att han blir statsråd?

Anf. 13 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! All makt utgår från folket. Så lyder första meningen i regeringsformen. Det är en mening som förpliktar. Som lagstiftare har vi den uppfordrande uppgiften att uttolka folkets vilja i olika lagförslag, men vi har också ett krav på oss att försöka vinna folkets förtroende för den politik som vi vill föra. Minst vart fjärde år har folket makten att ompröva sittande lagstiftande församling och därmed också den sittande regeringen.

Memento mori, kom ihåg att du är dödlig, viskar slaven på triumfvagnen till den fältherre som firade en militär seger i gamla Rom. Memento populo, kom ihåg folket, ska vi riksdagsledamöter alltid påminna oss själva och varandra om.

Herr talman! Ändringar av grundlagen måste göras genom två lika-lydande beslut med val emellan. Därför blir det här en repris på den debatt som hölls den 27 maj i år då texten i detta betänkande behandlades första gången.

Det är inte ofta en grundlag förändras, och därför är detta en historisk händelse – den största författningspolitiska händelsen på över 35 år.

Den förändrade regeringsform som vi nu tar ställning till är resultatet av ett fyraårigt utredningsarbete och av intensiva överläggningar och förhandlingar mellan riksdagspartierna. Jag känner en stolthet över att vi till slut kunde komma överens om ett helt nytt paket, som samtliga dåvarande sju riksdagspartier kunde ställa sig bakom.

Det är så vi ska behandla grundlagsfrågor i Sverige. Det ska vara långsiktiga lösningar, det ska vara breda överenskomelser och det ska vara stabilitet i frågor som rör demokratins grundvalar. Att man har klarat det även denna gång är en styrka inför framtiden.

Redan sättet att ändra grundlagen gör att eftertanke premieras och långsiktiga lösningar uppmuntras. Den regeringsform som vi nu lämnar höll i 35 år, och jag hoppas att den förändrade regeringsform som vi nu antar ska hålla lika länge, det vill säga minst 35–40 år framåt. Men det ankommer i slutändan på de politiska partierna om det blir så. Från socialdemokratiskt håll kommer vi att försöka vårda och hedra den uppgörelse som vi har nått och som riksdagen kommer att ställa sig bakom.

Dagens beslut innebär inte att vi ändrar någon av de bärande delarna i det svenska statsskicket: parlamentarismen, partival med personvalsinslag, kommunalt självstyre, folksuveränitetsprincip och respekt för mänskliga fri- och rättigheter. Det är principer som finns med. Det är snarare en utveckling av de här bärande delarna som det handlar om i dag. Vi bygger vidare på den svenska författningsmodellen och den svenska traditionen.

Jag ska inte stå här och rada upp alla förändringar och justeringar som görs, för det känns inte meningsfullt. Jag kommer att beröra de viktigaste i punktform och hänvisar i övrigt till den debatt som fördes i maj.

- Vi markerar domstolarnas oberoende ställning genom att ge dem ett eget kapitel i regeringsformen. Reglerna kring domarutnämningar reformeras.

- Vi utvecklar det kommunala självstyret, som också ges ett eget kapitel, och inför en proportionalitetsprincip.
- Vi skriver in skydd för forskningens frihet.
- Vi slår för första gången fast i regeringsformen att det samiska folkets kultur ska främjas.
- Vi gör det lättare att anordna kommunala folkomröstningar genom folkinitiativ. Vi möjliggör kommunala extraval. Vi harmoniserar spärarna i personvalet så att 5 procent gäller i alla val.
- Vi utvidgar diskrimineringskyddet så att det också omfattar sexuell läggning.
- Vi markerar barnens rättigheter i regeringsformen.

Vi klargör och utvecklar innehållet i det kommunala självstyret och lagföringsrätten, utan att för den skull införa en författningsdomstol. En författningsdomstol vore nämligen, enligt vårt synsätt, ett systemskifte i författningspolitiken.

I likhet med övriga nordiska länder och Storbritannien har vår konstitutionella tradition präglats av vad vi kallar folksuveränitetsprincipen, det vill säga att folket och dess valda ombud ska bestämma vilka lagar och regler som gäller. Vi ska inte ha oavsättbara jurister som man inte kan utkräva ansvar av. Folksuveränitetsprincipen kommer egentligen till uttryck redan i orden ”all offentlig makt i Sverige utgår från folket”. Därför tycker vi att det är viktigt att det inte finns med någon författningsdomstol i sammanhanget.

I det förslag som föreligger slår man också fast det faktum att Sverige är medlem i EU och att vi verkar för internationellt samarbete inom ramen för Europarådet och FN. Att göra en markering att vi är medlemmar i EU tycker jag inte är särskilt kontroversiellt – vi har varit det sedan 1995. Vi ska respektera den folkomröstning som hölls då och att Sverige deltar i det europeiska samarbetet, har en röst vid bordet i europeiska sammanhang och då är med och påverkar lagstiftningen.

Att inte skriva in att vi är medlemmar i EU är detsamma som att frånsäga oss en del av den verklighet som de facto påverkar svensk lagstiftning och svenskt samhällsliv. Jag tycker att det är att ställa sig vid sidan av verkligheten.

Vill man sedan utträda ur EU är det en lång process, med olika typer av beslut och förmodligen också folkomröstning. Den möjligheten finns. Jag tror inte att den är aktuell. Jag tror inte att den är realistisk. Jag tror inte att det över huvud taget är nära förestående. Jag betraktar det mer som en hypotetisk, teoretisk diskussion utan grund och förankring i någon sorts reell verklighet.

I detta sammanhang har också, om man utgår från principen ”all offentlig makt i Sverige utgår från folket”, förts upp en diskussion som i och för sig inte har direkt med detta ärende att göra men som i viss mening har en bäring som jag tycker är intressant.

Genom det ökade personvalsinslaget kommer också frågan om bidrag till olika kandidater upp till ytan. Dessutom har vi haft en lång debatt om partiets redovisning av sina partibidrag inför offentligheten. Där intar

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

fortfarande partier den omöjliga ståndpunkten att inte redovisa sina parti-bidrag inför väljarna. I ett samhälle som blir alltmer öppet på alla områden betraktar jag det som en ståndpunkt som inte kommer att hålla. Det är en mur som så småningom kommer att rämna. Det är lika bra att göra det så fort som möjligt, för det är där vi hamnar i alla fall. Ökad öppenhet är rimlig och viktig.

Vi är från vår sida beredda att i annat sammanhang verka för en lagstiftning när det gäller just den frågan. Det är viktigt att inför väljarna kunna redovisa varifrån pengar kommer både till partier och till enskilda kandidater. Det är en renhetsfråga, och det är en fråga som ytterst har mycket stark demokratisk bäring och som jag tycker har bäring också på just principen att all makt ska utgå från folket. Folket har rätt att veta vad det finns för olika intressen i bakgrunden för olika partier och olika rörelser.

Jag vill nu sluta cirkeln i mitt anförande med att säga så här.

Från vår sida har ambitionen i det här arbetet hela tiden varit att på bästa möjliga sätt skapa förutsättningar och spelregler så att meningen ”all offentlig makt i Sverige utgår från folket” kan fyllas med ett verkligt innehåll. Hur vi lyckas får framtiden utvisa. Det kommer att bli riksdagsdebatter och frågor även i framtiden. Vi får se hur lång tid det tar tills det är dags för nästa översyn – om den sker om 35 eller 40 år återstår att se. Men vi har i alla fall nu en bra, realistisk grund att stå på som är anpassad efter den verklighet som vi i Sverige i dag lever i.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i föreliggande betänkande.
(Applåder)

Anf. 14 PER BILL (M):

Herr talman! Ja, visst är det en högtidsdag i dag. Även om det är ganska tomt på läktarna är vi från konstitutionsutskottet som är här nöjda och glada att fatta det andra beslutet om en reformerad grundlag. Det är just en reformering vi gör av 1974 års regeringsform, och därtill är det ett antal andra lagar som ändras.

Jag tänkte dela in mitt anförande i tre delar. Jag ska först göra en sammanfattning av några av de viktigaste delarna, precis som mina båda meddebattörer har gjort. Sedan tänkte jag bemöta några av Sverigedemokraternas argument. Avslutningsvis ska jag berätta lite grann om hur vi har arbetat.

Jag tycker alltid att det är bra att försöka dela in saker och ting i olika grupper för att få ett grepp om dem. Vad är det vi har gjort? Enkelt skulle man kunna säga att vi har delat in förändringarna i fyra delar. Det handlar om starkare ställning för medborgarna gentemot staten, den offentliga maktens uppdelning, kommunala frågor och valfrågor.

Den starkare ställningen för medborgarna gentemot staten handlar till exempel om skyddet för den personliga integriteten som skrivs in. Det handlar om tydligare regler om full ekonomisk ersättning vid expropriation. Det handlar om grundlagsskydd mot diskriminering och att det ska gälla även för sexuell läggning. Det handlar om att vi skriver in ett skydd för forskningens frihet i grundlagen.

Den offentliga maktens uppdelning handlar till exempel om att vi efter ett riksdagsval ska ha en obligatorisk omröstning om vem som ska

vara statsminister. Det handlar om att KU kommer att få större möjligheter att granska, att vår granskning kan stärkas.

Precis som Peter Eriksson sade handlar det om att uppenbarhetskravet vid lagprövning tas bort och att domstolarnas självständighet markeras med ett eget kapitel i grundlagen.

Det handlar också om kommunala frågor. Det blir större kommunal självständighet och självstyre, eftersom framtida begränsningar måste vara proportionerliga. Det handlar också om möjligheten att ha ett extraval om det har blivit ett mycket oklart läge i någon kommun.

Sedan, herr talman, handlar det om valfrågor, dels att vi sänker gränsen från 8 till 5 procent i riksdagsvalen, precis som vi redan har det i kommun- och landstingsvalen, dels att vi flyttar valdagen till andra söndagen i september, så att regeringen får lite mer tid på sig att göra statsbudgeten. Det är extra viktigt om vi någon gång, långt bort i framtiden, skulle få ett regeringsskifte.

Herr talman! Sverigedemokraternas reservation är ganska enkel, klar och kanslisvensk. Det handlar om ett omedelbart utträde ur EU. Vad som är lite lustigt är att man använder en undersökning från SOM-institutet för att befästa detta. Det är en mycket intressant artikel med rubriken *Nu har en majoritet svenskar mentalt gått med i EU* och med beteckningen 2010:5epa. Det är en mycket intressant läsning.

I den kan man läsa att 51 procent är positiva till EU-medlemskapet, att 23 procent är negativa och att 26 procent är utan åsikt. Vi som i den här kammaren har ägnat oss åt politik i många år skulle väl säga att det är en jordskredsseger för ett förslag som har 51 procent jämfört med 23 mot och 26 procent som inte har någon åsikt.

Jimmie Åkesson tog också upp några andra saker. När jag satt och lyssnade tänkte jag på Gudrun Schyman. Det är nästan så att jag tror att Jimmie Åkesson har kopierat Gudrun Schymans tal för 15 år sedan eller att det möjligen är någon miljöpartist för 15 år sedan som han har kopierat.

Sakta men säkert har dock båda dessa partier, precis som Peter Eriksson beskrev det, insett att det finns en större möjlighet till påverkan om man accepterar vad svenska folket har sagt i folkomröstning och vad det finns en mycket klar majoritet för här i kammaren och faktiskt försöker använda medlemskapet i EU konstruktivt för att se till att det ska bli så bra som möjligt i hela EU och därmed också i Sverige. Det låter lite grann som om vi vore 15 år tillbaka i tiden.

Herr talman! Peter Eriksson berättade att det har gått sex år av arbete från start till mål. Egentligen har det gått ännu mycket längre tid. Redan när 1974 års grundlag antogs dröjde det bara ett par år tills det gjordes en förändring som flyttade in fri- och rättighetsstadgan i grundlagen. Dessutom föddes nästa grundlagsdebatt – precis som det ska vara. Tankesmedjorna började fundera över: Hur ska vi kunna få en ännu bättre regeringsform om 10, 15, 20 eller 30 år, när tiden är mogen?

Herr talman! Jag hoppas och tror att den debatten börjar i morgon, det vill säga dagen efter det att vi har beslutat om den här ändringen. Det är ju väldigt långsamma processer, det är väldigt långa diskussioner, och det är ett stort kompromissande. I det längsta söker vi konsensus.

I mitt förra anförande i maj hade jag en lång exposé från 1809 fram till 1974 över vad olika ledamöter av Sveriges riksdag hade sagt i sam-

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

band med de riktigt stora förändringarna av vår grundlag. Det hinner jag inte den här gången. Men 1809 års konstitutionsutskott uttryckte det så att möjligheterna att ändra grundlag bör vara "omgiven av försvarande formaliteter, nödvändiga för att avhålla icke nog betänkta försök och att förekomma förhastade beslut".

Herr talman! Detta betänkande är fritt från icke nog betänkta försök, och här finns inga förhastade beslut. Bifall till förslaget!
(Applåder)

Anf. 15 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det blev en del upprepningar. Men jag tycker ändå att det är viktigt att framhålla att 51 procent är 51 procent. Det är ganska precis hälften.

Jag sade i mitt anförande att det inte finns något tillräckligt starkt folkligt mandat för det svenska EU-medlemskapet för att det ska skrivas in i grundlagen. När man skriver in något i grundlagen ger man det också en mycket speciell betydelse.

Per Bill inledde med att säga att det är högtidsdag. Det är det säkert för dem som tycker att detta är ett bra och riktigt beslut. Men jag tycker att det är en sorgens dag, när vi slutligt skriver in i grundlagen att vi har övergett vår suveränitet och vår självständighet.

Men som jag anförde tidigare: Jag erkänner att situationen ser ut som den gör. Det är inte så att jag, som någon sade vid något tillfälle, sätter mig vid sidan av och gråter eller något liknande. Jag erkänner att situationen ser ut som den gör. Men det betyder inte att jag måste acceptera att situationen ser ut som den gör. Det betyder inte att jag inte ska göra allt som står i min makt för att motverka utvecklingen mot ökad överstatlighet, mot ett federalt Europa.

Jag vill också upprepa: Det EU som vi nu skriver in i grundlagen är inte samma EU som vi röstade ja till för 16 år sedan, utan det är något helt annat. Det har hänt väldigt mycket på vägen.

Om jag låter som Gudrun Schyman för 15 år sedan vet jag inte. Men om vi kunde vrida tillbaka klockan 15 år vad avser EU-medlemskapet och ändå behålla den kunskap som vi har i dag, då vore jag väldigt glad, för då är jag alldeles övertygad om att det skulle bli ett rungande nej i den folkomröstning som hölls hösten 1994.

Anf. 16 PER BILL (M) replik:

Herr talman! Precis som jag sade: 51 procent är för. Jimmie Åkesson glömde berätta att 23 procent var emot. Vi som sitter här inne och har hållit på med politik länge tycker att det är väldigt stora siffror.

Det är klart att inget parti behöver acceptera. Det är klart att man kan fortsätta att verka emot EU-medlemskapet. Det är en demokratiska rättighet.

Herr talman! Jimmie Åkesson har rätt: Det är ett annat EU i dag än för 15 år sedan. Om vi tänker efter hur fantastisk utvecklingen har varit på fredsområdet, vem hade vågat tro att Estland, Lettland, Litauen och andra länder skulle vara medlemmar i EU? Det fredsprojekt som byggs i EU har vi i den här kammaren all anledning att vara mycket stolta och glada över.

Anf. 17 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Ja, vem hade kunnat tro att de baltiska länderna skulle vara medlemmar i EU? Inte de som röstade ja år 1994 – det är i alla fall min övertygelse. Ja-sidans starka argument i folkomröstningen var ju att det handlar om ett mellanstatligt samarbete, att svenskarna kommer att hålla ihop i Bryssel och att vi ska verka för Sveriges intressen i EU och så vidare.

Men så var det inte, utan det här är ett politiskt forum där det finns en ideologisk och politisk gemenskap mellan företrädarna för de olika länderna, de som representerar sina länder. Det finns inget hänsynstagande till nationella intressen. Det är liksom också själva idén med EU, att vi ska bygga ett federalt regionernas Europa där nationalstatens roll slås sönder och urholkas.

Vem hade 1994, när vi röstade om EU-medlemskapet, kunnat tro att Turkiet var på väg in i EU? Jag tror inte att det var en parameter som beaktades av de svenska väljarna. Men så kommer det att bli i en framtid, och det oroar mig av många skäl.

Mer och mer makt flyttas till Bryssel. Jag har oerhört svårt att acceptera det, eftersom jag tror just på devisen att all makt utgår från folket och att riksdagen är dess främsta företrädare. Och så vill jag att det ska vara i framtiden.

Anf. 18 PER BILL (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är lite sorgligt. Jag uppfattade Jimmie Åkesson som att han tycker att det är dåligt att Estland, Lettland och Litauen är medlemmar av EU. Jag måste säga att det gör mig en smula ont om så är fallet.

Det har väl verkligen inneburit just att vi har fått ett starkare EU. Vi har fått ett EU med fler mindre länder som tillsammans ganska ofta kan agera för de små ländernas framgångar, så att inte de stora länderna har alltför mycket makt.

Jag skulle säga att en förutsättning för ett riktigt välmående Sverige, ett företagande Sverige och ett växande Sverige är att samma sak gäller i EU. Går det dåligt för EU är det mycket svårare för Sverige att ha god tillväxt och att få det att gå bra.

Anf. 19 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Herr talman! Så har vi kommit till den andra debatten om en reformerad grundlag. I dag ligger det en version på riksdagens bord som är exakt likadan som den som debatterades i våras. Vi i Folkpartiet har samma åsikt som före valet. Det är bra ändringar som ligger framför oss.

De senaste dagarna har det höjts röster om att förändringarna inte har debatterats i valrörelsen trots att de är de största sedan 1974. Vissa väljare anser sig oinformerade.

Som svar vill jag då påminna om att Grundlagsutredningen påbörjade arbetet med de här förändringarna år 2004. Sedan dess har det pågått diskussioner. Integritetsskyddskommittén lämnade 2007 och 2008 betänkanden om skydd för den personliga integriteten, som nu ligger till grund för lagförslaget.

Det har även arbetats fram ett tiotal offentliga utredningar inom specifika områden där förändringar föreslås.

Att debatten, där politiker pucklar på varandra, inte har varit så intensiv har förstås att göra med att alla sju riksdagspartier som deltagit i arbetet har lyckats ena sig. Oavsett var partierna har funnits på den politiska skalan har man kommit fram till en uppgörelse som man kan leva med.

Nu finns det ett nytt parti i Sveriges riksdag, Sverigedemokraterna. De kan inte rösta för förslaget i betänkandet för att det faktum att Sverige är medlem i Europeiska unionen skrivs in i grundlagen. Sverige ska snarast ut ur EU, menar de.

Vi i Folkpartiet känner ingen nostalgi eller längtan efter ett Europa likt det före andra världskriget, då länder ansåg sig självtillräckliga. Vi drömmer inte heller om samarbetsalternativ som inte är realistiska. EU är det samarbete som står till buds för att klara av miljöproblem, internationell brottslighet och handel. Att önska sig något annat samarbete är teori.

Sverigedemokraterna beklagar sig över att medlemskapet är dyrt. De säger att avgiften tränger undan satsningar i välfärden. Mitt svar är att den kalkylen är för simpel. Vi vinner på EU-medlemskap genom att det gör Sverige attraktivt för investeringar och handel. Det kan vara värt i dag att påminna om att Sveriges välfärd bygger på stor utrikeshandel.

EU skapades för att främja fred och frihet genom ekonomisk tillväxt. Det är fortfarande den bärande idén, som kompletteras med att man ska möta fler gränsöverskridande utmaningar.

Vi i Folkpartiet välkomnar att vi nu, efter 15 långa år, över ett brett politiskt spektrum mentalt landat i att vårt land är medlem i EU och därmed tydligt markerar det i regeringsformen. Genom samtal och tuffa debatter ska vi i Europa bygga framtiden tillsammans.

Jag vill också ge två kommentarer till det som Sverigedemokraterna kallar cementering av multikulturalism och urholkning av det svenska medborgarskapet.

Att det nu skrivs in i grundlagen att minoriteters möjligheter att bevara och utveckla sin kultur ska främjas handlar om att fullfölja åtagandet om att Sverige har ratificerat Europarådets konvention om nationella minoriteter.

Samiska folket omnämns särskilt. Det handlar också om att varje människa har rätt att utveckla sin identitet och kultur så länge man inte kränker andras möjlighet att göra detsamma.

Detta med att ta bort kravet på svenskt medborgarskap för vissa statliga tjänster handlar om att inte göra det svårare än nödvändigt att kunna ge ansvaret till den som är mest kvalificerad för uppgiften.

I dag röstar vi om ett flertal ändringar i grundlagen. Många har redan beskrivits från talarstolen – Per Bill gjorde det på ett pedagogiskt sätt. Några kommer att bli tydliga för en bred allmänhet i och med nästa val. Valdagen flyttas fram en vecka för att säkerställa att det, om en ny regering väljs, ska finnas tillräckligt med tid att lägga fram en genomarbetad budgetproposition. Och troligen får personvalet en större uppmärksamhet i nästa val. Att kryssa en kandidat blir en viktigare del av röstningen när spärren sänks.

Vissa viktiga ändringar kommer att spela roll för enskilda. Egenomskyddet förstärks. Skyddet mot diskriminering utvidgas, och skyddet mot intrång i fri- och rättigheterna stärks.

Grundlagens ställning kommer också att stärkas genom att den tydligare får företräde i rättstillämpningen, och Lagrådets förhandskontroll av nya lagar stärks. Grundlagarna har också blivit lite lättare att läsa.

Förhoppningsvis betyder dessa ändringar inte att diskussionen om hur den svenska demokratin ska fungera avtar. Tvärtom hoppas jag att arbetet inför lagändringarna och dagens beslut skapar ett intresse för hur svensk grundlag och författning utvecklas, anpassas och verkar.

Med det sagt yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 20 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Först gäller det urholkandet av medborgarskapet. Att utländska medborgare i Sverige, som bor här eller som vistas här mer eller mindre permanent, ska ha ett visst skydd i grundlagen är väl ganska självklart. Och det har man redan i dag.

Men nu förstärker man de här skrivningarna så att man i princip jämställer utländska medborgare med svenska medborgare. Det är där problemet ligger. Det ligger inte i att utländska medborgare har ett skydd, för det tycker jag naturligtvis att de ska ha.

Det finns också en stor risk, menar jag, för att det här urlakandet av det svenska medborgarskapet gör att det svenska medborgarskapet tappar sin betydelse. Ett medborgarskap innefattar ett antal rättigheter – det är så det ska fungera. Men ett medborgarskap innebär också att man har skyldigheter, och det är någonstans där jag menar att man från de andra partiernas sida tappar bort sig.

Ett medborgarskap måste betyda någonting. Det måste ses som ett förtroendeavtal mellan Sverige och den som har kommit hit. När man nu mer eller mindre vill likställa utländska medborgare med svenska medborgare har man också tagit bort en stor del av betydelsen av medborgarskapet. Man nedvärderar betydelsen av det svenska medborgarskapet.

För den som tror på nationalstatsprincipen – och det gör jag; jag tycker att den ska vara bärande för hur vi bygger det svenska samhället – blir det här en orimlig ordning. Därför är vi emot just den delen i grundlagsförändringen.

När det sedan gäller det här med att mångkulturen cementeras gäller det så klart samer, men det gäller också övriga nationella minoriteter. Vi menar att det i förlängningen också finns en risk för att andra minoriteter – det finns ju sådana som ännu inte är erkända som nationella minoriteter i Sverige – kan komma att utnyttja det här, och vi vill inte se en sådan utveckling.

Anf. 21 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik:

Herr talman! Det är beklagligt att när så mycket viktigt förändras i dag i och med att vi gör denna reformering av grundlagen säger ändå Sverigedemokraterna nej. Vad Jimmie Åkesson precis har sagt tycker jag att han har sagt tidigare. Det är mest upprepningar.

Detta att vi möjliggör för att ta in den kompetens som vi anser vara viktig för vissa statliga uppdrag menar jag är rätt. Vi ska inte göra det svårare än nödvändigt att få kvalificerade innehavare av statliga tjänster. Samtidigt behåller vi ju kravet på medborgarskap för att inneha de högsta tjänsterna i de högsta statsorganen och också för poster som utses av riksdagen.

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

Jag skulle gärna ge Jimmie Åkesson chansen att svara på den fråga som Peter Eriksson ställde. Vi säger att medborgarskap ska krävas för ett statsråd. Vi menar att det inte ska vara nödvändigt att man ska ha haft det i tio år. Men nu har vi det konkreta fallet med Per Schlingmann. Vad är det som gör att Per Schlingmann inte ska få vara statsråd om statsministern skulle vilja utse honom till detta?

Anf. 22 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte om det är någon optimal utgångspunkt att förändra grundlagen för att Per Schlingmann ska kunna bli statsråd. Det verkar väldigt konstigt, men det verkar tyvärr handla om det, och det förvånar mig något oerhört. Jag sade det lite på skämt när Per Schlingmann fick rollen som statssekreterare och trodde faktiskt inte att det skulle komma upp i en debatt i kammaren, men tydligen är det så, och det är beklagligt och märkligt.

Men vad menar man konkret med att ta in den kompetens som behövs? Finns det ingen kompetens i Sverige? Har vi inte lyckats rekrytera den kompetens som vi behöver tidigare? Måste vi urholka medborgarskapet för att hitta kompetens som vi kan fylla Regeringskansliet med?

Jag tror inte att det är så. Jag tror att vi mycket väl kan finna den kompetens vi behöver inom det här landets gränser eller bland dem som har varit medborgare i Sverige en betydande tid, nämligen minst tio år. Det tror jag inte är några problem. Jag upplever inte att det har varit några problem hittills utom i ett fall, och jag tror inte att det blir några större problem i framtiden.

Jag tror att Per Schlingmann är fullt nöjd med den tjänst han har i dag, om vi nu ska debattera honom här.

Anf. 23 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik:

Herr talman! Jag menar att vi har många människor som bor i Sverige som inte har medborgarskap men som har mycket djup kunskap om Sverige och som har mycket god kompetens. Jag menar att den som är bäst lämpad för ett uppdrag ska ha möjlighet att få det. Vi ska inte göra onödiga inskränkningar på detta område.

Jag tycker att det är tråkigt att vi ska fokusera på dessa små detaljer när vi har så mycket viktigt och bra som skrivs in i grundlagen, och jag vill som avslutning säga att jag är stolt och glad över att i dag stå här och föreslå en reformering av den grundlag vi har i Sverige.

Anf. 24 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Vi som tillhör konstitutionsutskottet har berett ärendet om en reformerad grundlag som har varit vilande sedan värriksdagen. Centerpartiet är ett av de sju partier som står bakom förslaget. Jag kommer här att redovisa några delar som jag ser som viktiga nyheter och som också medför förbättringar.

Utöver det ändrade grundlagsförslaget ingår i detta ärende en ändring av vallagen som innebär att valdagen flyttas från den tredje till den andra söndagen i september. Som någon tidigare har sagt är det för att man ska få möjlighet att ta fram ett budgetförslag från regeringens sida det är som det är valår.

En viktig del i den nya regeringsformen är dess andra kapitel med de grundläggande fri- och rättigheterna. Flera ändringar görs för att stärka och tydliggöra enskildas skydd mot olika former av intrång. Här tydliggörs egendomsskyddet med rätt till full ersättning vid expropriation eller vid annan åtgärd från det allmänna som inskränker användningen av mark och byggnader. Här finns principerna om yttrandefrihet, invånarnas integritet och rörelsefrihet, invånarnas rättssäkerhet och skydd mot diskriminering. Här finns också regler om rätten till stridsåtgärder på arbetsmarknaden, om upphovsrätt, om näringsfrihet och ett nytt tillägg även om forskningens frihet.

I regeringsformen tydliggörs den kommunala självstyrelsen ytterligare genom att det införs en proportionalitetsprincip. Grunden i detta är att kommunernas och landstingens beslutanderätt inte ska få begränsas mer än vad som kan vara nödvändigt i en fråga. Man får inte gå för långt, utan det ska vara en proportionalitet.

I kommunallagen införs också regler som gör det möjligt för kommuner och landsting att besluta om kommunala extraval, vilket vi inte har haft tidigare. För detta kommer dock att krävas en två tredjedels majoritet i det fullmäktige som vill ha det här extravalet.

I en del kommuner har de som har samlat in namn för att få till stånd en kommunal folkomröstning blivit besvikna. Ofta har det varit så att en majoritet i kommunfullmäktige har sagt nej till deras begäran om folkomröstning i en viss fråga. Enligt den ändrade kommunallag som nu läggs fram kommer det att krävas två tredjedels majoritet i fullmäktige för att avvisa ett folkiniciativ om en rådgivande folkomröstning. För att ett sådant här upprop om kommunal folkomröstning ska prövas av fullmäktige kommer det att finnas krav på att minst en tiondel av de röstberättigade i kommunen har undertecknat ett sådant initiativ.

Herr talman! Det finns i riksdagen en bred uppslutning bakom de ändringar och tillägg som nu görs. Jag yrkar som företrädare för Centerpartiet bifall till grundlagsförslaget och de ändringar som i övrigt föreslås i konstitutionsutskottets betänkande.

Anf. 25 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Vänsterpartiet står bakom förändringarna i regeringsformen på samma sätt som vi gjorde i riksdagens omröstning den 2 juni i år. Vi har deltagit i Grundlagsutredningen, och vi tycker att det är viktigt att nå en så bred enighet som möjligt runt grunderna för det politiska systemet.

För oss har det också varit viktigt att delta för att förhindra allvarliga försämringar som vi tror hade kunnat inträffa om färre partier hade valt att delta i utredningen.

När så många partier ska nå en samsyn blir det givetvis en kompromiss. Det innebär att vi har accepterat förslag som inte stämmer överens med Vänsterpartiets uppfattning. Sänkningen av tröskeln för personvalet till riksdagen från 8 procent till 5 procent är en sådan förändring. Men vår bedömning är ändå att förändringarna i huvudsak är bra, och jag kommer bara att lyfta upp några av de förändringar som genomförs.

Vi tycker att det är bra att riksdagen ska utse statsministern efter varje val. Det är helt enkelt rimligt att det parlamentariska läge som uppstår

efter ett val är grunden för vem som ska vara statsminister i stället för det parlamentariska läge som rådde *före* valet som det faktiskt är i dag.

Vi tycker att det är bra att grundlagen ger ett starkt skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Vad gäller den frågan är vi dock inte helt nöjda, för vi hade också önskat att man hade tagit med skydd mot diskriminering på grund av könsuttryck.

Det här förslaget innebär också en förstärkning av enskildas skydd mot intrång i fri- och rättigheterna. För Vänsterpartiet är det positivt att grundläggande fri- och rättigheter omfattar var och en och inte begränsas till begreppet "medborgare", eftersom det kan tolkas som att det krävs ett svenskt medborgarskap för att åtnjuta till exempel yttrandefrihet, mötesfrihet och demonstrationsfrihet.

Det område som har väckt mest diskussion är det avsnitt det skrivs att "Sverige är medlem i Europeiska unionen. Sverige deltar även inom ramen för Förenta nationerna och Europarådet samt i andra sammanhang i internationellt samarbete."

Vänsterpartiets bedömning är att den texten inte för över mer makt till EU och att den inte heller gör det svårare att lämna EU. Redan i dag påverkar EU en majoritet av de svenska lagarna utan att det står någonting om det i vår grundlag. Det är själva medlemskapet i EU som för över makt från det svenska parlamentet, inte om det står i grundlagen eller ej. En av regeringsformens uppgifter är att beskriva det svenska politiska systemet. Att låtsas som att vi inte är med i EU bara för att vi inte gillar EU ligger inte för Vänsterpartiet.

För att kunna överföra beslutanderätt från riksdagen till EU innebär den nya regeringsformen faktiskt en skärpning, inte ett underlättande. I dag kan tre fjärdedelar av dem som röstar överföra beslutanderätt från riksdagen, alldeles oavsett hur många som deltar i omröstningen. I teorin skulle alltså tre personer, om det endast är fyra som deltar vid omröstningen, kunna besluta att föra över beslutanderätten från den svenska riksdagen. I den nya regeringsformen krävs förutom att det ska vara tre fjärdedelar av dem som röstar också att det är minst hälften av riksdagens ledamöter som röstar för maktöverföringen. Alltså behöver det vara minst 175 personer som röstar för ett överförande av beslutsrätt i stället för som i dag minst tre personer.

I övrigt har det gjorts en del redaktionella och språkliga ändringar. Det kan tyckas vara en ganska liten fråga, men det är viktigt att grunderna för hur landet ska styras är begripliga och någorlunda sammanhängande. Den nuvarande regeringsformen och de nuvarande grunderna för det svenska systemet är krångligt, och det är tillägg på olika håll. Nu samlas de ihop på ett mer överskådligt sätt.

Språkjusteringar som gör lagen mer tillgänglig för var och en är en fördel, liksom att regeringsformen görs mer könsneutral. Det är ganska anmärkningsvärt att i nuvarande regeringsform utgår man från att en riksdagsledamot per definition är en han. Med den nuvarande regeringsformen är det faktiskt möjligt att även ha kvinnor som ledamöter i riksdagen. Det tycker vi är en fördel.

I detta anförande instämde Marianne Berg och Jonas Sjöstedt (båda V).

Herr talman! Kristdemokraterna har sedan 1998 i olika kommittémotioner krävt en översyn av regeringsformen, men det blir först efter regeringsförklaringen år 2003 som dåvarande statsminister Göran Persson den 16 december säger att riksdagens partier bjuds in till överläggningar om en samlad översyn av regeringsformen. Det var Kristdemokraternas representant i såväl konstitutionsutskottet som utredningen, Ingvar Svensson, som fullföljde Kristdemokraternas politik och arbete i denna fråga.

Ingvar Svensson karakteriserade den reformerade grundlagen inte som en författningspolitisk revolution men en på många punkter steg i rätt riktning, en kompromiss enligt de små stegens filosofi. Det skulle jag vilja instämma i. Det är en kompromiss, och det är små steg – men det är små steg åt rätt håll. God politik är just steg åt rätt håll. Man kommer inte hela vägen, men det är en färdriktning som gör att Sverige blir något bättre. Det skulle över huvud taget kunna vara en samsyn för vårt arbete i riksdagen att kompromissen i sig för med sig något gott eftersom den inte ställer grupper mot varandra utan för oss tillsammans mot ett land som vi tycker fungerar väl och som vi tycker om.

Det är sju partier, riksdagens dåvarande samtliga partier, som står bakom förslaget. Nu kommer Sverigedemokraterna in och betonar å ena sidan att det är många saker som är bra, men å andra sidan, upplever jag av rent partipolitiska skäl, försöker markera mot samsynen därför att man vill komma in på banan. Om Sverigedemokraterna hade varit med hade de förmodligen kunnat gilla betänkandet. Ett konstaterande att Sverige är med i EU är väl inte hela världen. Det står inte att det är bra att Sverige är med i EU, eller i FN för den delen, utan det står att Sverige är med. Det är ett konstaterande.

Bland de ändringar i regeringsformen som jag här och nu som kristdemokrat vill lyfta fram som särskilt positiva skulle vara den förbättrade lagprövningen – ett viktigt framsteg – utformad som en juridisk normkontroll i efterhand. Förhandskontrollen förbättras genom Lagrådets arbete. Så har vi hört att det införs en proportionalitetsprincip för inskränkningar i den kommunala självstyrelsen, och förslag på kommunsidan blir obligatoriska för lagrådsgranskning. Också det är positivt.

Personvalsspärren i riksdagsvalet ändras från de nuvarande 8 procenten till 5 procent. Det är min och Kristdemokraternas förhoppning att det kommer att vitalisera personvalet ytterligare. I dag är åtta personer i kammaren invalda genom personval – personkryss – och det hade varit ett drygt dussin ytterligare om spärren hade legat på 5 procent. Det är väl för väljarna om makten att också påverka inte bara partierna utan vilka personer som sitter här ökar. Det är inte så bekvämt för oss politiker – det ska jag villigt erkänna. Det har sina sidor med personval att få dubbla strider både inom partiet och mellan partierna, men det är jag beredd att ta mot att vi får ett större inslag av demokrati och makt åt folket. Alltså är detta en positiv utveckling.

Saker vi inte fick se i den reformerade grundlagen som vi gärna hade sett hade varit till exempel en samlad översyn av fri- och rättighetskapitlet. Fri- och rättigheterna i 2 kap. gäller i huvudsak enbart gentemot det allmänna. Vi kristdemokrater hade gärna sett att grundlagsreglerna för fri- och rättigheter också gällt mellan enskilda.

Vi hade också velat ha ett bredare diskrimineringskydd i det kapitlet. Nu lägger man bara in den sexuella läggningen. Man bortser från andra diskrimineringskriterier, till exempel ålder – låg och hög – och funktionshinder. Kristdemokraterna hade velat ha en bredare ansats där, men anser att det är ett steg i rätt i riktning, och vi är nöjda med det.

Vi hade velat se en författningsdomstol. Det märks då och då att det är en nackdel för Sverige att inte ha en författningsdomstol. Det fanns inte en tillräckligt bred samsyn för att få igenom det. Jag hoppas att det i en framtid ska bli så ändå.

Vi hade också velat se en möjlighet till inskränkningar av föreningsfriheten för att underlätta lagstiftning mot rasistiska organisationer. Det hade kunnat få effekt mot maffialiknande grupper och terroristorganisationer. Nu blev det inte så. Vi får använda det lagutrymme som finns för att hålla tillbaka sådana grupper.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 27 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Jimmie Åkesson har i sitt anförande och replikskifte tagit upp problemen med EU och dess införande i Sveriges grundlag. Jag ska fokusera lite mer på de andra två huvudsakliga områdena som vi ser kritiskt på i grundlagsförändringarna. De handlar, återigen, om hur det svenska medborgarskapet urholkas.

Det här handlar om en utökning av rättighetsreglerna i regeringsformen 2 kap. där man genom att byta ut ordet ”medborgare” till ”var och en” garanterar icke-svenska medborgare samma rättighetsregler. På så sätt vill man göra det tydligare att rättighetsreglerna gäller för i stort sett alla. Den stora skillnaden i dag är att styrkan hos skyddet i flera avseenden är svagare för utlänningar än för svenska medborgare, och så bör det också vara. Skillnaderna avser främst att fler rättigheter kan begränsas när det gäller andra än svenska medborgare. Vid inskränkningar av fri- och rättigheter för dessa personer tillämpas inte heller merparten av de bestämmelser i 2 kap. som uppställer särskilda krav för att en begränsning ska godtas.

Att vara svensk medborgare ska betyda någonting. Det är den svenska statens och riksdagens främsta uppgift att representera och värna om det svenska folket. För oss är det en självklarhet att svenskar ska och måste kunna åtnjuta alla de förmåner det innebär att vara en svensk medborgare.

I och med att man återigen urlakar det svenska medborgarskapet genom att ge i stort sett samma fri- och rättigheter till utlänningar nedvärderar man betydelsen av medborgarskapet. Så blir det när skillnaderna mellan att vara svensk medborgare och att vara utlänning minimeras.

Som Jimmie Åkesson var inne på ska utlänningar åtnjuta ett grundskydd i Sverige. Det gör de redan i dag. I takt med att världen blir alltmer globaliserad och nya hotbilder som terrorism, religiös fanatism och eskalerande internationell organiserad brottslighet slår rot i vårt samhälle måste våra samhällsapparater ges de verktyg de behöver för att bekämpa detta. Att garantera varje utlänning i princip exakt samma rättigheter förtar den förmån det innebär att vara svensk medborgare, och det gör Sverige till en mer osäker plats.

Den andra punkten som gäller urholkningen av medborgarskapet är, som några har varit inne på, att man tar bort medborgarskapskravet på en rad områden. Det är inga små förändringar vi pratar om.

I dagens regeringsform finns det krav på medborgarskap för att inneha vissa samhällsbärande tjänster. Det gäller bland annat poliser, domartjänster och statsråd där det i dag krävs att man ska ha varit svensk medborgare i tio år. Det gäller också statschef, åklagare och så vidare. Sjuklövern, det vill säga de övriga sju partierna, vill ta bort en stor del av de kraven i grundlagen och kan eventuellt tänka sig att de hamnar i vanlig lagstiftning eller helt och håller utgår.

Detta innebär en kraftig försvagning av medborgarskapets ställning. Nuvarande bestämmelser som återfinns i Regeringsformen tas helt bort och ersätts med en annan paragraf som öppnar för utlänningar att inneha alla typer av tjänster som överbefälhavare och riksåklagare, men även chefspositioner på våra svenska myndigheter.

Som några har varit inne på tar man bort kravet på att ett statsråd måste ha varit medborgare i tio år. Det ska räcka med att vara svensk medborgare. Det håller vi givetvis inte med om. Alla medborgarskapskrav för statliga anställningar avskaffas i princip, förutom för Justitiekanslern, Riksdagens ombudsmän, ordinarie domare och riksrevisorerna. Det är ganska stora förändringar. Resterande lämnar man över till vanlig svensk lag.

Jag nämnde tidigare att överbefälhavaren i Sverige inte ska behöva vara svensk medborgare. Det får anses vara särskilt anmärkningsvärt. Så här motiverar Kommittén om medborgarskapskrav varför till exempel kravet på tio års medborgarskap för statsråd skulle kvarstå: En majoritet i Kommittén om medborgarskapskrav menar att det var sakligt motiverat att upprätthålla kravet på tio års medborgarskap för statsråd. En sådan kvalifikationstid borgade enligt majoritetens bedömning för att statsråden var tillräckligt förtrogna med allmänna och mer långsiktiga frågor som rör det svenska samhällets grundläggande struktur och värderingar samtidigt som faran för påtryckningar i ett spänt läge torde vara något mindre för den som har varit svensk.

Det är det som det handlar om. Att vara statsråd handlar inte bara om att ha en bra juristutbildning eller att vara bra på PR. Det handlar om att känna Sverige, den svenska kulturen och förutsättningarna i det här landet. Det gör man inte om man kom hit i går och fick medborgarskap och blir statsråd i dag. Det krävs att man har bott här ett tag för att man ska ha lärt känna Sverige och det svenska samhället.

Det kan finnas flera anledningar till sjuklövern's agerande. Det handlar om att fortsätta att driva på det mångkulturella projektet genom att öppna för att samhällsbärande positioner besätts av utlänningar. Det har säkert också att göra med EU:s ambitioner att splittra de nationalstater som Europa består av för att skapa en federation, Europas förenta stater. I vägen för det projektet står just nationalstaterna. Det är därför det finns en sådan iver och ett sådant intresse för att försvaga dem. Ytterligare ett sådant led är EU:s Interregprogram.

För sjuklövern som inte gillar Sverige som en nationalstat är det säkert ett drömscenario att luckra upp medborgarskapets betydelse, men Sverigedemokraterna vågar erkänna nationalstaternas betydelse för det framgångsrika land Sverige har utvecklats till. Frågan är hur uppluckran-

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

det av medborgarskapet går ihop med Fredrik Reinfeldts regeringsförklaring. Han sade att han vill signalera medborgarskapets tyngd och betydelse. Det går givetvis inte ihop. Sverigedemokraterna är det enda parti som påtalar detta.

Ytterligare en aspekt är att mångkulturen cementeras. Den skrivning som i dag återfinns i grundlagen talar om att etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv *bör* främjas. Grundlagsändringarna innebär att det *ska* främjas. Det innebär att det blir en tvingande lagstiftning och mycket större tyngd juridiskt.

Sverige har i dag ett skydd som mer än väl tillgodoser de nationella minoriteternas behov. Vi tror inte att detta i huvudsak har drivits av minoriteterna själva. Det är bara ett tecken på den ängslan som existerar hos det politiskt korrekta etablissemangen där man gång på gång måste in och lagstifta om dessa minoriteters sär rättigheter i förhållande till majoritetsbefolkningen.

Det skulle vara tacksamt och befriande om man någon gång hade samma inställning till den svenska kulturen. Men det råder tyvärr ett utbrett förakt här i kammaren – utom hos Sverigedemokraterna – när det gäller Sverige och den svenska kulturen. Eftersom relativismen är stor i detta land och i denna kammare ser vi också, som Jimmie Åkesson nämnde, en risk med att det i framtiden kan komma att nyttjas av andra minoriteter som i dag inte omfattas av denna bestämmelse.

Vi sverigedemokrater anser inte att ett land ska bygga på motsättningar mellan olika grupper. Vi försöker i stället bjuda in folk till den svenska gemenskapen för att på så sätt uppnå en kulturellt homogen stat som är en förutsättning för en stark välfärd och ett harmoniskt Sverige.

Av den här diskussionen och åsikterna hos de övriga sju riksdagspartierna framgår det ganska tydligt att Sverigedemokraterna är det enda parti som värnar Sveriges självständighet gentemot EU. Vänsterpartiet har, som Jimmie Åkesson påtalade, gett efter och till och med svikit sina egna väljare i den här frågan. Resten av partierna är tämligen öppna med sitt totala ointresse för svensk självständighet.

Sverigedemokraterna är det enda parti som på riktigt vill värna om medborgarskapets tyngd och betydelse, till skillnad från Reinfeldt som pratar fint om det i regeringsförklaringen men i nästa andetag fullständigt urholkar medborgarskapet. Sverigedemokraterna är det enda parti som anser att land ska byggas på gemensamma värderingar och en gemensam kultur. Sjuklövern, däremot, späder hela tiden på olikheterna och motsättningarna med sin mångkulturella politik.

Inte nog med detta. Inget parti i sjuklövern har haft intresse av att informera eller väcka debatt om grundlagsförändringarna så att de vi representerar, svenska folket, får kännedom om det och möjlighet att säga sitt i sammanhanget. Det var totalt tyst inför den första omröstningen, totalt tyst i valkampanjen och totalt tyst inför denna omröstning. Sverigedemokraterna har som enda parti, nästan som enda organisation, försökt att skapa debatt i frågan genom debattartiklar och Facebook- och bloggkampanjer. Vi har påkallat en aktuell debatt i denna kammare, men den blev avslagen. Vi har startat ett upprop som på ungefär en vecka har samlat 10 000 underskrifter mot grundlagsförändringarna.

SD är därmed det enda parti som med hedern i behåll kan säga att man har tagit sitt demokratiska ansvar och informerat det svenska folket om den mest omfattande förändringen i svensk grundlag på över 35 år.

Jag vill med detta yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer. (Applåder)

I detta anförande instämde David Lång och Jimmie Åkesson (båda SD).

Anf. 28 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Nu fick vi ganska raka besked om att Sverigedemokraterna ser som sin främsta uppgift att upprätthålla diskrimineringen i Sverige och helst öka den. Det är ju den andra sidan. Om man till varje pris vill värna medborgarskapet som något särskilt som bara ska vara till för en del av befolkningen och som det ska vara svårt att nå och att mycket ska vara förbehållet den gruppen upprätthåller man en diskriminering. Nu tar vi en del steg för att minska diskrimineringen i Sverige. Det upprör Sverigedemokraterna.

Jag har en fråga som handlar om den andra sidan av myntet. Om man minskar diskrimineringen ökar man i stället när det gäller statliga anställningar styrkan i 12 kap. 5 § som handlar om särskilda bestämmelser för statliga anställningar. Det står så här: Vid beslut om statliga anställningar ska avseende fästas endast vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet.

Vad är faran med att den delen stärks när man ska anställa människor på statliga tjänster?

Anf. 29 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! De enda som upprätthåller diskrimineringen i det här landet är sjuklövern. De har infört de berömda instegsjobben som de facto diskriminerar svenskar. Vi förespråkar att alla som är svenska medborgare och därmed tillhör den svenska nationen ska ha exakt samma rättigheter. Det är inte vi som förespråkar instegsjobben. Om man är svensk medborgare ska man ha samma rättigheter. Det är något som varken Miljöpartiet eller alliansregeringen står för. Det är magstarkt att säga att vi upprätthåller diskriminering. Vi vill att alla som är svenska medborgare ska ingå i en svensk gemenskap där det inte föreligger någon diskriminering på grund av etnicitet, vilket är infört och stöds av Miljöpartiet. Det är vi som står upp för jämlikhet och mot diskriminering i det här landet – ingen annan.

Anf. 30 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Det är uppenbart för var och en att det är felaktigt. Kent Ekeroth har precis hållit ett anförande som nästan bara handlade om att upprätthålla skillnaderna mellan olika människor i Sverige.

Men han svarade inte på min fråga. Jag ställde en enkel och rak fråga: Vad är faran med att sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet får ett större genomslag vid anställning i statliga tjänster än tidigare?

Prot. 2010/11:20

24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

Anf. 31 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag var inne på detta i mitt anförande. Att styra detta land på de olika nivåer som det kan handla om handlar inte bara om att ha en bra juristutbildning, vara en bra PR-nisse eller vad det nu kan handla om. Det handlar om att känna till Sverige, känna till den svenska kulturen och känna till hur saker och ting fungerar, precis som Kommittén om medborgarskapskrav menade. Kommittén menade att det var sakligt motiverat att upprätthålla krav på tio års medborgarskap för till exempel statsråd. Med samma motivering ska det givetvis vara ett medborgarskap som ligger till grund för samhällsbärande positioner i detta land, för personer som har ett ansvar att styra detta land i enlighet med svensk tradition, svensk kultur och svenska värderingar och normer. Därför är det självklart att ett medborgarskap måste föreligga för dessa vissa viktiga positioner som det handlar om och som är samhällsbärande i Sverige. Något annat är bara nit.

Anf. 32 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Till att börja med måste jag medge att Alliansen och Kristdemokraterna sannolikt har haft fel när vi har tänkt att ju mindre Sverigedemokraterna hörs, desto färre röster skulle de få. Det är precis tvärtom. Ju mer ni hörs, desto mer uppfyller ni ordspråket: Ge dem ett rep och de hänger sig själva.

Det hade varit utmärkt om det som vi nu hörde i detta anförande hade hörts på gator och gränder och i tv under valrörelsen, för då hade vi fått veta till exempel att det är fel om människor åker utomlands på Interrail. Det var härresande. Var så god och utveckla detta. Vad har Sverigedemokraterna emot att ungdomar åker utomlands? Vad har Sverigedemokraterna emot Interrailprogrammet?

Sedan måste jag ställa en fråga. Varför ska det vara just tio års medborgarskap för statsråd bara för att det står i det gamla grundlagsförslaget? Är det i själva verket så att Sverigedemokraterna önskar att statsråd ska vara födda i landet?

Det finns faktiskt en bestämmelse i USA som säger att den som inte är född i USA inte kan bli president där. Det går aldrig att rätta till detta. Kanske det är en sådan utveckling som Sverigedemokraterna önskar, Kent Ekeroth.

Anf. 33 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Först och främst ska jag säga följande. Om du, Tuve Skånberg, har sett opinionsundersökningar på senare tid är det så att ju mer vi syns i riksdagsarbetet, desto högre siffror har vi fått. Vi ligger nu på vårt högsta snitt någonsin i opinionsundersökningarna. Du kanske borde ta en titt på dem innan du börjar yttra dig om att vi så att säga sänks eller att folk inte röstar på oss ju mer vi pratar. Det är snarare tvärtom: Ju mer vi syns, desto mer gillar folk oss. Det är därför som vi säkert kommer att hamna på 10–15 procent efter nästa val. Då kommer ni att svettnas ännu mer.

Varför ska det vara tio år? Ja, någon gräns måste man sätta. Man kan diskutera om det ska vara tio år. Det kanske ska vara åtta eller tolv år. Någon gräns måste man ha. Ärligt talat skulle jag vilja ha en gräns för

riksdagsledamöter också. Då kanske vi till och med skulle kunna förhindra att en viss moderat satt i denna kammare.

Jag har inte pratat om Interrail. Det finns en plan i EU om att öka samarbetet mellan olika nationalstater. Det finns vissa områden, till exempel mellan Sverige och Danmark och mellan Sverige och Tyskland, som ska få mer samarbete och större utbyte med varandra för att nationalstatens betydelse ska luckras upp. Betydelsen av samarbete mellan de olika nationalstaterna ska öka. Därmed ska nationalstatens betydelse luckras upp. Det finns EU-program om detta. Jag tror att det till och med finns tre. Det handlar alltså inte tåg. Det handlar om hur EU försöker luckra upp nationalstaterna. Jag hade önskat att du hade lite kunskaper om att detta fanns. Men uppenbarligen verkar så inte vara fallet.

Anf. 34 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Jag fick inte något svar på varför det var det var så idealiskt med tio års medborgarskap. Varför ska det inte vara åtta eller tio år eller livslångt? Nu vill jag ge Kent Ekeröth möjlighet att svara. Skulle det kanske vara bättre om det var bara etniska svenskar som kunde bli statsråd? Är det möjligen så han tänker, eller åtminstone att det ska vara fråga om livstid?

Anf. 35 KENT EKERÖTH (SD) replik:

Herr talman! Nu börjar epitetet hagla här igen, att vi pratar om etniska svenskar, som du, Tuve Skånberg, verkar vara inne på. Jag vet inte riktigt vad ditt parti tycker i den frågan. Uppenbarligen har ni grumliga tankar där.

Vi har, som vi alltid har sagt, förespråkade en öppen svenskhet där vi menar att man kan bli svensk om man tar till sig den svenska kulturen och de svenska traditionerna.

Om man ska ha en tioårsgräns, en åttaårsgräns eller en tolvårsgräns kan man, som jag sade tidigare, diskutera. Vi anser oss vara nöjda med en tioårsgräns. Det är ungefär den tiden som vi har diskuterat att det ska ta att få ett svenskt medborgarskap över huvud taget. Vi anser att det är en rimlig gång när man väl har fått medborgarskapet efter tio år.

Jag vill återigen poängtera att EU har som syfte att luckra upp nationalstaterna, som du var inne på. Det var inte Interrailprogrammet som jag pratade om. Jag vill gärna att du kollar upp det inför nästa gång.

Anf. 36 ÅSA TORSTENSSON (C):

Herr talman! Det är naturligtvis en historisk händelse när 1974 års regeringsform reformeras år 2010. Men i något avseende hoppas jag att det inte kommer att dröja lika många år till nästa förändring, även om det är många som har efterlyst den processen.

Jag tror på breda och långsiktiga överenskommelser om våra grundläggande demokratiska grundvalar. Men jag kan tycka att debatten och diskussionen om och kring demokratins spelregler förs alldeles för sällan. Möjligen kan dagens debatt göra någon skillnad.

Jag menar inte att debatten alltid är till för att förändra utan för att faktiskt sätta in det demokratiskt uppbyggda samhället och dess grundläggande regler i den övriga aktuella samhällsdebatten och därmed i det aktuella årtionde som vi befinner oss i. Det har nämligen ett egenvärde

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

att föra en öppen och medveten debatt om våra grundläggande fri- och rättigheter i ett demokratiskt uppbyggt samhälle. Det tål att ge uppmärksamhet åt att demokrati och mänskliga rättigheter inte alltid är givna i alla samhällen eller för alla människor.

Precis som Peter Eriksson sade borde det vara en oerhört viktig del för skolelever att ha med sig den kunskapen. Men det borde även för dig och mig som lyssnar på denna debatt vara en viktig del att ha en utvidgad kunskap om folkstyret.

Herr talman! Nu kommer vi snart att fatta beslut om en reformerad och modernare grundlag som jag som representant för Centerpartiet anser innehåller många viktiga reformer som vi måste vara stolta över. Nu sätts den enskilda individens rättighetsskydd i fokus på flera sätt. Den privata äganderätten stärks med huvudprincipen full ersättning när det offentliga ska expropriera mark från privata ägare. Diskrimineringskyddet stärks för att också omfatta sexuell läggning. Rätt till rättvis rättegång i skälighet läggs till i grundlagen. Nu ges ett tydligt grundlagsskydd som stärker den personliga integriteten. Det är troligen den tydligaste förändringen som skiljer sig från 1974 års regeringsform då det handlade mer om statens rätt över medborgare i stället för tvärtom.

Herr talman! Alla dessa förstärkningar av de mänskliga fri- och rättigheterna är viktiga och stärker den enskildes skydd mot intrång i fri- och rättigheterna från det allmänna sida. Det sätter på ett bättre sätt den enskilde individen före staten. Men som jag sade anser jag att vi behöver en öppen och återkommande debatt om våra demokratiska grunder och våra grundlagar, allt i syfte att möta den tid som våra grundlagar och demokratiska redskap ska verka i.

Jag tycker att det ska vara breda och långsiktiga överenskommelser. Dagens beslut kommer inte att ändra de bärande delarna i det svenska statsskicket. Men dagens beslut kommer, förutom de saker som jag redan har nämnt, också att leda till förändringar och reformering av vallagen och kommunallagen.

Jag vill ta personvalssystemet till intäkt för att vi bör vara öppna för en ständig översyn och utveckling av hur till exempel sambandet mellan väljare och politiskt förtroendevalda kan stärkas.

Centerpartiet och jag hade gärna sett ett tydligare personvalssystem. Det tror vi är till gagn för att stärka väljarens möjligheter att välja sina förtroendevalda och för att därmed ge ett ökat intresse och möjlighet att faktiskt följa och utvärdera desamma. Ett förtydligande om personvalets innebörd på valsedlarna 2014 kommer vi också att se – detta för att ytterligare markera vikten av att välja person.

Vi tar nu ytterligare steg för att utveckla personvalet, som infördes 1998, i och med sänkningen av personvalsspärren. Det är bra. Men jag menar att det här är ett bevis på att vi framöver också ytterligare måste utveckla personvalssystemet.

Jag vill även uppmärksamma att den lokala nivån nu stärks i grundlagen genom att det kommunala självstyret får ett eget kapitel i grundlagen. Det får inte bara vara vackra ord i portalparagrafen, utan nu ges det kommunala självstyret en tydligare markering och plats i regeringsformen och i de skrivningar om proportionalitetsprincipen som innebär att en inskränkning i det kommunala självstyret inte bör gå utöver vad

som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet. Möjligheten till kommunal skatteutjämning skrivs också in i grundlagen.

För Centerpartiet är det viktigt att stärka redskapen och formerna och att bygga samhället underifrån, att flytta makten närmare människor och öka möjligheterna till delaktighet och medansvar. Både stärkt personvalsinslag och stärkt markering av det kommunala självstyret är förändringar i rätt riktning för att nå detta. Det skapar också nya möjligheter att lättare genomföra för kommuninvånarna viktiga folkomröstningar.

Fru talman! Vi ska ha spelregler och lagar som stärker demokratin genom att människan sätts i fokus. Nu har vi på riksdagens bord förslag om grundlagsförändringar som går i den riktningen och som hör hemma i 2000-talets Sverige.

Jag yrkar bifall till konstitutionsutskottets förslag i betänkande 4.

Anf. 37 HENRIK VON SYDOW (M):

Fru talman! Många har påpekat att ett omfattande arbete ligger till grund för det här beslutet. Det har varit fyra års utredningsarbete och därutöver två års beredning, bland annat i denna kammare, och en tidigare omröstning här.

Jag hade förmånen att tillsammans med Gun Hellsvik, Per Unckel och, ett tag, Carl Bildt företräda Moderaterna i Grundlagsutredningen som låg till grund för just detta och vill gärna påminna om de tre starka samhällstrender som har förändrat Sverige sedan 1970-talet då vår nuvarande regeringsform i huvudsak skrevs.

Det första är internationaliseringen. Sverige har blivit mer öppet. Att vi är medlemmar i EU är ett mycket konkret uttryck för detta.

Det andra är en ökad individualisering. Vi lever våra liv på olika sätt. Vi har olika etnisk bakgrund. Vi tror på olika gudar. Diversifieringen har ökat i det svenska samhället.

Det tredje viktiga som Grundlagsutredningen hade att ta fasta på var att kollektiviseringen till exempel mätt i antalet medlemmar i de politiska partierna har minskat sedan 1970-talet. *Grundlagsutredningen* – den överenskommelse som vi nu debatterar – hade till uppgift att svara på de här tre stora samhällstrenderna. Vi har varit inne på detta och diskuterat markeringen av EU-medlemskapet. Vi har även diskuterat personvalets ökade genomslag just som ett svar på detta med att när partierna tappar medlemmar ökar motiven för att låta väljarna i större utsträckning få bestämma vilka som ska representera dem i Sveriges riksdag.

Det gäller också något som jag kommer att ägna huvuddelen av mitt anförande åt, nämligen den diskussion som jag vill påstå var den allra mest centrala under de fyra år då Grundlagsutredningen arbetade och som tar sikte på den serie reformer som syftar till att markera våra domstolars konstitutionella ställning och till att tydliggöra våra domstolars roll som yttersta garant för att grundlagens lika fri- och rättigheter verkligen värnas i praktiken, i realiteten.

Jag vill betona för kammaren att det här förvisso är en utveckling av den grundlag som finns. Men det är också strukturella reformer av vår rättsordning. För en andra läsning ligger nu på kammarens bord förslag om att ta bort den begränsning och den reglering – det så kallade uppenbarhetsrekvisitet – av domstolarnas möjligheter att underkänna lagarnas tillämpning i de fall konsekvenserna strider mot regeringsformens fri-

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

och rättighetskapitel. Motivet för detta är tydligt både i Grundlagsutredningens texter och i propositionen.

Man motiverar detta så här: ”Här är det av särskild betydelse att grundlagens regler” – om fri- och rättigheter – ”fullt ut får genomslag i rättstillämpningen.” Det är en mycket tydlig motivering till reformen och aktiverar i högre grad vårt eget grundlagsskydd för våra fri- och rättigheter, det som är kärnan i vårt medborgarskap. Det förtjänar att påpekas i den här diskussionen.

Den här diskussionen är på intet sätt ny. Det har funnits ett återkommande krav i den svenska rättspolitiska debatten och i vår konstitutionella debatt, och det har länge funnits ett brett stöd för detta. Det var en bred majoritet i millenniets allra första statliga utredning. *Demokratiutredningen*, SOU 2000:1, framhöll just vikten av ökad lagprövning som ett önskat inslag i vår demokrati både i ett mer komplext samhälle och som ett inslag som förbättrar den enskildes rättssäkerhet i en tid när tempot i lagstiftningsarbetet väsentligt har ökat. Äntligen är nu tiden kommen för en sådan reform.

På samma sätt stärks också, som vi hört i debatten här, det materiella innehållet i grundlagskapitlet om de grundläggande fri- och rättigheterna. Regeringsformen förses nu med förstärkt skydd för den enskildes privatliv, med förstärkt skydd för integriteten. Det markeras också – detta är viktigt – en rätt till rättvisa rättegångar motsvarande det skydd som finns i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna.

Beträffande de här reformerna, som hör samman, ska det också sägas att makten över domarutnämningarna, det som brukar kallas för rättsstatens rötter – vem som har makten över domarutnämningarna – i allt väsentligt och i praktiken flyttas från den politiska makten, från Rosenbad, till en mer fristående nämnd. Besluten fattas fortfarande av regeringen, men beredningen kommer att ske utanför Regeringskansliet.

Det här stärker i grunden och i substans våra domstolars och våra domares självständighet. Med detta ökar den dömande maktens och domstolarnas förutsättningar att självständigt värna grundlagens principer och grundlagens fri- och rättigheter.

Till detta kommer också det som kanske är mer semantik men som symboliskt spelar en roll, nämligen att det markeras att den svenska regeringsformen nu får ett eget kapitel om just domstolarnas självständighet och oberoende. Det är viktigt. Domstolarna ska inte bara vara oberoende. För legitimitetens skull ska det också synas att de är det.

Den här serien av tre reformer är mycket väsentlig tillsammans med, som vi tidigare hört, att Lagrådets makt och inflytande ökar för att höja kvaliteten i lagstiftningsarbetet. Jag tror att det är viktigt att detta markeras i vår egen grundlag just för att vi nu i större utsträckning kan utkräva våra rättigheter med vår egen grundlag som verktyg och inom ramen för vår egen rättsordning utan att med nödvändighet vara hänvisade till processer i EU:s rättsliga forum, till domstolarna i Luxemburg och Strasbourg.

En viktig effekt av att stryka uppenbarhetsrekvisitet är att det inte längre leder till en inkonsekvens i vår egen rättsordning. Med detta menar jag att uppenbarhetskravet inte tillämpas när svenska domstolar ska bedöma en nationell föreskrifts förenlighet med EG-rätten men väl med vår egen svenska grundlag. Tas uppenbarhetsrekvisitet bort haltar inte

längre den svenska grundlagen i förhållande till EG-rätten. Det är ett viktigt skäl som också utvecklades i de utredningar som ligger till grund för reformen.

Det här ökar möjligheterna till att frågor om fri- och rättigheter och Europakonventionsbrott avgörs i Sverige i stället för att med nödvändighet kräva behandling i Europadomstolen.

Detta är viktigt just för att Europadomstolen översvämmas av mål. Fri- och rättigheter måste på ett praktiskt och effektivt sätt vara utkrävbara inom ramen för den egna rättsordningen. Vi tar i dag, fru talman, ett stort steg mot detta. Det är ett genombrott. Människor i Sverige ska praktiskt och effektivt kunna utkräva rättigheter i Halmstad, Jönköping och Stockholm och inte vara hänvisade till Luxemburg och Strasbourg. Allt detta är förstås centralt i en demokratidebatt. Demokrati är inte bara majoritetsbeslut. Demokrati utgörs lika mycket av minoritetsskydd, och det yttersta minoritetsskyddet är den enskildes fri- och rättigheter.

Fru talman! Flera har beklagat sig över frånvaron av debatt. Jag är den första att instämma i detta. Vi har en på detta fält ibland bristande konstitutionell historia av just debatter. Det har legat i detta, för så länge den svenska regeringsformen inte har varit ett verktyg för den enskilde att hävda fri- och rättigheter har den inte heller varit relevant eller intressant för det breda svenska folket. Ska man få en författning som fungerar som en levande symbol för vår demokrati måste det vara inte bara allmän politisk retorik, utan det måste också vara mycket mer av juridisk realitet för den enskilde medborgaren. Detta tar vi i dag stora steg mot.

Jag vill också slå fast en sak, fru talman. Många har använt uttrycket ”historiskt”, och det är det verkligen. Det är ett stort steg framåt för medborgarrätten och möjligheten att hävda fri- och rättigheter mot stat och kommun. Det är det verkligen. Jag vill dock också påstå att inte ens dessa strukturella reformer räcker, utan det krävs just en mycket bredare medvetenhet om rättighetsskyddet i vår egen grundlag. Det krävs att ideella organisationer vet om det, att jurister faktiskt använder det, att medierna känner till det, att människor i Sverige faktiskt har en möjlighet att få rätt och att det finns ekonomiska resurser att hävda människors fri- och rättigheter. Det är att något blicka framåt i detta.

En stor förändring och en stor reform görs nu. Vi lägger grunden för att få en mycket mer levande författning där den främsta svenska grundlagen, nämligen regeringsformen, blir ett verktyg för svenska medborgare att faktiskt hävda fri- och rättigheter.

(Applåder)

Anf. 38 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Ledamöter! De grundlagsändringar vi nu behandlar är tämligen måttfulla i vad de innebär för det fortsatta styret av Sverige.

Den kanske mest betydande förändring som sker är att statsministerns majoritet i riksdagen ska provas efter valet. Det anser jag är en mycket rimlig förändring som kommer att ge större klarhet i situationer med minoritetsregering, som den vi har nu. Varje ny regering måste söka ett tydligt mandat i riksdagen. Det blir en demokratisk förstärkning.

Den andra mer substantiella förändringen är att reglerna för personvalet förändras så att det krävs 5 i stället för 8 procent av väljarnas kryss för att bli personvald till riksdagen. Det är en förändring som vi i Väns-

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

terpartiet är mer skeptiska till, men den utgör en rimlig kompromiss. Trots att inslaget av personval stärks kommer det att få begränsad praktisk betydelse. Det beror främst på väljarnas ljumma intresse för att använda möjligheten till personval.

Även EU-frågorna har debatterats i samband med denna grundlagsändring. Detta grundar sig på de nya skrivningar som konstaterar att Sverige är med i EU, Europarådet och Förenta nationerna. Av vissa, även i denna kammare, tolkas detta som att EU skulle ges mer makt över svensk politik eller att det skulle bli svårare att lämna den europeiska unionen den dag svenska folket önskar göra det. Om det hade varit så hade jag röstat nej till denna grundlagsändring, men påståendena saknar grund.

I denna debatt har det heller inte framförts annat än svepande påståenden utan reell substans för att hävda att EU skulle ges mer makt med denna grundlagsändring. EU-rätten är överordnad nationell rätt. EU-rätten är överordnad nationella grundlagar. Det har fastställts via EU-rätten sedan årtionden, och det bekräftas av Lissabonfördraget. För mig var detta ett av många argument att såväl rösta nej till medlemskapet i EU som att motsätta mig Lissabonfördraget och kräva folkomröstning om det.

Denna makt förlorades till EU i och med folkomröstningen 1994 och de fördragsändringar som riksdagen har antagit efter det. Denna makt behandlas inte här i dag. Detta var fördragsändringar som vi i Vänsterpartiet vid varje tillfälle har motsatt oss av demokratiskäl. Inget av detta påverkas av den grundlagsändring som görs nu. Inte heller har EU haft mindre makt över oss under de gångna åren för att medlemskapet inte har skrivits ut i grundlagen. Den som påstår det vilseleder väljaren.

Sverigedemokraterna med Jimmie Åkesson i spetsen tillhör dem som vilseleder väljarna i denna fråga – allt för att försöka framställa sig själva som EU-kritiska försvarare av svensk självbestämmanderätt. Om en liten stund ska jag återkomma till varför Sverigedemokraterna saknar trovärdighet som försvarare av svensk självbestämmanderätt och EU-kritiker. Först, fru talman, vill jag dock referera till hur Jimmie Åkesson har argumenterat i denna grundlagsfråga.

I dagens Svenska Dagbladet skriver Åkesson: ”Anmärkningsvärd är också inställningen att låta grundlagsändringarna passera för att grundlagen beskriver en verklighet som faktiskt råder.” Smaka på den formuleringen! Problemet med grundlagsändringen är att den skildrar verkligheten. Jimmie Åkesson! För mig är detta en märklig utgångspunkt, för vad är alternativet? Grundlagar som *inte* beskriver verkligheten, som *inte* speglar hur lagar antas i Sverige och den rättsordning som faktiskt finns och gäller är alternativet. Jag tror att det vore oklokt att ha det som vägledande princip i utformningen av våra grundlagar.

Att vilja ha en grundlag som speglar verkligheten innebär dock inte alltid att man är nöjd med verkligheten. Det är något annat. Under en stor del av 1900-talet stod det i vår grundlag att konungen äger att allena styra riket. Trots att vi var en demokrati hävdade grundlagen att det rådde kungligt envælde i Sverige. Jag vet inte vad Sverigedemokraterna tycker om kungligt envælde, men jag tycker att det är bra att denna formulering är borta ur grundlagen. Grundlagarna bör skildra hur makten faktiskt

fördelas. Detta och enbart detta handlar just denna del av grundlagsändringen om.

Gör denna grundlagsändring det svårare att lämna Europeiska unionen? Nej, det gör den inte. Frågan om medlemskap i EU är en politisk fråga som ska avgöras av väljarna genom folkomröstning. Ändringen av grundlagen är en konsekvens av det politiska valet. Dessutom kan en folkomröstning om EU-medlemskapet när den dagen kommer ske på valdagen och behandla just frågan om ändring av grundlagen på området.

Jag går över till Sverigedemokraternas bristande trovärdighet i denna fråga. I detta hus tas ofta beslut som till skillnad från dagens beslut verkligen ger mer makt över oss och över svenska lagar och grundlagar. Det är beslut som faktiskt urholkar lagens mening. Nu diskuteras att EU-fördraget, som är överordnat våra grundlagar, ska ändras så att det ska ge EU mer makt över vår finanspolitik och därmed bryta mot folkets nej till EMU i folkomröstningen 2003. EU ska få mer makt och möjlighet att straffa oss med böter om vi inte skär ned i välfärden när unionen kräver det.

Denna förändring handlar om verklig makt och om en politisk strid som står nu och här och påverkar vårt folkstyre. När denna strid tas i kammaren lämnar dock Sverigedemokraterna walk over. Ni kom inte ens till mötet där statsministern berättade om Sveriges ståndpunkt efter Europeiska rådet. Det är inte mycket till EU-kritiker och försvarare av folkstyret att inte ens orka komma på sammanträden där förslagen avgörs. Åkesson påstår i denna debatt att SD i praktiken motsätter sig maktöverföringar till EU. Det är fel.

Jag ska ta ett annat exempel som verkligen berör frågan om EU ska utvecklas i riktning mot en statsbildning. Ska EU få en egen gränspolis? Ska Frontex, EU:s gränsbevakningsstyrkor, ges större befogenheter? Detta tyckte Sverigedemokraterna och stödde vår borgerliga regering i denna fråga i EU-nämnden. De tyckte att EU ska utvecklas mot en stat i praktiken. Tydligt är det viktigare för Sverigedemokraterna att jaga flyktingar än att stoppa att EU får mer makt. Mer EU-kritiker än så är inte Sverigedemokraterna när det väl gäller.

En annan fråga som verkligen berör svensk lagstiftning och indirekt även svensk grundlag avgjordes i EU-nämnden den 20 oktober.

Vi rödgröna krävde respekt för svensk arbetsrätt, konflikträtt och svenska kollektivavtal – något som hotas av EU-rätten i dag. Ni sverigedemokrater valde att inte gå emot regeringen och att med de rödgröna på denna punkt bilda en majoritet, som ni kunde ha gjort med er utslagsröst. Ni svek de svenska löntagarna och öppnade för att Europeiska unionen ska kunna köra över svensk arbetsrätt. Det innebär inte bara en öppen diskriminering av arbetstagare från andra EU-länder utan också att svenska löntagares rättigheter undergrävs på sikt. Det går tydligen bra att stå här och tala om en grundlagsändring som saknar betydelse för våra lagar, men när det väl gäller agerar Sverigedemokraterna som borgerliga EU-vänner.

I riksdagens EU-nämnd får regeringen sina mandat, även när det beslutas om lagar som överordnas våra grundlagar. Där sitter Sverigedemokraterna nästan alltid tysta. Tystnad innebär i EU-nämnden att man stöder regeringens politik, som syftar till att ge EU mer makt över oss. Den

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

borgerliga regeringens EU-politik vilar i själva verket på Sverigedemokraternas passiva stöd i riksdagen.

Sverigedemokraterna låtsas vara EU-kritiker i dag när det handlar om en symbolfråga, men när det handlar om att ge EU verklig makt över våra lagar och grundlagar fungerar ni som den borgerliga regeringens EU-vänliga stödhjul. En sådan politik kan bara sammanfattas med ett enda ord, fru talman, hyckleri.
(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg och Mia Sydow Mölleby, båda (V).

Anf. 39 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Grundlagen ska spegla verkligheten. Vad jag vet står det fortfarande i regeringsformen att all makt utgår från folket. Det speglar ju inte verkligheten, därför att nu utgår alltmer makt från Bryssel, byråkrater där och andra länders väljare. Det har jag sagt flera gånger att jag har väldigt svårt att acceptera. Men uppenbarligen är det något som Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet väljer att acceptera i det här fallet, och det förvånar mig. Det är nog många som har sett Vänsterpartiet som en garant för att den här typen av utveckling möter motstånd i riksdagen, men den här gången blir det mer och mer uppenbart att det är Sverigedemokraterna som har tagit över den rollen. Det är naturligtvis på gott och ont.

Vilseleder väljarna, säger Jonas Sjöstedt. Vem är det som vilseleder väljarna? Vad jag vet står det i Vänsterpartiets partiprogram att Vänsterpartiet verkar för ett utträde ur EU. Nu går man ändå med på att skriva in EU-medlemskapet i grundlagen, något som försvårar att träda ut ur EU. Hur man kan acceptera det här förstår jag inte.

Vad är det man accepterar? Är det överföringen av mer makt till Bryssel som man accepterar? Jag kan inte tolka det på något annat sätt. Är det att EU går i riktning mot ökad överstatlighet, vilket vi kan konstatera har skett, som man accepterar? Och vad är det man har fått tillbaka i kompromisserna för att acceptera den här skrivningen? Jonas Sjöstedt nämner ett antal valtekniska detaljer som stora segrar. Och de är säkert jättebra, men något sinne för proportioner måste man väl ändå ha. Här skriver vi bort Sveriges självständighet i grundlagen, vi flyttar på valdagen och man får ha extraval i kommuner. Det är säkert bra, men det står över huvud taget inte i proportion till den här väldigt stora förändringen av EU-medlemskapet.

Anf. 40 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Att vara EU-kritisk och EU-motståndare, Jimmie Åkesson, kräver att man är seriös, att man har sakliga argument, att man kan leda i bevis varför det här skulle vara en förändring. Du har inte med ett enda argument under den här debatten påvisat att det handlar om en maktoverföring till EU. Du har faktiskt inte ens försökt. Det är inte seriöst och det skadar den seriösa kritiken med den typen av argumentation.

Handlar det här om en överföring av makt, Jimmie Åkesson? Nej, det gör det inte. Men andra frågor handlar om överföring av makt.

När vi i EU-nämnden tydligt säger nej till att ge EU mer inflytande över vår finanspolitik genom en fördragsändring, genom en grundlags-

ändring i Europeiska unionen, sitter Sverigedemokraterna tysta. Ni säger ingenting. *Det* handlar om att överföra makt, Jimmie Åkesson. Det är någonting mer än att ta en liten debatt i riksdagen och låtsas att man är EU-kritisk. Det handlar om det dagliga arbetet för att förhindra att EU utvecklas till en superstat, och då har ni ingenting att säga, Jimmie Åkesson. Det är att låtsas att vara EU-kritiker men inte vara det egentligen. Det har jag inte mycket respekt för. Det är att vilseleda väljarna.

Om du menar att det är fel att det står i grundlagen att all makt utgår från folket får du väl föreslå en förändring, för det är faktiskt du som pratar om att det är fel. Jag tycker att det är rätt att det är utgångspunkten för vårt folkstyre, och det är ett av skälen till att jag beklagar EU-medlemskapet. Men jag gör det på rätt ställe där den debatten spelar roll, för det handlar om något mer än att försöka posera med sin EU-kritik, att faktiskt påverka politiken.

Varför, Jimmie Åkesson, är ni inte ens där när politiken avgörs i EU-nämnden? Varför röstar ni inte nej när det handlar om att ge mer makt till Frontex, att ändra EU-fördraget eller, för den delen, när livsvillkoren för fiskarna i Blekinge, som du kommer ifrån, ska avgöras? När fiskekvoter skulle beslutas packade Sverigedemokraterna ihop med en gäspning och gick ifrån mötet. Är det seriös EU-kritik, Jimmie Åkesson?

Anf. 41 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! När det gäller seriös EU-kritik och att man ska ta debatten där den verkligen betyder någonting tycker jag att grundlagen betyder någonting. Det är just grundlagen, konstitutionen, som hela det svenska samhället vilar på. Där kommer det från och med nu att stå att Sverige är medlem i EU. Det tycker jag är en viktig debatt att ta. Jag tycker att det är viktigt att motverka den utvecklingen. Sedan får Jonas Sjöstedt tycka att det här är en måttfull förändring, som han själv kallade det i sitt anförande. Jag tycker inte det. Jag tycker att det är en oerhört allvarlig principiell förändring av vår konstitution.

Det har förts en debatt, inte minst i en av de stora dagstidningarna. Därifrån citerades en artikel av mig. Jag kan citera en annan artikel från Jonas Sjöstedts partikamrat, Eva-Britt Svensson, som sitter i Europaparlamentet. Där skriver hon så här: "Med denna nya paragraf blir Sveriges EU-medlemskap grundlagsskyddat." Det har vi förvisso redan konstaterat. "Konsekvensen blir att medlemskapet i EU cementeras och att det blir svårare för Sverige att lämna EU." Detta är ju något som Jonas Sjöstedt motsade i sitt anförande. Hur är det med kommunikationen i Vänsterpartiet egentligen? Eva-Britt Svensson skriver också: "Vi vill uppmåna alla EU-kritiker och EU-motståndare i riksdagen att rösta nej till att grundlagsfästa medlemskapet i EU." Är du, Jonas Sjöstedt, EU-kritiker och EU-motståndare, snälla, lyssna då på din partikamrat i EU-parlamentet!

När det sedan gäller kungligt envälde, fru talman, har vi aldrig någonsin förespråkat något kungligt envälde. Däremot är det väl allmänt bekant hur Vänsterpartiet har sett på enväldshärskare historiskt.

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

Anf. 42 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! När borgerliga politiker tappar argument, Jimmie Åkesson, då kommer de fula efterslängarna. Vi kan se det nu också. Jag har mött det många gånger förut och är inte imponerad.

Eva-Britt Svensson brukar i stort sett alltid ha rätt, men den här gången har hon fel, därför att det här inte påverkar våra möjligheter att lämna EU.

Jag återkommer till att du inte har lagt fram ett enda sakargument. Det håller inte att komma med svepande påståenden. Det handlar om juridik, det handlar om sakargument, det handlar om att förklara varför, och det har du fullständigt misslyckats med i den här debatten. Det är inte seriös politik, och det är inte seriös EU-kritik. Det är sådant som gör att EU-kritiken inte tas på allvar.

Du smiter från det som är frågan. Varför röstar ni inte alls i EU-nämnden? Det gör att ni stöder regeringens politik att ge EU mer makt, till exempel att slå sönder den svenska arbetsrätten. Varför protesterar ni inte mot EU:s nya fördrag som faktiskt går över svenska grundlagar och överför makt från Sverige till Europeiska unionen?

Det är lätt att komma här, utan att kunna ge sakargument, och prata om att det är fel att skriva in verkligheten i grundlagen – det är nämligen bara detta det här handlar om – när man varje dag annars i riksdagen inte bryr sig ett dugg om att det förs över mer makt från Sverige till Europeiska unionen. Det är här skiljelinjen går mellan oss två, Jimmie Åkesson. Vi tar det här på allvar, och vi står upp för svensk självbestämmanderätt varje dag, inte bara i dag när det faktiskt inte spelar någon roll.

Det andra som skiljer oss åt är att vår EU-kritik grundar sig på respekt för folkstyret, att vi värnar det svenska folkstyret, och inte på en grumlig nationalism eller föreställning om att det svenska skulle ha ett egenvärde som är bättre än det som kommer från andra länder. Där går en vattendelare mellan dig och mig, Jimmie Åkesson.

Anf. 43 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Vi fick höra här från Vänsterpartiet att vi inte ens var närvarande vid det möte i EU-nämnden där Fredrik Reinfeldt var med. Det lustiga är att jag satt bredvid Jonas Sjöstedt vid det mötet. Vi pratade till och med vid mötet. Och det står till och med i protokollsanteckningarna att jag var med på mötet. Jag kollade själv upp det. Det var den 27 oktober.

Vilket möte var det Sjöstedt syftade på? Mig veterligen var Reinfeldt i EU-nämnden den 27 oktober, och jag satt bredvid Sjöstedt. På det mötet reserverade jag mig mot de nya finanslagarna, och vi hade andra reservationer, något som kanske också gick Jonas Sjöstedt förbi. Kritiken i det avseendet faller ganska platt, får jag väl säga.

Som Jimmie Åkesson var inne på står det de facto i Vänsterpartiets partiprogram att de ska verka för ett utträde ur EU. Man kan fråga sig själv: Vad tjänar svenska folket på att det krävs en folkomröstning eller en grundlagsförändring för att gå ut ur EU? Vad tjänar svenska folket på att begränsa sig själva? Absolut ingenting! Men det är det som Vänsterpartiet ställer sig bakom.

Fördelarna, som vi har hört av föregående talare, med den här grundlagsförändringen är att det på något sätt ska vara informativt för svenska

folket att det står inskrivet i grundlagen. Hur många ute i svenska folket funderar över det svenska EU-medlemskapet och går till grundlagen för att läsa om det? Är detta det enda argumentet för att skriva in det i grundlagen måste jag säga att det är en väldigt svag motivering.

Att bara stilla acceptera rådande verklighet, som Vänsterpartiet verkar vara inne på, är anmärkningsvärt. Politiker är ändå här för att förändra en rådande situation; annars kan de likaväl gå hem. Bara för att det är rådande situation ska vi självklart inte acceptera det, än mindre skriva in det i våra grundlagar.

Anf. 44 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det möte som ni inte var med på hölls här i kammaren den 3 november och gällde en återrapport. Ni var helt frånvarande, som på en del möten i EU-nämnden, ska jag säga. Den 20 oktober hade vi uppe finanspolitiken. Då var du inte på mötet, utan det var någon annan där från Sverigedemokraterna. Då invände ni inte mot att EU skulle få överstatlig makt över finanspolitiken, vilket Vänsterpartiet gjorde.

Ni har helt enkelt missat en del möten från Sverigedemokraternas sida. Jag tycker inte att det är seriöst därför att det är där det avgörs om vi ska sända mer makt till EU eller inte, och ni har utslagsröst. Ni har utslagsröst i EU-nämnden, ni avgör mandatet för svenska ministrar, och ni väljer att inte komma eller inte bry er om att säga någonting och bara titta ned i bordet i EU-nämnden. Sedan duger det att komma och låtsas att man är EU-kritiker i fråga om en grundlagsändring som inte ger EU ett gram mer makt över svensk politik!

Jag tycker att ni är oseriösa. Ni utger er för att vara någonting som ni inte är.

Sedan grundlagen: Ni är emot att grundlagarna skildrar verkligheten. Jag är för att grundlagarna skildrar verkligheten. Jag tror att det är en dålig princip att ha grundlagar som ska utgå från att de inte skildrar hur vi faktiskt tar beslut. Jag tycker att ni har ett problem. Menar ni på fullt allvar att den vägledande principen för våra grundlagar och regeringsformen ska vara att de inte ska spegla verkligheten? Är det så Sverigedemokraterna ser på det?

Anf. 45 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Åter: Det EU-möte som du tog upp satt jag på, vi reserverade oss. Du står här och säger att vi inte gjorde det. Det är ganska intressant. Men det finns säkert att läsa i protokollen ifall någon så önskar.

När det gäller grundlagen kan jag bara upprepa vad vi har sagt. Vad är poängen med att skriva in det i svensk grundlag? Sjöstedt säger att grundlagen ska återspegla verkligheten. Men faktum är att vi som politiker stiftar lagar, vi förändrar grundlagar. Om en förändring i en grundlag går emot det man själv står för – bland annat det som Vänsterpartiet står för, att vi ska gå ut ur EU, och det som Vänsterpartiets EU-parlamentariker går emot – måste man fråga sig: Vad tjänar svenska folket på att göra den här förändringen? Absolut ingenting!

Det enda argumentet är att det ska återspegla verkligheten. Motargumentet är att det de facto blir svårare att gå ut ur EU om vi så skulle önska, eftersom det, återigen, krävs en grundlagsändring. Som vi alla vet

är det svårare att ändra en grundlag än en vanlig lag eller att gå ut ur EU. Det innebär att det blir en försämring för svensk del. Man begränsar för sig själv helt i onödan.

Det enda argument jag har hört här i dag är att det ska vara informativt eller återspegla någon form av verklighet. Vi vill inte medverka till att göra det svårare att gå ut ur EU. Vänsterpartiet vill det, i strid med sitt eget partiprogram och i strid med sina egna väljare.

Anf. 46 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag uppmanar Kent Ekeröth att läsa lite protokoll från EU-nämnden så kan han se vilka möten jag syftar på. Jag har gett datum på de möten där ni var frånvarande. Jag kan förstå att ni inte vet att ni inte var där med tanke på hur ni lägger upp arbetet.

Nej, det blir inte svårare att lämna EU. Det är inte så att Sverige är med i EU för att det står i vår grundlag, utan vi är det därför att vi har tagit ett politiskt beslut. Lika lite var det så att Sverige drevs med kungligt envælde under större delen av 1900-talet bara för att det stod så i vår grundlag. En grundlagsändring är en följd av det politiska beslutet. Det är inte alls ovanligt i olika länder att man ändrar i efterhand i grundlagar.

Ni har helt enkelt fel, ni har inga sakargument att komma med, ni står på lösan sand. Till det kommer att ni i praktiken är borgerliga EU-vänner när det väl gäller. Ni står inte upp för svenska löntagares rättigheter. Ni har utslagsröst, men ni säger ingenting, ni kommer inte på möten där det gäller att ge EU mer makt över vår finanspolitik. Grundstommen är den nationella självbestämmanderätten. Att komma här och låtsas vara EU-kritiker när det passar, men sedan inte göra jobbet när det verkligen gäller har jag inte mycket respekt för.

Den EU-kritiska rörelsen i Sverige har grundat sig på demokrati, inte på inskränkt nationalism. Det är jag stolt över. Sverigedemokraterna har i praktiken inte spelat någon roll i folkomröstningen vare sig om medlemskap eller om valutaunion. Det är jag tacksam för därför att ni hade varit enbart en belastning för det demokratiska EU-motståndet.

Anf. 47 WILLIAM PETZÄLL (SD):

Fru talman! Jag ska fatta mig väldigt kort. Jag hade egentligen inte för avsikt att gå upp i denna debatt, men jag kunde inte låta bli av den anledningen att flera representanter för Alliansen och De rödgröna säger att EU-medlemskapet skulle vara något naturligt.

Det EU som svenska folket sade ja till 1994 var, och det har sagts tidigare av mina partivänner, långt ifrån det EU som vi har i dag. Det EU som svenska folket sade ja till byggde på mellanstatlighet där man med fria nationalstater sökte kompromisser för att nå lösningar på gemensamma problem. Dagens EU utgörs av federalism där beslut fattas långt över våra huvuden och där man utan att tillfråga svenska folket har berövat dem deras självständighet. Det kanske inte hade spelat någon roll om vi nu hade haft en folkomröstning i och med att flera andra länder som sade nej till ett överstatligt EU ändå inte fick sin vilja igenom. Väljarna nonchalerades av EU. Man körde över dem och sade: Det spelar ingen roll vad ni säger, vi ska ändå genomdriva vår ambition, en ambition om ett Europas Förenta stater.

Vi har hört från flera att EU är ett fredsprojekt. Jag vet inte något sammanhang i historien där man har uppnått fred genom att tvinga in länder i ett överstatligt projekt där några utsedda icke-valda representanter fattar beslut över flera miljoner andra medborgare. Däremot har liknande federalistiska system tidigare i historien fått oerhörda konsekvenser när man påtvingat överstatlighet.

Jag tror att många, framför allt rödgröna, väljare är oerhört besvikna. Ni har många EU-kritiska medlemmar och sympatisörer. Nu kapitulerar ni i en så här viktig fråga. Jag vet inte hur många gånger vi från den här talarstolen har hört om att det här inte har någon betydelse över huvud taget och att det här inte förändrar någonting. Men det är inte att vara ärlig. Faktum är ju att det finns en utträdesparagraf i Lissabonfördraget. Men den spelar kanske inte så stor roll med tanke på att vi nu befäster EU-medlemskapet i grundlagen, ett EU som har blivit väldigt långtgående. Det säger väl sig självt att skriver vi in det i grundlagen försvårar vi ett utträde. Det tycker jag att man i alla fall kan erkänna.

Vi har hört, som min partikollega Kent Ekeröth sade, att det här görs i informativt syfte. Men vem tror att en vanlig Svensson som kanske läser Expressen till morgonkaffet helt plötsligt skulle få för sig att byta ut Expressen till att i stället läsa Sveriges grundlag och säga: Oh hej, kolla, vi är med i EU, det visste jag inte! Jag tror knappast att ni tror på det själva.

Med de orden yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservationer och tackar för mig.

I detta anförande instämde Jimmie Åkesson (SD).

Anf. 48 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Jag ska kommentera några av de tidigare talare som varit uppe i debatten i dag. Jag börjar med Peter Eriksson. Han talade om brett ansvar och folkligt stöd i sitt anförande, men det stämmer inte. Peter Eriksson sade att det borde ha diskuterats bredare. Ja, det borde det. Men varför har det inte gjorts det? Och vems ansvar är det? Jo, det är ert ansvar.

Sanningen är att en förkrossande majoritet av det svenska folket inte har någon som helst aning om varför vi står här i dag. De har ingen som helst vetskap eller kunskap om den grundlagsförändring som ni i dag kommer att rösta igenom – oavsett förslagets bra och dåliga sidor.

Peter Eriksson talar om folkomröstningar. Men varför blev det ingen folkomröstning i detta fall? Varför blev det ingen folkomröstning om Lissabonfördraget? Den frågan riktar jag till samtliga partier. Ni är inte trovärdiga. Peter Eriksson är inte trovärdig. Varför denna ovilja att kommunicera med det svenska folket?

Här sitter vi på piedestaler och genomför den största författningspolitiska förändringen på 35 år, men det är knappt någon svensk som vet att vi gör det. Det är hårresande. Kammaren är inte ens halvfull. Jag tror till och med att Sverigedemokraterna är största parti här i dag.

Ändå står man här som på ett väckelsemöte och säger att detta är något fantastiskt. Det kanske man kan tycka, och vissa förändringar i grundlagen är kanske det. Men hur stort är intresset när inte ens kammaren kan fyllas när vi har en sådan här debatt? Det är anmärkningsvärt.

Det säger mer om Sveriges beslutsfattare på denna nivå än vad många tycks förstå.

Per Bill nämnde att det är ett annat EU i dag. Ja, det är det. Just därför bör man tillfråga det svenska folket vad det tycker. Vi vet inte vad det svenska folket verkligen tycker innan vi frågar det. Det finns dock uppenbarligen en ovilja att göra det, till exempel gällde det Lissabonfördraget. Jag tror att det finns en bra förklaring till varför man inte tillfrågade folket: Man vet att man hade förlorat en sådan omröstning. Det är demokrati, inte sant?

Karin Granbom Ellison, vem talar om att vrida klockan tillbaka till tiden före andra världskriget? Jag tror att det var så du sade, men om jag har misstolkat dig ber jag om ursäkt. Det är bara nonsens. Som om det skulle vara enda alternativet. Jag hör tyvärr till dem som röstade ja till EU 1994. Jag ångrar mig djupt. Jag röstade ja till vad jag trodde var ett fredsprojekt, ett mellanstatligt samarbete mellan självständiga nationalstater. Dagens EU är något helt annat, och därför bör man tillfråga det svenska folket.

Det finns mycket att säga. Jag känner mig förd bakom ljuset. Jag hävdar att det svenska folket förts bakom ljuset. Framför allt är det beklagligt att riksdagen gör denna förändring, vad vi än tycker om den, utan att berätta för och kommunicera med det svenska folket – och det bara för att vi sitter på någon sorts piedestal. Det visar på ett förakt för demokratin och säger, ännu en gång, betydligt mer om denna beslutande församling än många tycks förstå.

I detta anförande instämde Kent Ekeröth (SD).

Anf. 49 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Det är en intressant fråga om någon har blivit förd bakom ljuset. Har makthavare och politiker i Sverige försökt gömma undan frågan om den nya grundlagen, vilket Richard Jomshof påstår? Det är svårt att leda i bevis. Det kan naturligtvis vara så att man som enskild medborgare inte har uppfattat att frågan varit aktuell. Det har ju inte varit en bred debatt, och jag beklagar om man inte har uppfattat att frågan varit på gång. Det är nog många som känner så.

Personligen får jag dock säga att jag har deltagit i debatter i frågan på många ställen över hela Sverige. Jag har också skrivit debattartiklar under denna process, till exempel när vi hade olika ståndpunkter i gruppen under utredningen som pågick under flera år. Jag har deltagit i debatter i kammaren, till exempel när det gällde det första vilande grundlagsbeslutet i maj i år. Jag talade också ett antal gånger om denna fråga i valrörelsen.

Jag ser det snarare som ett problem att Richard Jomshof och Sverigedemokraterna som plötsligt ser detta som en stor och viktig fråga inte har deltagit i debatten. Varför var ni inte med och svarade i remissrundan när det var möjligt? Varför deltog ni inte i debatten inför riksdagsbeslutet i våras eller under valrörelsen? Varför kommer ni in i debatten precis före beslutet? Varför vaknar ni efter flera års törnrosasömn och säger att det nu håller på att hända något allvarligt? Det är lite sent.

Anf. 50 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Ja, det är lite sent. Det är sent för hela det svenska folket. Det finns säkert enskilda ledamöter, och du är uppenbarligen en av dem, Peter Eriksson, som kanske har gjort vad de kan för att sprida detta. Det har dock inte varit tillräckligt. Jag hävdar nämligen med bestämdhet att en förkrossande majoritet av det svenska folket inte vet varför vi står här i dag, och det är ett stort misslyckande. Det kan man inte komma ifrån.

När jag talade om att bli förd bakom ljuset var jag kanske otydlig, men jag syftade på EU-medlemskapet som sådant och inte minst på Lissabonfördraget. Jag känner mig förd bakom ljuset. Det ville jag tala om här i dag när jag nu har möjligheten, vilket jag inte har haft tidigare. Det är först efter valet som jag har möjlighet att stå här och diskutera och debattera med Peter Eriksson, fru talman.

Jag känner mig förd bakom ljuset. Jag röstade ja till ett helt annat EU. Jag trodde att det var ett mellanstatligt samarbete, men det är det uppenbart inte utan något helt annat.

Jag vet att det fanns många i denna kammare som ville ha en folkomröstning om Lissabonfördraget. Jag önskar att vi hade fått en sådan. Jag menar att de som såg till att vi inte fick en folkomröstning förde det svenska folket bakom ljuset. Jag hävdar att man inte spelade med öppna kort. Man ville och vågade inte fråga det svenska folket.

Denna kritik var inte nödvändigtvis riktad mot dig, Peter Eriksson. Jag vet att många i Miljöpartiet har gjort vad de kunnat för att väcka debatt och få till stånd en folkomröstning. Jag menar att det svenska folket tyvärr inte har fått klart för sig vad medlemskapet egentligen innebär. Det var det jag menade.

Anf. 51 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Vi hade en stor folkomröstning 1994, innan vi blev medlemmar i EU, där många deltog. Det var alldeles uppenbart att en hel del människor kände sig förda bakom ljuset efter omröstningen trots stora upplysningskampanjer, debatter, studiecirklar med mera. Jag var själv med på olika sätt.

Det har skett en utveckling och förändring av EU. Vi har fått nya fördrag. Jag och Miljöpartiet har flera gånger under processen krävt folkomröstningar eftersom de nya fördragen har inneburit stora förändringar. Kammaren har röstat om detta, och vi har förlorat.

Efter 15 år tror jag dock inte att man kan säga att EU-medlemskapet har tvingats på svenska folket i blindo. Det har förts en omfattande debatt. En del av det som sades från ja-sidan var felaktigt, men vissa saker som vi från nej-sidan sade var nog också felaktiga.

Många kände sig överkörda. Det visade också opinionen efteråt. Men att använda det som skäl för att inte föra in det enkla konstaterandet att Sverige är medlem i EU är att gå väl långt. Det är att diskutera en helt annan sak än vad frågan egentligen bör handla om. Om man för in en sådan pseudodebatt förbättrar det inte EU-kritiken. Om man försöker föra EU-kritiken på en riktig nivå och med sakliga skäl tror jag att den också har större chans att få stöd från många människor.

Anf. 52 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker att det här är en riktig debatt. Det är väl bra att den förs. Kanske finns det någon där ute som trots allt får upp ögonen för vad som sker i dag och för frågan som sådan. Det tycker jag definitivt är bra.

Visst har det skett en förändring, självklart, och det är ingenting man kan komma ifrån. Just därför menar vi att beslutet måste omprövas. Lissabonfördraget hade varit ett gyllene tillfälle att faktiskt fråga det svenska folket. På den punkten tror jag att vi är överens, och på den punkten kritiserar jag inte vare sig Peter Eriksson eller hans parti. Jag talar brett till samtliga partier i denna kammare, alltså till Sveriges riksdag och till regeringen.

Jag tycker inte att man har gjort tillräckligt, och man har agerat feget. Jag är helt övertygad om att man hade vetskap om att man ifall vi fått en folkomröstning om Lissabonfördraget skulle ha förlorat den. Därför tycker jag inte att man spelar med öppna kort. Då är man inte ärlig utan för svenska folket bakom ljuset. Det var det jag avsåg.

Låt gå för att det bara är fråga om en liten förändring, som många i dag påstår, när vi för in den lilla passusen om EU i grundlagen, men det är fullt tillräckligt eftersom det kommer att försvåra för svenska folket och för Sverige att gå ur EU om man så önskar. Jag tycker inte att det är bra. Samtidigt är det mycket bra att jag kan stå i riksdagen i dag och säga det, vad än många tycker om det.

Anf. 53 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära ordet men jag fick anledning att under debatten fundera på om det inte fanns skäl att säga några saker.

Till att börja med vill jag yrka bifall till propositionen och säga att grundlagsförslaget i dess helhet är utarbetat enligt svensk tradition – ingen är riktigt nöjd men alla, utom som det verkar Sverigedemokraterna, kan leva med förslaget. Det tror jag är bra, för spelreglerna för demokratin bör man anta i enighet. Därför känns det skönt att större delen av församlingen är enig om det.

Det som fick mig att begära ordet – och jag inser att jag därmed kanhända gör som Kent Ekeröth vill – var de begrepp som Kent Ekeröth använde i sin argumentation. Han talade om det etniskt homogena Sverige, alltså det Sverige som någon gång skulle ha funnits. Ett begrepp som också användes var folkgemenskap. Jag är nog inte ensam i kammaren om att få obehagliga associationer till det begreppet.

Jag vill vara tydlig med att säga att det etniskt homogena Sverige aldrig har funnits. När Sverige som stat växte fram på 1200-talet var finska redan då ett talat språk i Sverige, liksom samiskan. Så småningom tillkom en del danskar, norrmän, ester, letter, ryssar, balttyskar, tyskar och andra till den kompott som var Sverige.

År 1809 skedde något dramatiskt när det bernadotteska lill-Sverige, som den finske professorn Matti Klinge brukar kalla konstruktionen, kom till. Sverige blev mer etniskt homogent, men det levde tornedalsfinnar och samer i landet. De blev inte särskilt väl behandlade. Finskspråkiga skolbarn i Sverige var under lång tid förbjudna att tala finska i skolan. Sverige har alltså skäl att skriva ”skall” och inte ”bör” när det gäller

synen på de etniska minoriteterna, och vi har anledning att skämmas för delar av vår historia.

Den historieförfälskning som Sverigedemokraterna för fram är ganska upprörande. Jag antar att tornedalsfinnar inte ingår i den folkgemenskap som Sverigedemokraterna talar om. Det finns skäl att vara tydlig med att de nationella minoriteternas ställning ska stärkas.

Prot. 2010/11:20
24 november

*En reformerad
grundlag (vilande
grundlagsbeslut, m.m.)*

Anf. 54 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! När man debatterar är det viktigt att noga lyssna på vad motdebattören säger. Antingen ljuger föregående talare eller så har han dåligt minne eller hör dåligt. Jag har aldrig talat om något etniskt homogent. Jag talade om ett kulturellt homogent Sverige där alla i det här landet, tornedalsfinnar också för den delen, uppgår i en svensk gemenskap med gemensamma värderingar och gemensam kultur. Ingen av oss har talat om något etniskt homogent. Att Hans Ekström står i talarstolen och påstår det borde få honom att skämmas. Läs protokollet, Hans Ekström, om du inte tror på mig!

Anf. 55 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag uppfattade att Kent Ekeroth använde det begreppet. Om så icke skulle vara fallet ber jag om ursäkt. Vi får väl läsa protokollet.

Det jag vill tydliggöra är att man ger bilden av ett Sverige som aldrig har funnits. Det Sverige som du, Kent Ekeroth, talar om har aldrig funnits. Den bild som du försöker få fram av ett tidigare harmoniskt och enhetligt Sverige som vi har skilts från är inte sann. Sverige har redan från början haft många färger i sin väv, och jag bejakar mångfalden i den väven.

Anf. 56 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Sverige var fram till 50–60-talet ett av de kulturellt mest homogena länderna i världen. Det är först sedan massinvandringens tid från 1975 och framåt som vi, givetvis i mångkulturalismens namn, fått de etniska enklaverna med våldet. Man befäster de facto mångkulturalismen och går in för att upprätta alla möjliga kulturer som kan gå stick i stäv med det svenska och västerländska samhället. Inte minst gäller det kvinnors situation.

Jag vet inte vilken verklighet Hans Ekström levt i, men det har skett från 1975 och framåt. Innan dess levde vi i ett mycket homogent land – kulturellt sett, ska jag väl tillägga så att det inte missuppfattas igen.

Anf. 57 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Återigen talar Kent Ekeroth om en historisk parentes från 1809 och fram till 1930-talet. Det är under den perioden i Sveriges långa historia som Sverige hade färre minoriteter än under andra tider. Det har dock hela tiden funnits nationella minoriteter i Sverige. Tornedalen har alltid varit befolkat av finstalande, samerna har alltid bott där de bor, och den mångfalden vill jag bejaka.

Anf. 58 WILLIAM PETZÄLL (SD) replik:

Fru talman! Det var ett anförande som mer eller mindre riktade sig till min partikollega Kent Ekeröth, men jag kan inte låta bli att kommentera när en ledamot kommer med så grova och felaktiga påståenden och drar paralleller till mindre trevliga länder; jag vet precis vad Hans Ekström syftade på. Jag tycker att det är oförskämt, framför allt mot bakgrund av Socialdemokraternas förhållande till tidigare diktaturer.

Först och främst vill jag fråga: Vad är det för fel med att förespråka att ett land ska bygga på gemenskap och sammanhållning och inte vara det destruktiva, mångkulturella samhälle som ni, Hans Ekström, har skapat och som bidragit till att Sverige är oerhört splittrat? Nu lever olika grupper efter skilda värdesystem, värdesystem som ofta radikalt skiljer sig från vad vi svenskar uppfattar som rätt och fel, och det skapar konflikter. Vad är det för fel med att i stället förespråka ett sammanhållet Sverige som bygger på gemenskap?

Jag kan lova att om Per Albin Hansson hade levt skulle han bestämt ha tagit avstånd från Socialdemokraterna och snarare anslutit sig till Sverigedemokraterna. Det var en person som stod upp för svensk sammanhållning och vågade tala om att förutsättningen för att kunna bygga en stark och stabil välfärd är att vi har en viss grund av sammanhållning och gemenskap i samhället.

Åter till min fråga: Vad är det som är fel med att förespråka ett sammanhållet Sverige som bygger på en grundläggande gemenskap?

Anf. 59 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Fru talman! En grundläggande gemenskap är bra, men den grundläggande gemenskapen kan aldrig vara hundra procentigt kulturell för den hundra procentigt kulturella gemenskapen har aldrig funnits i Sverige. Sverige har alltid haft flera färger i sin väv och det har gett landet dess rikedom.

Landet har alltid berikats av nya inslag som har vävts in i den väven, men det har också funnits eviga beståndsdelar i det som är Sverige, nämligen tornedalsfinnar och samer. Man kan inte ta bort de delarna ur den väv som är Sverige.

Anf. 60 WILLIAM PETZÄLL (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna har aldrig sagt att Sverige har varit helt isolerat och att vår kultur har varit oföränderlig. Givetvis har den svenska kulturen under flera decennier påverkats av kulturella influenser utifrån, men då är det influenser som svenskarna på något sätt har haft möjlighet att säga om man vill ha eller inte. Jag kan lova att många av de influenser som kommer utifrån och som många uppfattar som positiva också per automatik blir en del av den svenska kulturen och något som vi uppfattar tillhör den svenska kulturen.

Problemet med det som bland annat tas upp i grundlagen, alltså mångkulturalismen, är att en liten klick självutnämnda proffstyckare sitter i den här kammaren och påtvingar människorna kulturella influenser som svenska folket inte alls har sagt att man vill ha. Jag tror att även de flesta förespråkare för mångkulturalism här i kammaren kan erkänna att det har kommit vissa kulturella influenser som vi bättre hade kunnat slippa helt och hållet.

Man kan inte som företrädare för ett parti som förespråkar den typ av hård och extrem mångkulturalism som Socialdemokraterna står för säga att man vill ha ett sammanhållet Sverige. Det är ju uppenbart att efter mer än 30 år av socialdemokratiskt makstyre har mångkulturalismen bidragit till ett oerhört kluvet och splittrat Sverige. Detta är något som ni fortfarande driver på för. Ser du inte att det mångkulturella samhället i grunden är ett misslyckande och att det leder till splittring? Det leder till ännu mer splittring ju mer vi driver på för det.

För mig är det alldeles uppenbart att mångkulturalismen har lett till ett väldigt splittrat och segregerat Sverige där människor lever parallellt med majoritetssamhället. Ser du inte att mångkulturalismen har bidragit till konflikter, till samhällsupplösning och till ett mer kluvet Sverige?

Anf. 61 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Formuleringen i grundlagsförslaget handlar om de nationella minoriteterna – de fyra grupper som definieras som nationella minoriteter – och deras rättigheter. Det handlar om samer och tornedalsfinnar. Det handlar om finnar, som har varit en del av Sveriges befolkning sedan 1200-talet, om romer, som har varit en del av Sveriges befolkning sedan 1500-talet, och om judar, som har varit en del av Sveriges befolkning sedan 1700-talet. Jag kan inte förstå att det kan vara ett problem att man erkänner att de har särskilda rättigheter och använder ordet ”skall”, inte bara ”bör”. Jag kan inte förstå att detta ”skall” kan vara ett hot mot den folkgemenskap ni talar om.

Anf. 62 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Jag kan inte låta bli att begära ordet när jag hör Peter Eriksson raljera över att Sverigedemokraterna inte tidigare har tagit tag i den här frågan. Om det är någon som inte har vaknat är det väl Peter Eriksson, som inte har uppmärksammat att Sverigedemokraterna blev invalda i Sveriges riksdag först i och med valet i år. Alltså hade vi inte kunnat stå här och ta tag i den här frågan när den för första gången debatterades här i kammaren.

Däremot har Sverigedemokraterna i valrörelsen försökt uppmärksamma frågan om grundlagsändringen. Vi har initierat upprop och kampanjer på nätet. Vi har efterfrågat en särskild debatt om grundlagsändringen här i kammaren men fått avslag på det. Vi står här nu i dag och tar upp kampen mot förslaget om att skriva in bland annat EU-medlemskapet i den svenska grundlagen.

Att medier och övriga partier inte har uppmärksammat detta och inte har velat uppmärksamma svenska folket – vad är det om inte att föra svenska folket bakom ljuset?

Det är bättre att vakna sent än att, som Peter Eriksson, inte vakna alls.

I detta anförande instämde William Petzäll (SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

11 § Uppföljning av riksrevisionsreformen

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU2
Uppföljning av riksrevisionsreformen (framst. 2009/10:RS4 delvis).

Anf. 63 BILLY GUSTAFSSON (S):

Fru talman! Vi ska i dag ta ställning till förslag med anledning av den uppföljning av Riksrevisionen som har gjorts. Det handlar om förändringar i riksdagsordningens huvudbestämmelser och tilläggsbestämmelser. Ändringarna debatterade vi i kammaren den 27 maj i år. Vid den tidpunkten var det nästan exakt tre år sedan en parlamentarisk utredning tillsattes, som hade i uppgift att följa upp den reformering av den statliga revisionen som gjordes 2003. Det var också då som Riksrevisionen bildades som ny myndighet under riksdagen.

Jag hade förmånen att delta i utredningen. Innan jag går in på några sakfrågor vill jag säga att jag tycker att det är positivt att kunna konstatera att det både i utredningen och i utskottets behandling av riksdagsstyrelsens framställan finns en stor samsyn mellan alla partier.

Jag sade i debatten den 27 maj, och jag upprepar det i dag, att samsyn kring organiseringen av revision är en väsentlig förutsättning för att skapa legitimitet för revisionen som sådan och inte minst för de iakttagelser och påpekanden som en revisionsinsats kommer fram till.

Som vi konstaterade i våras mynnade utredningen ut i både stora och små förslag till förändringar. Det finns varken möjlighet eller anledning att försöka kommentera alla, utan jag kommer att nöja mig med att lyfta fram två frågor som berör tilläggsbestämmelserna i riksdagsordningen och som för övrigt var föremål för en ganska omfattande diskussion och debatt i utredningen.

Den första fråga jag vill kommentera är: Var ska huvudansvaret för hanteringen av Riksrevisionens iakttagelser läggas? I diskussionen har det förekommit två alternativ som har ställts mot varandra: ett särskilt revisionsutskott eller befintliga fackutskott. Här finns naturligtvis inte rätt eller fel, utan man måste ta ställning och värdera. Jag tror att vi har gjort en klok avvägning när vi landade i fackutskottsprincipen.

Fru talman! Jag sade i våras och vidhåller uppfattningen att det är viktigt att hela riksdagen känner sig delaktig i och känner ansvar för att ta vara på vad som har framkommit i genomförda revisioner. Jag tror att det är olyckligt om vi inrättar ett nytt organ för hantering av revisionsresultat. Risken är uppenbar för att stora delar av riksdagen inte känner sig delaktiga i behandlingen av Riksrevisionens rapporter i ett sådant läge.

Det förtjänar också att framhållas hur viktigt det är att man faktiskt använder de erfarenheter som revisionsarbetet kommer fram till och att de beaktas när beslut ska fattas om verksamhetens framtida inriktning. Det handlar om att man genom att se bakåt får vägledning om hur vi ska kunna gå framåt. För mig blir det då naturligt att fackutskotten också ansvarar för revisionsfrågorna.

Det andra jag vill ta upp och kort kommentera är förslaget om förtydligande av effektivitetsrevisionens inriktning. Det handlar alltså om ett förtydligande och inte om en insnävning av uppdraget. De kartläggningar och analyser som utredningen gjorde visade på att regelefterlevnad var

ett dominerande revisionsinslag. Avsikten från utredningens sida, och sedermera också från riksdagsstyrelsens och konstitutionsutskottets sida, har varit att förtydliga revisionslagens inriktningsparagraf, inte för att snäva in utan i stället för att betona att effektivitetsrevisionen inte bör koncentreras på granskning av regelefterlevnad. I den uppfattningen instämde ett enigt finansutskott vid behandlingen i våras, och KU gör alltså ingen annan bedömning av effektivitetsrevisionens inriktning än vad finansutskottet gjorde vid det tillfället.

I debatten den 27 maj dristade jag mig till något som jag tror var lite ovanligt, nämligen att ställa en fråga som jag själv inte hade något svar på. Jag ville ställa den därför att jag tyckte att det kunde vara värdefullt att vi framöver funderade på det. Jag tog mig friheten att ställa frågan utan att själv ha funderat tillräckligt.

Jag ställde frågan utifrån insikten om att kvalitet i revision är en avgörande faktor för revisionens legitimitet. Frågan jag ställde var: Vem granskar granskarna? Frågan fick hänga i luften. Jag känner nu att jag nu kan redovisa mina små funderingar under sommaren sedan jag ställde frågan den 27 maj.

Jag har funderat på detta. Jag har kommit fram till att det inte rimligen kan vara Riksrevisionens styrelse, det insynsråd som nu inrättas eller riksdagsledamöter i ett fackutskott som kvalitetssäkrar revisionen. Nej, de som granskar granskarna måste vara professionella utövare, har blivit min slutsats.

Ett exempel på där det finns en kommunikation mellan professionella yrkesutövare och Riksrevisionen är det vetenskapliga råd som finns i dag. Jag tror att det är viktigt att också andra aktörer inom området på något systematiskt sätt också blir inbjudna att kunna delta i diskussionen om granskning och granskning av granskarna.

Jag ska sluta med att säga att jag tror och utgår från att riksrevisorerna själva ser och upplever det behovet och också inser att det ligger i deras eget intresse att så långt möjligt kvalitetssäkra revisionsarbetet.

Fru talman! Med dessa förhållandevis korta kommentarer yrkar jag bifall till utskottets förslag i konstitutionsutskottets betänkande KU2 och därmed avslag på samtliga motioner.

Anf. 64 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna. Som tidigare talare nämnde diskuterade vi frågan den 27 maj. Jag tänker inte upprepa allt som jag sade då. Men jag vill ändå för den nya riksdagen lyfta fram några saker som är principiellt viktiga i förslaget i dag.

Först vill jag ge lite bakgrund. Vi har i Sverige en lång tradition som vi ska vara stolta över. Vi har länge tyckt att årlig finansiell revision har varit viktig. Vi har också som riksdag varit måna om att veta ifall saker har gjorts på bästa sätt och om man har gjort det på ett för skattebetalarna och medborgarna kostnadseffektivt och riktigt sätt. Det är två centrala och viktiga uppgifter för Riksrevisionen, den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen.

Det är sju år sedan Riksrevisionen bildades. För drygt tre och ett halvt år sedan beslöt riksdagsstyrelsen att göra en översyn av reformen. Precis som Billy Gustafsson nämnde var det glädjande att alla de sju partier

som deltog i utredningen – det fanns också med två experter som sekreterare – kom fram till en enighet och samsyn i det förslag som vi från utredningen lämnade till riksdagsstyrelsen.

Bildandet av den nuvarande myndigheten föregicks av tre utredningar här i riksdagen. Det fanns en principiellt väldigt viktig standpunkt i det här huset då. Det var att den nationella revisionen skulle ligga under riksdagen och inte under regeringen.

Det var inte optimalt att splittra de två myndigheter som vi då hade, Riksdagens revisioner och Riksrevisionsverket. Dessutom kunde man ifrågasätta oberoendet när en myndighet underställd regeringen också är satt att granska regeringen och alla myndigheter.

Med den nya ordning som infördes 2003 vill jag mena att både riksdag och regering har fått ett bättre underlag för det politiska beslutsfattandet.

Fru talman! Jag vill ändå lyfta fram några saker som med översynen kommer att göra den redan mycket genomtänkta reformen mycket bättre.

Vi får med dagens beslut en hantering av Riksrevisionens granskningar som kommer att leda till ökad tydlighet och transparens, vilket är väldigt centralt ur ett medborgarperspektiv. Den ordning vi har i dag med två olika rapporteringsvägar har skapat onödigt otydlighet.

Riksrevisionen kommer, som tidigare talare sade, att i framtiden lämna sina granskningar till riksdagen. Riksdagen svarar sedan för att de lämnas till regeringen. Eftersom regeringen nu bara kommer att ha fyra månader på sig att tala om vilka åtgärder man tänker vidta eller har vidtagit är jag övertygad om att det kommer att sätta tryck på regeringen. Men det kommer också att öka aktiviteten för oss här i riksdagen.

Utskotten kommer direkt att hantera de granskningar som Riksrevisionen lämnar. Det kommer helt klart att ställa krav på utskotten. Men det är ändå i fackutskotten som sakkompetens finns. Eftersom Sveriges parlament olikt många andra är uppdelat i fackutskott med både budget och lagstiftning tror jag och många andra, utredningen och riksdagsstyrelsen, att det är rimligt att utskottet också tar den kontrollerande uppgiften på allvar.

Det kommer naturligtvis att finnas fall när granskningen inte bara berör ett utskott. Så är det även i dag. I dag kan Riksrevisionens styrelse lämna antingen en framställan eller en redogörelse om frågan går till riksdagen. Även i det fallet kommer det till ett utskott. Men man kan begära in yttranden från andra.

Fru talman! Det fanns och finns en stor enighet om att styrelsen skulle läggas ned eftersom uppgifterna till stor del försvinner men att den skulle ersättas med ett parlamentariskt råd. Vi tror alla att det behöver finnas en brygga, en koppling, mellan Riksrevisionen och riksdagen. Det är principiellt viktigt.

Jag vill också, precis som föregående talare, säga några ord om effektivitetsrevisionen. När Riksrevisionen bildades diskuterade vad vi kan se riksdagen inte över huvud taget frågan om hur effektivitetsgranskningarna skulle se ut. Riksdagen hade ingen åsikt. Riksdagen trodde nog på många sätt att rapporterna skulle se ut på precis som de gjort innan och ha samma inriktning. Så blev inte fallet.

Vår slutsats var – för att göra en väldigt lång utredning och uppföljning väldigt kort – att Riksrevisionens granskningar väldigt tydligt hade

fokus på regelefterlevnad. Det är ett viktigt fokus, och det ska man även fortsättningsvis ha. Men vi saknade lite av det som vi kallar för traditionell effektivitetsrevision.

Det är på engelska de tre e:na, economy, effectiveness och efficiency. Mer fokus ska vara på: Hur används skattebetalarnas pengar? Används de på bästa sätt? Det är också intressant att se. De av oss som läser Riksrevisionens rapporter ser det senaste året ett ökat fokus när det gäller revisionsfrågor och granskningar för detta.

Fru talman! Vi ska vara väldigt stolta över den tradition vi har med både finansiell årlig revision och sak- och effektivitetsrevision. Det är en central uppgift för oss här i riksdagen att utöva kontrollmakt. Som politiker tenderar vi att tala mycket mer om framtiden hellre än att titta bakåt.

Men vi har denna viktiga uppgift. Det är också en viktig del av att titta framåt att titta i backspegeln. Det är viktigt att vi alla i Sveriges riksdag tar den uppgiften på allvar. Med en oberoende revision som nu kommer att skicka rapporterna direkt hit till riksdagen tror och hoppas jag att vi får en ökad aktivitet och också mer engagerar oss i revisionsfrågorna.

Vi måste alla ta det ansvaret och utföra den uppgift vi alla har att granska regeringen och dess myndigheter.

Anf. 65 EVA FLYBORG (FP):

Fru talman! Vi ska nu för andra gången tala om de föreslagna förändringarna i riksrevisionsreformen. Jag får för formens skull poängtera att jag inte företräder partiståndpunkten i denna fråga, och inte ens alliansståndpunkten och riksdagsståndpunkten. Jag är ganska ensam om detta, fru talman.

Likaväl detta som tidigare betänkanden innehåller en genomgång av Riksrevisionen. Det finns en del fel i de genomgångarna. Det finns större fel och mindre fel.

Ett mindre fel är att utvärderingen av reformen kom för tidigt – alldeles för tidigt, redan efter fyra år. Vi vet att när vi bildar en ny myndighet innebär det vissa uppstartningsproblem; allt löper inte perfekt och smidigt från början. Det var dessutom två helt olika kulturer som skulle smälta samman: å ena sidan Riksrevisionsverket med sin kultur och å andra sidan Riksdagens revisorer med sin 200-åriga kultur.

Man skulle också ha ett tredelat ledarskap när man bildade Riksrevisionen, vilket jag tror var ganska bra i den något turbulenta starten. Det var en trygghet i att vara tre chefer.

Men utvärderingen kom, som sagt, alldeles för tidigt. Genom att göra så här sätter man egentligen i stället krokben för själva reformen som sådan, även om det absolut inte var meningen.

Nu, fru talman, efter sju år, hade det varit mycket lämpligare att utreda det hela. Det är också den tid man brukar säga att man får ge nya verksamheter innan man utvärderar för att allt ska ha satt sig ordentligt och de ska hitta sina former. Man får helt enkelt ge dem den tiden. Det hade varit mycket bättre att göra så.

Men detta är trots allt ett av de mindre problemen. Ett av de större är att man nu vill, trots vad alla säger här, snäva in granskningsmandatet. Detta diskuterade vi i våras, och vi behöver kanske inte upprepa så mycket i dag.

Prot. 2010/11:20
24 november

*Uppföljning av
riksrevisionsreformen*

Jag tycker nu att Riksrevisionen efter sju år har hittat sina former. De gör bra och relevanta rapporter, och de ska ha det fria mandatet, fru talman, att göra de begränsningar och de bedömningar som är relevanta. Det är det vi har Riksrevisionen till. Det är Riksrevisionen, och inte vi här i kammaren, som ska göra dessa bedömningar, enligt min mening.

Det är också viktigt, fru talman, att vi tittar på Riksrevisionens material. Vad är det de producerar egentligen? Ja, det är en mängd rapporter. Jag vet att ledamöterna här i kammaren har precis lika mycket rapporter, inkommande mejl, samtal, brev, resor och sammanträden som jag har. Det är fullt på mitt skrivbord, det är fullt i mina väskor och det är fullt i min inkorg och i min utkorg. Så ska det förmodligen vara. Och dessutom ska man läsa ett antal riksrevisionsrapporter, som kanske inte ens berör ens eget område.

Hur många i kammaren har läst alla Riksrevisionens rapporter från 2003? Det är inte många som räcker upp handen. Det har jag, fru talman, men vi som har gjort det är lätt räknade. Vi är en mycket exklusiv skara och klubb – nästan som en presidenternas klubb, fast vi inte ens har någon president i Sverige. Då förstår ni hur exklusiv den klubben är.

Min poäng, fru talman, med detta påpekande är att det inte är så många som läser alla, några eller ens delar av revisionsrapporterna. Revisionsrapporter och revisionsfrågor i sig är inte sexiga, så att säga. Det är inte kul och anses inte vara hett att hålla på med uppföljning och kontroll, även om det faktiskt borde vara det. Det blir ingen het politisk karriär av att kontrollera och följa upp, men det är det revision handlar om. Man gör en stickprovskontroll och ser efter om det blev som man har beslutat. Blev det som riksdagen ville? Blev det också verklighet?

Det är däremot viktigt med revisionskompetensen. Man ska läsa och man ska förstå. Man ska ifrågasätta och kritisera metoderna som Riksrevisionen har valt, till exempel. Är det rätt metoder? Ska man bara läsa rapporter från Riksrevisionen, eller ska man ge sig ut på fältet? Eller är det fel? Får man en felaktig bild då? Ska man göra på ett helt annat sätt? Vilket urval ska vi över huvud taget ha?

Alla ni som har läst statistik på universitet eller högskola, precis som jag, vet att det är en vetenskap i sig hur man gör urvalet och hur man begränsar det. Beroende på hur man gör en avgränsning kan man få helt olika resultat. Som man frågar får man svar, brukar vi säga. Det handlar om slutsatser och relevans. Är det man kommer fram till över huvud taget relevant?

Allt det här, fru talman, hänger samman med just denna revisionskompetens. Hur roligt det än skulle vara tror inte jag att vi kan utbilda 349 ledamöter i denna kammare att aktivt bli bra på revisionskompetens, för det är vad detta handlar om. De har inte heller tiden att sätta av.

Det är det man inte riktigt har tagit med eller förstått, eller hur jag ska uttrycka det, i utredningen. Styrelsen, oavsett om man tycker att den är bra eller inte, har med åren skaffat sig kompetens att hantera revisionsfrågor. Det får man inte dag ett och inte sammanträde ett, utan det skaffar man sig genom åren. Det var ingen som hade den erfarenheten när vi tillsatte styrelsen för sju år sedan. Det krävs hårt och regelbundet arbete.

Jag kan ärligt säga att mitt parti var emot att ha en styrelse. Det säger jag som Riksrevisionens just avgångna ordförande. Men det som var bra med styrelsen och som man inte alls fångar in i detta olyckliga betän-

kande från KU är just revisionskompetensen. Har KU verkligen tänkt sig att alla ledamöter nu ska plugga revision? Det är faktiskt det ni säger. Annars kommer rapporterna inte att bli värdefulla. Kan man inte ställa rätt kontrollfråga vet man inte heller vad man ska leta efter och kan inte veta hur värdefull eller relevant rapporten är.

Som vi hörde här ställde Billy Gustafsson från Socialdemokraterna en fråga i den förra debatten i maj 2010 hur vi nu ska säkerställa kvaliteten. Det var en väldigt bra fråga, som ledamöterna av KU kanske borde ha tänkt på innan de skrev detta betänkande. Det är just detta som är problemet – det finns ingen, förutom Riksrevisionen själv, som utvecklar kvaliteten nu. Man kan naturligtvis ha olika åsikter om styrelsens vara eller inte vara, men den har hjälpt till att utveckla kompetensen genom åren.

Fru talman! Vem ska nu granska granskarna? Det frågade också Billy Gustafsson. Det är en ännu bättre fråga, men det finns inget givet svar på den. Nu finns det en styrelse som kontinuerligt granskar granskaren och som står fri från granskaren. Vi granskar budget och hur man utvecklar personalen. Vi granskar rapporter och metodutveckling. Styrelsen har under åren också hittat sina former och fungerar nu mycket väl. Den har inte heller blivit det filter som man kunde ha befarat utan sänt det mesta direkt till riksdagen, utan tidsfördröjning, med ett genomarbetat ställningstagande som har underlättat för utskotten att fatta beslut i ärendena – alltså en kvalitetshöjning för riksdagen.

I detta betänkande bygger man in att regeringen ska få fyra månader på sig att svara. Det kommer att minska betydelsen av Riksrevisionens rapporter, tyvärr.

I styrelsen har vi gemensamt förmått att höja oss över den partipolitiska vardagen för att i stället kunna diskutera själva sakfrågan och vad som är bäst för Sverige. Lycka till med att göra detta i vartenda utskott! Där ska man i så fall med ena handen driva igenom regeringens politik och med andra handen säga att det var dåligt och att regeringen ska gå hem och göra om. Det går inte. Det fungerar inte så i den politiska vardagen.

Fru talman! Detta har resten av världen förstått. Våra motsvarigheter ute i världen skulle inte komma på tanken att göra så som ni nu föreslår att riksdagen ska göra. Jag har pratat med många ordförande i andra länder, och de säger bara: Oh dear! Ja, det kan man säga.

Vi kommer att tappa kompetensen, vi kommer att tappa i tid och därmed i relevans i frågorna och vi kommer därmed också tyvärr att förlora granskningsmakt. Detta är mycket olyckligt.

Utskotten kommer inte att hinna med. Finns det något utskott som har för lite att göra i dag? Var snäll och ropa från bänkarna! Det är en retorisk fråga. För protokollet kan jag säga att det inte var några röster som höjdes. Det finns inget utskott som har för lite att göra i dag. Alla utskott har för mycket att göra. Vi hinner inte med det vi ska göra nu. Dessutom har vi själva bestämt att vi ska ha en helt annan uppföljnings- och granskningsagenda och följa upp gamla beslut som vi måste fatta. Till detta lägger vi EU-frågor, som vi inte heller har varit särskilt duktiga på, om vi ska vara helt ärliga.

Prot. 2010/11:20
24 november

*Uppföljning av
riksrevisionsreformen*

Det är ett stort arbete som ska till, och det måste vi också hitta tid, ork och intresse för – och dessutom Riksrevisionens alla rapporter. Utskotten har redan börjat signalera att de inte kommer att orka med detta. Dessutom är det de fyra månadernas fördröjning av svaren från regeringen, vilket kommer att innebära en sorts mental punktering av frågorna.

Ointressant, sade Bill. Passé, sade Bull.

Man undrar: Vad tänkte utredningen?

I andra länder, fru talman, har man ett mottagande utskott som utvecklar just en revisionskompetens. Man utvecklar den med åren, för den föds man definitivt inte med.

Med ett mottagande revisionsutskott kan man ha utfrågningar där båda sidor samtidigt får göra sitt framträdande. Riksrevisionen presenterar sin rapport och sina rekommendationer. Man kan samtidigt kalla regeringsföreträdare som får ge sin bild av läget. Externa experter kan kallas för sakupplysningar och en fördjupad analys av den rapport som föreligger. Utskottet kan då fatta beslut och gå vidare. En sådan hantering hade varit utmärkt, men den får vi inte i Sverige, och det är väldigt synd.

Detta är också ett utmärkt sätt att få publik uppmärksamhet, där svenska folket får veta hur vi använder våra gemensamma skattepengar. Det är ju inte våra egna pengar som vi hanterar här i riksdagen, utan det är folkets skattepengar. I England heter det Public Accounts Committee. Det är en bra beskrivning. Människor ska veta hur vi hanterar deras skattepengar, och det hade varit utmärkt att göra detta med ett mottagande utskott som har tid att lägga på detta, har erfarenhet i revisionsfrågor och dessutom kan granska den som granskar och ställa motfrågor.

Det finns också en annan dimension av detta. Hur gör man när en revisionsrapport spänner över många områden? Någon sade här i dag att vi kan ha sammansatta utskott. Hur gör vi då när det är tre, fyra, fem eller sex utskott som är inblandade och berörda? Ska vi hitta tider som passar alla, och vem ska ha hand om själva frågan? Hur gör vi sedan med erfarenheter från detta? Vem tar det ansvaret? Ingen. Den erfarenheten kommer att försvinna ut i tomma intet. Man sätter inte heller samman ett sammansatt utskott för en riksrevisionsrapport, så enkelt tror jag att det är.

Fru talman! I utredningen berör man det delade ledarskapet, och nu säger man att det ska finnas kvar. Där är alla tre lika mycket värda, fast en är värd lite mer än de andra fast samtidigt lika mycket. Det är ingen riktigt bra ordning. Det kanske var värdefullt i början att man var tre, för det stormade mycket, men nu hade det varit klokt av KU att sätta ned foten och säga att vi ska ha en myndighetschef. Det är bra för det utåtriktade arbetet, och det är bra för personalen och det inåtriktade arbetet att ha en tydlig röst.

Fru talman! Det insynsråd som man ska tillsätta förlorar alla befogenheter. Styrelsen är i dag ett högst relevant bollplank, för man har makten över budgeten och har dessutom som enda instans rätten att skicka vidare rapporterna till riksdagen. Det är något helt annat än att vara ett insynsråd utan några befogenheter. Jag kan bara gissa hur mötena kommer att gå till och hur attraktiv den placeringen kommer att vara. Jag tror inte att den blir särskilt attraktiv.

Varför gör man då inte som i andra länder? Varför vill vi förlora makt? Det kan jag inte svara på. Jag har också en känsla av att vissa ärenden tenderar att rinna igenom ganska oantastade. Det här är heller ingen lätt materia att sätta sig in i. Man måste känna till revisionsfrågor och hur det fungerar. Man måste känna till kvaliteten på Riksrevisionens rapporter och hur metodutveckling och så vidare fungerar.

Jag tror att det här är ett sådant sällsynt ärende som väldigt få egentligen har satt sig in i och läst själva betänkandet, och det är dess värre ännu färre som har tänkt sig in i konsekvenserna.

Fru talman! I dag kommer riksdagen att fatta ett riktigt, riktigt dåligt beslut, men åtminstone min lampa kommer att lysa röd. Ni andra får förklara er inför era väljare bäst ni kan.

Riksrevisionen är den enda nya konstitutionella myndigheten i Sverige på mer än 200 år. Den borde ha hanterats med mer klokskap och eftertanke och mindre politisk klåfingrighet.

Fru talman! Likt Pontius Pilatus tvär jag härmed mina händer, men jag yrkar bifall till motion K265.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

12 § Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor (vilande grundlagsbeslut)

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU3

Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor (vilande grundlagsbeslut) (prop. 2009/10:81 delvis).

Anf. 66 PHIA ANDERSSON (S):

Fru talman! I detta betänkande, *Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor*, anmäls för slutligt beslut vilande förslag om ändring i tryckfrihetsförordningen och lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen.

De vilande förslagen är förslag som har arbetats fram i Yttrandefrihetskommittén, och sedan har regeringen lagt fram förslag till förändringar som riksdagen första gången beslutade om den 27 maj 2010.

Jag kommer inte att räkna upp alla lagändringar i mitt anförande. Det kommer troligtvis nästa talare att göra som ledamot för regeringspartierna. Jag vill ändå betona de nya regler i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som gäller repressalieförbudet.

En av de viktigaste grundstenarna i tryck- och yttrandefriheten är meddelarskyddet för offentligt anställda. Det ger exempelvis anställda rätten att påtala missförhållanden inom verksamheter till medierna utan att arbetsgivaren får efterforska vem som har meddelat eller vidta represalier mot anställda om det skulle röjas vem meddelaren är. Det råder alltså efterforsknings- och repressalieförbud i offentliga verksamheter kopplat till meddelarskyddet.

Repressalieförbudet utgör alltså en central del av meddelarskyddet. Vi socialdemokrater gläds åt att de föreslagna förändringarna innebär en

Prot. 2010/11:20
24 november

*Uppföljning av
riksrevisionsreformen*

*Grundlagsskydd för
digital bio och andra
yttrandefrihetsrättsliga
frågor (vilande
grundlagsbeslut)*

förstärkning av skyddet för tryck- och yttrandefriheten. Förstärkningen innebär att motsvarande regler om repressalieförbud som gäller för offentligt anställda ska gälla för anställda i kommunala bolag och sådana organ som handhar myndighetsutövning mot enskilda.

Straffbestämmelser som straffbelägger de allvarligaste överträdelserna av repressalieförbudet finns även i det här vilande grundlagsförslaget.

Vi socialdemokrater yrkar bifall till förslaget i betänkandet och ser fram emot motionsbehandlingen av alla de motioner som berör meddelarskyddet för privat anställda i skattefinansierade verksamheter. Det är vår förhoppning att vi även då ska få gehör för en utvidgning av meddelarskyddet och efterforsknings- och repressalieförbudet så att de även kommer att gälla för dessa verksamheter.

Anf. 67 KAJSA LUNDERQUIST (M):

Fru talman! Konstitutionsutskottet tillstyrker regeringens förslag att anta det vilande förslaget till lag om ändring i lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Det vilande förslaget innebär bland annat att digital uppspelning av bio ska omfattas av det grundlagsskydd som finns i yttrandefrihetsgrundlagen. Med digital bio avses bland annat att det innehåll som ska visas distribueras till en biograf via bredband, satellit eller på en hårddisk och att filmen sedan laddas ned i en server och därefter spelas upp från servern. Utvecklingen med att spela upp biofilmer digitalt går snabbt framåt och kommer med stor sannolikhet att vara allena rådande inom bara några år.

Regeringen och samtliga remissinstanser är eniga om att digital bio såsom den är definierad inte i dagsläget omfattas av det gällande grundlagsskyddet. För att anpassa lagstiftningen till den utveckling som pågår föreslås det att det förs in en ny punkt i den så kallade databasregeln i 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Den föreslagna regeln ger automatiskt grundlagsskydd till de massmedieaktörer som anges i bestämmelsen och som tillhandahåller information till allmänheten genom uppspelning av databaser. Andra aktörer, till exempel biografer, ges möjlighet till grundlagsskydd efter ansökning om utgivningsbevis.

Fru talman! En av de grundläggande principerna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är förbudet mot censur. I yttrandefrihetsgrundlagen återfinns dock ett undantag för rörliga bilder i film. Frågan om en sådan förhandsgranskning övervägs för närvarande. I utredningen *Avskaffande av filmcensuren för vuxna* föreslås att förhandsgranskning av film som visas för personer över 15 år ska avskaffas. Filmer som visas för barn föreslås även fortsättningsvis ålderskategoriseras. Då det inte finns några sakliga skäl till att samma regler inte ska gälla även digital bio föreslås en utvidgning av undantaget i censurförbudet i yttrandefrihetsgrundlagen i enlighet med detta.

Med anledning av detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU5

Barnpornografibrottet (vilande grundlagsbeslut) (prop. 2009/10:70 delvis).

*Barnpornografibrottet
(vilande grundlagsbeslut)*

Anf. 68 PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! I dag diskuterar och debatterar vi ett antal grundlagsförändringar som vi planerar att göra i Sveriges riksdag och som vi ska besluta om i eftermiddag.

Jag vill yrka bifall till förslaget i det här betänkandet, konstitutionsutskottets betänkande KU5 om barnpornografi. Förändringen i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen innebär att vi inte längre ska tillämpa de grundlagarna på barnpornografiska bilder. Det handlar alltså om pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under 18 år. Det innebär att det straffbara området utvidgas för den formen av barnpornografibrott som består i att skildra barn i pornografiska bilder.

Det är grannlaga och svåra uppgifter att väga en viktig fråga mot andra. Yttrandefriheten och tryckfriheten är två av våra grundlagar som är viktiga att värna. Men det har också visat sig under en rad år att den lagstiftning som vi har haft inte har varit till fyllest när det gäller att värna barn mot spridning av bilder som har pornografiska syften.

Därför föreslår vi en utvidgning av lagstiftningen på området även om det innebär en mindre inskränkning i yttrandefriheten och tryckfriheten. Vi tror att det är nödvändigt.

Jag tror också att vi måste fortsätta studera frågorna och se hur utvecklingen på området blir när det gäller att titta på om det behövs ytterligare förändringar eller om vi behöver stärka yttrandefriheten på andra sätt. Det kan också handla om möjligheterna att se till att denna typ av brott kan beivras.

I det här fallet är det viktigt att vi nu får en skärpning av lagstiftningen som gör att det är möjligt att beivra brott i större utsträckning.

Anf. 69 PHIA ANDERSSON (S):

Fru talman! Precis som föregående talare sade är detta ett betänkande som anmäls för slutligt beslut. Det gäller vilande förslag till lagar om ändring i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Förslaget innebär, som har sagts, en ändring av de bestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som undantar barnpornografiska bilder från dessa grundlagars tillämpningsområden. Grundlagsskyddet ska alltså inte gälla för barnpornografiska bilder av personer som är under 18 år.

Då detta sker i syfte att åstadkomma en effektivare bekämpning av barnpornografibrott ställer vi socialdemokrater oss bakom förändringen och yrkar bifall till det vilande förslaget.

Vid den förra behandlingen, i maj 2010, i konstitutionsutskottet och här i kammaren yrkade vi socialdemokrater bifall till en reservation som tog upp problemet med att regeringen i sin proposition inte hade några

förslag för att förbättra möjligheten till skadestånd för barn och ungdomar som blir utsatta för barnpornografibrott.

Enligt vår mening var detta en brist som regeringen borde återkomma med förslag till förbättringar i. Allianspartierna avslag denna reservation i kraft av sin majoritet i riksdagen.

Fru talman! Varför läggs då inte denna reservation fram ännu en gång? Den nuvarande regeringen besitter inte en majoritet i Sveriges riksdag i dag. Alltså hade en ny reservation teoretiskt kunna vinna bifall, men då hade förslagen inte varit likalydande och lagändringen om barnpornografibrottet hade blivit framflyttad ytterligare fyra år.

Det innebär att vi socialdemokrater fortfarande anser att regeringen behöver återkomma med förslag om förbättringar när det gäller skadestånd för barn och ungdomar som har blivit utsatta för barnpornografibrott. Men vi vill givetvis inte förhindra att de föreslagna lagändringarna genomförs som planerat till den 1 januari 2011.

Vi yrkar med detta sagt bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 70 ANDREAS NORLÉN (M):

Fru talman! Riksdagen behandlar i dag för andra gången regeringens förslag om skärpt lagstiftning för att bekämpa barnpornografi i de delar som rör grundlagsändringar och följer av grundlagsändringar. Propositionen har beretts i konstitutionsutskottet eftersom den rör ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Framställning av och befattnings med barnpornografi är förfaranden som medför stort lidande för tusentals barn över hela världen. Det är angeläget att denna brottslighet kan bekämpas på ett så effektivt sätt som möjligt. I dag kunde vi i medierna ta del av rapporter om att det nätverk som finns i Sverige för finansföretag, där även polisen och Regeringskansliet deltar, efter ett omfattande arbete har lyckats finna en metod som gör det möjligt att hindra betalningar till webbplatser där barnpornografiskt material säljs. Detta är ett exempel på hur man konkret i vårt land arbetar brett för att motverka den avskyvärda företeelse som barnpornografi innebär. Nätverket har i dag anslutning av 13 banker och finansföretag. Naturligtvis finns de ledande företagen med, men även en del mindre. Det är mycket glädjande att finansbranschen på det sättet tar ansvar för detta och aktivt försöker stoppa betalningar för barnpornografi.

Vid sidan om sådana enskilda initiativ som detta utgör – även om det görs med stöd av staten, polisen och Regeringskansliet – krävs det självfallet också bra lagstiftning för att brottsbekämpningen ska nå resultat.

Tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen ger det grundläggande ramverket för vår tryck- och yttrandefrihet. Redan den 1 januari 1999 undantogs barnpornografiska bilder från tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområden. Men det framgick tydligt av förarbetena att det man då avsåg att lyfta ut från grundlagarna var sådana bilder som omfattades av då gällande kriminalisering.

I och med att regeringen nu har föreslagit en utvidgad kriminalisering behöver bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen förtydligas så att det klart framgår att även det som nu kriminaliseras har undantagits från grundlagarnas tillämpningsområden. Det är

framför allt en förändring som gör att förtydligandet av grundlagarna behövs, nämligen den utvidgade kriminaliseringen av framställande av barnpornografi.

När det gäller framställande av barnpornografi, till exempel att fotografera eller filma ett barn i ett pornografiskt sammanhang, införs nu en strikt 18-årsgräns. För övriga gärningsformer, till exempel spridande och innehav av barnpornografi, gäller även fortsättningsvis att en bild för att vara straffbar måste föreställa en person vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under 18 år och där det framgår av bilden eller omständigheterna kring bilden att personen är under 18 år.

Bakgrunden till lagändringen är självfallet att det är högst rimligt att den som tar en pornografisk bild har ansvar för att förvissa sig om att den som fotograferas eller filmas är över 18 år. Fotografen ska inte kunna komma undan genom att påstå att han eller hon inte visste hur gammal den fotograferade personen var.

Vad ändringarna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen mer konkret handlar om är alltså att det med nuvarande reglering enbart är bildinnehållet som avgör om en bild undantas eller inte från det skydd som skrifter, filmer med mera ges genom tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Det innebär att bilden i dag måste föreställa en person vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller att det ska framgå av bilden att personen är under 18 år. Det innebär också motsatsvis att om bilden föreställer en person vars pubertetsutveckling är fullbordad men som är under 18 år, det vill säga ett barn, krävs att det framgår av bilden att personen är under 18 år. Om man känner till personens ålder på något annat sätt, till exempel för att man känner personen, har det ingen betydelse.

I och med den förändring som nu görs kommer alla pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under 18 år att falla utanför tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens särskilda skyddsregler. Sedan avgörs genom vanlig lag, i första hand brottsbalken, hur kriminaliseringen ska utformas. Med det lagförslag som här föreligger får grundlagsändringen praktisk betydelse när det gäller skildring av barn i pornografisk bild eller film, det vill säga framställning, som jag nyss sade.

I lagstiftningsarbetet fanns tidigare en rad andra förändringar i brottsbalken, men de trädde i kraft redan den 1 juli 2010 genom kammarens första beslut. De hade ingen direkt koppling till grundlagsförändringarna, utan där var det enbart fråga om ändringar i brottsbalken. Jag tänker inte ta upp dem i det här sammanhanget eftersom de redan gäller, men de är naturligtvis också bra och viktiga förstärkningar av lagstiftningen i kampen mot barnpornografi.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 71 JOHAN LINANDER (C):

Fru talman! Barnpornografi är något av det vidrigaste som finns. Barn utnyttjas sexuellt. Under lång tid har vi haft en lagstiftning som har utgått från barnets pubertetsutveckling och inte från barnets ålder. Det har inneburit att den som har framställt pornografi med en fullt pubertetsutvecklad minderårig oftast inte har kunnat dömas för barnpornografibrott.

Prot. 2010/11:20
24 november

*Barnpornografibrottet
(vilande grundlags-
beslut)*

Det har varit en lagstiftning som säger att en minderårig – 17, 16, 15 eller kanske 14 år gammal – inte är lika skyddsvärd om hon eller han är fullt pubertetsutvecklad. Jag tycker att det är en skev syn på barn, för barn är barn tills de är 18 år, oavsett hur deras kropp har mognat och ser ut.

Det är därför med glädje som jag, som ledamot i justitieutskottet, konstaterar att de vilande förslagen om ändring i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen nu slutligen kan beslutas. Det innebär att vi samtidigt kan ändra brottsbalken så att även barn som är fullt pubertetsutvecklade har samma skydd som övriga barn.

Genom den här förändringen i brottsbalkens 16 kap. ställer vi nu krav på den som vill framställa pornografiska bilder att kontrollera åldern på den person som ska skildras. Är personen – flickan eller pojken – under 18 år kommer bilden eller filmen att vara barnpornografi, och därmed är handlingen straffbar. Barnpornografibrott kan ge fängelse i högst två år, och om handlingen bedöms som grovt barnpornografibrott kan fängelse i högst sex år dömas ut.

Den som framställer pornografi ska inte längre kunna komma undan med att barnet var fullt pubertetsutvecklat och att han inte visste hur gammal hon eller han var. Nu lägger vi ansvaret på den som framställer pornografi i stället för på barnet.

Fru talman! Det kommer att krävas många fler åtgärder för att stoppa barnpornografen, för att stoppa att barn utnyttjas sexuellt för att tillfredsställa pedofiler. Det är en verksamhet som omsätter enorma summor pengar världen över. Så länge som efterfrågan finns kommer det också att finnas ett utbud. Så länge som efterfrågan finns kommer också barn att våldtas framför kameran.

Dagens beslut hanterar inte i första hand den typen av grov brottslighet men är ändå ett viktigt steg för att öka skyddet för barn mot sexuell exploatering.

Med det korta inlägget vill jag yrka bifall till konstitutionsutskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

14 § Säkerhetskopiors rättsliga status (vilande grundlagsbeslut)

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU6
Säkerhetskopiors rättsliga status (vilande grundlagsbeslut) (prop. 2009/10:58 delvis).

Anf. 72 PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Nu kommer vi till en fråga som man kan betrakta som en långbänk här i riksdagen eller en surdeg, för den som vill. Den har i praktiken varit en fråga sedan tsunamikatastrofen julhelgen 2004. I dag är det meningen att vi ska sätta en form av punkt för en del av efterverkningarna av den katastrofen, den del som handlar om de så kallade tsunamiban- den.

Det är ett stort antal säkerhetskopior som påträffades i Regeringskansliet under granskningen av tsunamihistorien och vad som hände i Regeringskansliet för flera år sedan. Det är ganska omfattande handlingar. Om man skulle trycka upp kopiorna på A4-papper skulle det handla om en miljard pappersark. Det är en inte oansenlig mängd. För oss som värnar om miljön vill vi inte att man ska använda skogen till alltför mycket helt i onödan.

Det finns också en aspekt som gäller offentlighet och offentliga allmänna handlingar. Sverige har en tradition och en erfarenhet av att det är bra och viktigt att ha en bred offentlighet när det gäller regeringen och insyn i regeringsarbetet. Det finns emellertid ett område som inte brukar betraktas som allmänna handlingar och som därför inte kan fås ut av journalister eller allmänhet om man begär det, och det är området när man skriver interna mejl till varandra i Regeringskansliet eller övrig Internettrafik, som är att anse som interna arbetspapper tills det upprättas en handling av något slag.

Trots detta finns det en rad aktörer som har bedömt att de här säkerhetskopiorna skulle kunna anses som allmän handling och skulle kunna lämnas ut av Regeringskansliet om det görs en juridisk granskning.

Det har gjorts en utredning. E-offentlighetskommittén har gjort en bedömning av detta. I den kommittén bedömde man att detta inte var att anse som allmän handling. Till syvende och sist gör vi i konstitutionsutskottet något olika bedömningar. Majoriteten säger som regeringen, att det är säkrast att göra en grundlagsändring för att få till säkerheten och skyddet för de här handlingarna, så att de inte lämnas ut.

Jag för Miljöpartiets del och Mia Sydow Mölleby för Vänsterpartiets del har en reservation i frågan där vi anser att det inte bör göras någon grundlagsändring. Vi har något olika motiv för detta.

Jag för min del anser att det som inte är trasigt inte behöver lagas. Därför behöver man inte heller göra någon grundlagsändring, eftersom kopiorna inte är att anse som allmän handling och därför inte behöver lämnas ut. Men man kan också göra bedömningen att det är en allmän handling och bör lämnas ut om det kommer en sådan begäran.

Följden av det resonemang som jag har om att detta egentligen inte är att anse som en allmän handling är att denna grundlagsförändring inte behöver göras. Därför yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 73 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen. Som Peter sade har vi en likalydande reservation men lite olika argumentation för förslaget.

Vår uppfattning är att vi inte bör ställa oss bakom de här förändringarna av två skäl. Det kan uppfattas som en urholkning av offentlighetsprincipen på det sätt som förslaget är utformat. Vår uppfattning är att vi inte ska ha särlagstiftning för vissa speciella delar av de handlingar – allmänna eller icke allmänna – som finns. Vi ska alltså inte ha en särlagstiftning som gäller bara kopior av en handling i ett speciellt hänseende.

Att sätta punkt när det inte går att granska vad som faktiskt hände är inte möjligt. När vi gör en särlagstiftning om tsunamibanden riskerar det att skapa en grogrund för att man kan misstänka att det inte har gått rätt till. Skapar vi särlagstiftningar för saker riskerar det att underminera

tilltron till systemet. Vi tycker att vi ska behandla det material som finns på likartat sätt.

Därför yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 74 PER BILL (M):

Herr talman! Det rör sig om två frågor i det här betänkandet om säkerhetskopi-
ors rättsliga status.

Det ena är den generella frågan, det vill säga: Hur ska vi i framtiden se på sådana här spamfilter, backupkopior, brandväggar och vad det nu kan vara för någonting i hela den offentliga förvaltningen?

Jag är väldigt glad över att alla riksdagspartier som var med och fattade det första beslutet är överens om att de här, framför allt backupbanden, enbart är till för att man, utifall det är ett åskväder eller en översvämning, ska kunna återskapa den datormiljö som man sedan kan kräva att man ska använda offentlighetsprincipen på. Banden är alltså enbart till för att återskapa ursprungsmiljön ifall en olycka är framme.

Det är den ena frågan, och där är vi helt överens, och det är väldigt bra.

Den andra frågan rör de 117 eller 119 band som man kallar tsunami-band. De kallas så för att de handlar om den tid i Regeringskansliet under den förra socialdemokratiska regeringen när tsunamikatastrofen ägde rum, det vill säga jul- och nyårshelgerna 2004.

Där har vi vridit och vänt på alla argument och kommit fram till att de behöver det här lagskyddet. Det är lite grann av både livrem och hängslen, skulle man kunna säga om det hela.

För övrigt, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 22 §.)

15 § Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten

Föredrogs

konstitutionsutskottets utlåtande 2010/11:KU12

Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten (KOM(2010)291).

Anf. 75 BILLY GUSTAFSSON (S):

Herr talman! I utlåtandet KU12 redovisar utskottet sina synpunkter och ställningstaganden när det gäller EU-kommissionens rapport om förbindelserna mellan kommissionen och de nationella parlamenten.

Jag misstänker att varken rapporten, herr talman, eller utlåtandet kommer att bli någon kioskvältare, men icke förty kan det finnas skäl att ge några kommentarer.

Rapporten som sådan handlar om medlemsstaternas yttrande över det så kallade Barrosoinitiativet, som i sin tur handlade om hur den politiska dialogen mellan kommissionen och de nationella parlamenten kan stärkas.

Vårt yttrande i det sammanhanget från den svenska riksdagen behandlades i kammaren hösten 2008, och riksdagen ställde sig då bakom det förslag som konstitutionsutskottet hade tagit fram.

Jag tänker kort kommentera de förslagen, för det är de som återkommer nu när det gäller den aktuella rapporten.

Vi konstaterade vid det tillfället att det i regeringsformen, det vill säga en av våra grundlagar, regleras att det är regeringen som har huvudansvaret för att företräda Sverige gentemot omvärlden. Vi har också en ordning i vårt parlament som gör det möjligt för riksdagen att fatta beslut om utskottens utlåtanden över EU-dokument, men de besluten saknar konstitutionell bindning. Det innebär att ett kammarbeslut alltså inte i rättslig mening binder regering, riksdag eller något av riksdagens organ.

Regeringen kan under parlamentariskt ansvar företräda en annan uppfattning vid till exempel ett rådsmöte än ett kammarbeslut med anledning av ett utskottsutlåtande.

I samband med att den ändringen behandlades framhölls det ändå från riksdagens sida att riksdagens hantering av utskottsutlåtanden över EU-dokument kan ge en värdefull möjlighet för regeringen att stämma av ståndpunkter inför kommande ställningstaganden. Utifrån den utgångspunkten och i den bemärkelsen kan riksdagsbesluten få betydelse i den på parlamentariska principer grundade relationen mellan regering och riksdag.

Vi konstaterade också att kommissionens beslut att översända nya lagförslag och samrådsdokument direkt till de nationella parlamenten kan bidra till en fördjupad debatt om unionsarbetet.

Herr talman! När det gäller det utlåtande som vi i dag har på riksdagens bord kan i sak sammanfattningsvis konstateras att konstitutionsutskottet står kvar vid de synpunkter som framgick av det utlåtande som vi behandlade för två år sedan och som riksdagen då ställde sig bakom.

I utskottets ställningstagande i det nu aktuella utlåtandet redovisas också hanteringen av den så kallade subsidiaritetsprövningen. Där konstateras sammanfattningsvis att riksdagen ges möjlighet att, på det sätt som föreskrivs i riksdagsordningen, kommunicera direkt med bland annat kommissionen vad gäller tillämpningen av subsidiaritetsprincipen.

Det innebär ett stärkande av parlamentens inflytande och roll men också ett utökat ansvar. Jag vill poängtera att det är ett ansvar, herr talman, som faktiskt slutligen och sist landar på riksdagens 349 ledamöter.

Herr talman! Jag utgår från att riksdagen även den här gången beslutar i enlighet med utskottets förslag och avslutar därför rent logiskt med att yrka bifall till utskottets förslag i utlåtande KU12.

Anf. 76 KARL SIGFRID (M):

Herr talman! Det här utlåtandet är ett svar på EU-kommissionens ambition att utveckla ett närmare samarbete med medlemsländernas nationella parlament.

Vad vi från konstitutionsutskottet säger om kommissionens utsträckta hand är att vi gärna tar emot all information vi kan få om EU:s lagstiftning och helst i ett så tidigt skede som möjligt. Vill vi ha inflytande måste vi veta vilka förslag som kommissionen planerar att lägga fram.

Däremot finns det anledning att vara skeptisk till att låta riksdagen göra uttalanden i frågor där Sverige normalt representeras av regeringen.

Prot. 2010/11:20
24 november

*Förbindelserna
mellan Europeiska
kommissionen och de
nationella parlamenten*

Det vore naturligtvis bekvämt för EU-kommissionen att kunna gå med samma fråga både till riksdagen och till regeringen och få två olika svar om vad Sveriges ståndpunkt är. Då kan kommissionen välja det svar som går mest i linje med den egna uppfattningen. Men samtidigt som det vore bekvämt för kommissionen skulle det skapa förvirring om var Sverige egentligen står. Därmed skulle det försvåra Sveriges möjligheter att påverka. Därför är det viktigt att konsekvent hålla fast vid en ordning som innebär att det är regeringen som företräder Sverige utåt.

Med det sagt är det ändå viktigt att våra interna processer i Sverige ger riksdagen ett avgörande inflytande över EU:s lagstiftningsarbete, det vill säga att den linje som regeringen driver nere i Bryssel är förankrad hos en riksdagsmajoritet. Utan det kravet på förankring skulle en regering på egen hand kunna styra lagstiftningsarbetet genom att förhandla fram tvingande EU-regler.

I en undersökning som gjordes för några år sedan i Tyskland kom man fram till att 85 procent av alla beslut som fattades i det tyska parlamentet var föranledda av EU:s regelverk. Ungefär det förhållandet gäller även i andra EU-länder. En beslutsprocess i EU som inte inkluderar riksdagen vore med andra ord att frånta riksdagen inflytande över i stort sett samtliga politikområden.

För att undvika den situationen behövs krav på att ministrarna kommer till riksdagen innan de framför en svensk ståndpunkt. Det är också den ordning som gäller sedan Sveriges EU-inträde.

Förra mandatperioden fattade vi ett antal beslut här i riksdagen som ytterligare ska öka vårt eget EU-engagemang.

För det första gav vi utskotten i uppgift att granska och yttra sig om EU-kommissionens förslag redan i de allra tidigaste skedena, innan förslagen var färdigarbetade.

För det andra fick utskotten, som följd av Lissabonfördraget, i uppgift att pröva vilka politiska åtgärder som hör hemma på EU-nivå och vilka som egentligen hör hemma bättre på nationell eller kanske till och med lokal nivå.

Det här är en uppgift att ta på stort allvar, för en regel som nästan alltid gäller är att varje politisk organisation strävar efter att öka sitt eget inflytande, oavsett om det är motiverat eller inte. EU är inget undantag, och därför behövs det en vakthund som står emot EU-kommissionens iver att centralisera alltmer av politiken.

Förmodligen kommer det att ta en del tid innan riksdagens utskott hinner utarbeta rutiner för hur det här arbetet ska gå till. Som en hjälp i detta kommer snart resultatet av den så kallade EUMOT-utredningen som riksdagens gruppleddare har arbetat med. Vi ser självklart med intresse fram emot att ta del av utredningens idéer om hur riksdagen ytterligare kan öka sitt inflytande över den europeiska lagstiftningen.

Med detta instämmer jag i yrkandet om bifall till förslaget i utlåtandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU13

Följdändringar till en reformerad grundlag (prop. 2010/11:3 delvis).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 22 §.)

17 § Ny delgivningslag

Ny delgivningslag

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU2

Ny delgivningslag (prop. 2009/10:237 delvis).

Anf. 77 KERSTIN HAGLÖ (S):

Herr talman! I det betänkande som vi nu ska debattera behandlar utskottet regeringens proposition *En ny delgivningslag*. Vi socialdemokrater står bakom förslag om en ny delgivningslag och tror att den kan ge en effektivare och rättssäkrare hantering av delgivningarna då det nu också öppnas upp nya möjligheter bland annat att använda elektronisk kommunikation. Lagen är också mer överskådlig, tydlig och mer begriplig.

Delgivningsproblem kan leda till att både enskilda och det allmänna lider skada. Utebliven eller felaktig delgivning kan leda till att ett brott preskriberas. Det kan också leda till att en rättegång eller annan myndighetsprövning måste göras om.

Herr talman! I slutet av april i år kom Riksrevisionens granskningsrapport *Inställda huvudförhandlingar i brottmål* som visar att ungefär var fjärde huvudförhandling i brottmål ställs in. Riksrevisionen konstaterar att delgivningssvårigheterna är huvudorsaken till att förhandlingarna ställs in. Delgivningen fungerar inte på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Det handlar dels om arbetssätt och samverkansformer mellan myndighet och domstol men också om att den delgivningslag vi i dag har är omodern och svårtillämpad.

Det läggs ett stort ansvar på myndigheter och domstolarna att försöka nå personen som söks för delgivning. Personen håller sig undan rättsväsendet. Man har på myndighet och domstol fel kontakt- och adressuppgifter. Det är också så att den enskildes ansvar är mycket begränsat. I det förslag till ny lag som nu läggs fram ökar man ansvaret på en för brott misstänkt person att hålla sig underrättad i åtalsfrågan.

Förslaget om att privata delgivningsföretag får ansöka om auktorisation ser vi som ett komplement till de andra som i dag har stämningsmannabehörighet. Vi tycker att det är bra att det kommer att begränsas vilken eller vilka länsstyrelser som ska tilldelas uppgiften vad gäller prövningen av auktorisation, godkännande och också vara tillsynsmyndighet.

Med en eller några särskilt utpekade länsstyrelser kommer det med all sannolikhet att bidra dels till en ökad kompetens att handlägga denna typ av ärenden, dels till att ett enhetligt synsätt säkert skapas. Det är också bra att Rikspolisstyrelsen ska yttra sig innan en ansökan beviljas av länsstyrelser.

Herr talman! Avslutningsvis kommer vi socialdemokrater givetvis att noggrant följa hur den nya delgivningslagen i praktiken kommer att fungera och också i vilken omfattning privata delgivningsföretag ansöker om auktorisation och hur länsstyrelserna handlägger dessa frågor.

Anf. 78 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! För riksdagens ledamöter är det i dag dags att ta ställning till en ny delgivningslag, en lag som ska ersätta den gamla som har nästan 40 år på nacken. Det händer en hel del på 40 år, inte minst inom tekniken.

Med den nya delgivningslagen är förhoppningen att färre domstolsförhandlingar blir inställda – inställda förhandlingar som kostar en himla massa pengar men också innebär svårigheter, besvikelser och utdragna processer inte minst för brottsoffret. Enligt Riksrevisionen, liksom Kerstin Haglö sade, ställs nästan var fjärde huvudförhandling i brottmål in. Det är naturligtvis inte acceptabelt.

Med den nya delgivningsreformen tar Alliansen ytterligare steg för att modernisera och effektivisera rättsväsendet. Reformen En modernare rättegång har tidigare sjösatts, vilken gör att berörda parter kan vittna via videolänk och att andra instans, det vill säga hovrätten, har tillgång till samma färsk vittnesförhör som man haft i tingsrätten. Dessutom innebär reformen att det om inget nytt kommer upp inte krävs att vittnen och brottsoffer ska behöva inställa sig på nytt. Det är ett viktigt steg ur brottsofferperspektiv.

Med den nya föreslagna delgivningslagen är förhoppningen att lagen ska vara mer tydlig och därför också mer lättillämpad. Den innehåller möjligheter till delgivning genom att använda elektronisk kommunikation. Kravet på originalhandlingar tas bort, och sist men inte minst läggs ett större ansvarstagande på parterna att själva bevaka handlingar som domstolar och andra myndigheter skickar i pågående mål och ärenden.

Det ska inte vara möjligt för en part som blivit dömd i första instans att göra ett överklagande och sedan hålla sig oanträffbar för att undvika att domen vinner laga kraft. Den nya delgivningslagen gör det nu möjligt att redan när ärendet lämnas över till nästa instans meddela att en förenklad delgivning kommer att användas. Det är inte bara en stor effektiviseringsvinst för domstolarna utan också en ökad förutsägbarhet för berörda parter.

Den nya lagen behandlar också stämningar i brottmål och föreslår bland annat att förenklad delgivning får ske efter ett personligt sammanträffande med polis, åklagare, tulltjänstemän eller tjänstemän vid Kustbevakningen. Förslaget utgår från utfallet från försöksverksamheten som kallades Snabbspåret och som bedrevs mellan 2004 och 2008, där förenklad delgivning fick ske om den berörda vid en polis- eller åklagarmyndighet hade fått information om att en sådan delgivning kunde ske i brottmål.

Detta innebär exempelvis att en polisman redan vid sista förhör kunde informera om vilket ansvar den åtalade hade. Tidsfristen var snäv. Från det att anmälan om att ett brott begåtts fick det inte gå mer än fem veckor.

I det föreliggande förslaget föreslås en frist på sex veckor från det att den tilltalade delgivits information om förenklad delgivning till dess att

handlingen skickas. Det viktiga är ju trots allt hur lång tid det kan vara rimligt att den misstänkta bevakar åtalsfrågan, och regeringen har här landat på sex veckor. Det är en tidsfrist som gör att effektivitetsvinster i hela rättskedjan likt Snabbspåret visade på kan göras utan att det påverkar rättssäkerheten negativt.

Denna nya delgivningslag kanske inte har nått ut på löpsedlarna i landets dagstidningar, trots att det är en väldigt viktig lag. När jag pratar med personal i samtliga myndigheter, inte minst domstolspersonal, har man stora förhoppningar om att den nya lagen kommer att innebära stora effektivitetsvinster.

Lagen kommer också att leda till att det personliga ansvaret ökar och möjligheten att undanhålla sig från rättsväsendet minskar. Det torde leda till att färre mål preskriberas och att antalet uppskjutna förhandlingar minskar betydligt.

Denna lag är ytterligare ett steg att sätta brottsoffret i centrum, där förhandlingar kan ske på utsatt tid och genomströmningstiderna minskas. (Applåder)

Anf. 79 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Ingen ska kunna dömas ohörd. Syftet med delgivning är ju att domstolar eller myndigheter ska kunna få ett bevis på att en person har fått en viss handling inför ett avgörande så att han eller hon ska kunna försvara sig eller förklara hur saker och ting ligger till och varför man nu har handlat på ett visst sätt.

Det kan gälla stämningar. Det kan gälla ansökningar om betalningsförelägganden hos kronofogden. Det kan gälla kungörelser, testamenten och annat. Det kan ske genom post eller bud, och det kan ske genom en kungörelse i tidningen.

Det här är en viktig princip. Det är viktigt att slå vakt om att människor inte kan dömas ohörda. Men hur mycket ska människor kunna hålla sig undan lagens arm och till vilken kostnad för alla dem som har för avsikt att sköta sig i samhället?

Det är en klassisk målkonflikt där två principer står mot varandra, nämligen effektivitet och rättssäkerhet. Det gäller att flytta balanspunkten för att nå kvalitet. Man måste ha både effektivitet och rättssäkerhet för att nå en balans och därmed få kvalitet i rättsväsendet. Huvudtankarna i det här betänkandet om en ny delgivningslag är flera. En viktig orsak är att det ska bli svårare att fördröja rättegångar genom att hålla sig undan delgivning av domstolshandlingar. Den vanligaste orsaken till inställda rättegångar – en av fyra rättegångar ställs in – är att man inte har lyckats med delgivningen. Det kostar staten enorma belopp som kan användas bättre än att kalla till nya rättegångar.

Vi anpassar oss till den tekniska utvecklingen genom att myndigheter får möjlighet att delge handlingar med e-post eller fax – så länge faxmaskinerna finns kvar. Parterna i en rättstvist i domstol ska bli skyldiga att lämna uppgift om moderna kontaktmöjligheter som mobiltelefon och e-post. Man lägger alltså över ett större ansvar på individerna. Kraven på företagen att bevaka sina handlingar i pågående mål eller ärenden skärps.

När det gäller förenklad delgivning kommer det inte att vara något krav på mottagningskvitto. Det behöver alltså inte komma någon lapp om att man har tagit emot de handlingar som man kanske kan dömas på, om

Prot. 2010/11:20
24 november

Ny delgivningslag

man alltså har gjort något fel. Det räcker att myndigheten skickar en kontrollhandling.

Det är rimligt att tro att effektiviteten kan öka när vi nu ger auktorisation åt olika delgivningsföretag så att fler privata uppdragstagare får delgivningsbefogenheter. Detta är dock ingen självklarhet. Delgivning är en uppgift som framför allt är till för att tillgodose rättssäkerheten. Från Folkpartiets sida tycker vi att inramningen i den nya delgivningslagen gör att vi kan använda oss av fler privata delgivningsmän för att få människor att ta emot och skriva på de handlingar som de ska få och ta del av.

När Svenska Spel ringer för att meddela människor att de har vunnit miljoner på lotto brukar man ganska enkelt få tag på de människorna. Av någon anledning vill människor däremot inte ta emot och skriva under delgivningskvitton från elbolag som inte har fått betalt för sina elräkningar eller bilföretag som inte har fått in avbetalningar.

Folkpartiet kommer att följa utvecklingen mycket noga. Målet är ett effektivare rättsväsen där vi satsar resurser på att förstärka rättssäkerheten för dem som är utsatta.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 80 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! I dagens debatt handlar det alltså om hur delgivningslagen ska förändras, varför det behövs ett delgivningssystem och varför vi behöver en effektivare delgivning. Det tänker jag tala lite om.

En delgivning är ett sätt för samhället att försäkra sig om att en enskild individ har fått ett besked – ett dokument – på ett korrekt sätt. Det kan vara en kallelse till en domstolsförhandling. Den fråga vi behandlar är: Hur kan vi få fler sätt som är korrekta att delge en handling?

Det normala förfarandet är enkelt. Man skickar handlingen eller lämnar den till den person som ska delges. Delgivningen kan också ske muntligt, till exempel via telefon. Som tidigare talare har varit inne på finns det personer som inte vill bli delgivna. Det är de som är problemet. När det gäller de som inte har något emot att ta emot delgivningen finns det inga problem. För deras skull behöver vi inte ändra lagstiftningen, utan för dem som försöker hålla sig undan.

Det finns redan i dag andra sätt, nämligen så kallad stämmingsmannadelgivning. Det är ett antal personer från olika myndigheter som är utsedda. De kan söka upp den som ska delges och överlämna handlingen. Om någon vägrar att ta emot handlingen kan man lämna den i bostaden. Det finns till och med ett system som kallas spikning. Det innebär att man kan spika upp handlingen på dörren, och då anses den vara delgiven. Man kan överlämna handlingen till en annan vuxen som bor i samma hushåll. Det finns också så kallad kungörelsedelgivning. Det innebär att handlingen hålls tillgänglig till exempel på en myndighet. Man kan ha ett offentligt anslag eller annonsera. Det kan man använda sig av när det är många personer som ska delges samma sak.

I den nya delgivningslagen moderniserar vi vad som är ett korrekt sätt att delge handlingar. Det tydligaste är att vi öppnar för modernare sätt att kommunicera genom elektronisk kommunikation. Det ska alltså fungera att delge via mejl. Vi öppnar också för privata auktoriserade delgivnings-

företag som ska kunna sköta stämningsmannadelgivningen. Det har funnits en viss oro för det. När man genomför förändringar är det naturligt att man ifrågasätter hur det kommer att fungera. Vi kommer givetvis att följa detta noga och se att det blir en effektivisering och inte en försämring av rättssäkerheten. Om så blir fallet kommer vi naturligtvis att ta upp de här frågorna igen, men det tror jag inte att det blir.

På det här sättet utökar vi vad som är en korrekt delgivning. Med den nya lagen lägger vi dessutom ett större ansvar på parterna i ett pågående mål att själva bevaka handlingarna. Varför gör vi det? Jo, för att komma åt dem som försöker hålla sig undan. Det kanske inte är så konstigt att man försöker hålla sig undan. Det som ska genomföras efter delgivning- en och det som delgivningen innebär kan ju få väldigt negativa konsekvenser. Det kan till exempel vara en kallelse till en huvudförhandling där man blir dömd till böter eller fängelse.

Som vi har hört tidigare ställs var fjärde huvudförhandling i brottmål in. Den vanligaste orsaken är delgivningsproblem. Det är det vi vill komma åt. Det är ineffektivt för rättsväsendet, och det är dyrt. Framför allt är det väldigt negativt för vittnen, målsägare och brottsoffer som skulle ha deltagit vid förhandlingen. De kanske helt i onödan har tagit ledigt från jobb eller skola för att komma till huvudförhandlingen, och sedan blir det en ny huvudförhandling då man får ta ledigt igen. Dessutom kanske man måste åka ett antal mil till domstolen.

Det viktiga är att vi hittar rättssäkra system som samtidigt är effektiva så att det blir en effektiv delgivning. Därmed kan det bli färre inställda domstolsförhandlingar.

De lagändringar som vi antar i dag är ett steg i rätt riktning. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 81 LENA OLSSON (V):

Herr talman! Vi behandlar alltså en ny delgivningslag. Det mesta är sagt från talarstolen.

Att en av fyra huvudförhandlingar ställs in är väldigt dyrt, både för skattebetalarna och för samhället i stort. Detta har också Riksrevisionen uppmärksammat i en skrivelse och i skarpa ordalag kritiserat. Den här lagen är ett led i att dämpa en del av kritiken. Vi får se hur långt vi kommer.

Vänsterpartiet står också bakom denna nya lagstiftning. Jag ska poängtera att det är på samma sätt med denna lagstiftning som med annan lagstiftning att vi ska vara uppmärksamma på den och att den ska följas upp. Skulle den inte leda till den effektivitet som vi söker får vi ta upp detta igen.

Anf. 82 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Detta var en kort, effektiv och bra debatt. Det är precis så som vi skulle önska att våra rättsprocesser ser ut – rättssäkra men effektiva. Så är dock inte alltid fallet.

Förra veckan hade vi generaldirektören för svenska domstolar hos oss i utskottet. Hon sade då att ju snabbare delgivning kan ske, desto snabbare tenderar folk att komma när de blir kallade. Detta visar att den nya

delgivningslagen är ett viktigt instrument för att korta handläggnings-
tiderna i domstolarna.

Det är alltför vanligt att personer agerar på ett sätt som försvårar del-
givning och som förhalar det rättsliga förfarandet. Därför är det viktigt
att lägga ett större ansvar på parterna, och det görs i den nya lagen.

När det gäller brottmål tål det att upprepa det som har sagts här tidi-
gare i dag, nämligen att nästan en rättegång av fyra ställs in, ofta på
grund av delgivningsproblem. Samhällskostnaderna för detta är natur-
ligtvis ett problem. I en redan pressad situation för domstolarna innebär
detta ett tydligt resursslöseri. En än större kostnad är det dock att förtro-
endet för rättsväsendet kan minska. Under en tid har problemen med
uteblivna vittnen och gärningsmän i rätten vuxit sig till ett större pro-
blem. Utebliven eller felaktig delgivning kan dessutom leda till att åtals-
eller fordringspreskription inträder. Detta kan leda till att en rättegång
eller annan myndighetsprövning måste göras om.

Alliansen har sett problemet och kommer nu med åtgärder som ska
minska problemen med inställda rättegångar. Därför inför vi nu en ny
delgivningslag.

Ett nytt teknikneutralt delgivningssätt – muntlig delgivning – införs.
Att teknikneutralitet införs i systemet är positivt. Detta innebär en tydlig
modernisering. Teknikneutraliteten öppnar även för användande av
elektronisk kommunikation.

Vidare införs, som sagts tidigare här i dag, ett komplement till den of-
fentliga delgivningsverksamheten. Vi tycker att det är bra att detta ut-
vecklas men kommer självklart att följa utvecklingen så att rättssäkerhet
och effektivitet står i centrum.

Med dessa förändringar kommer delgivningarna att fungera bättre. På
så sätt får vi en ökad effektivitet i rättskedjan, och vi undviker det resurs-
slöseri som inställda rättegångar innebär.

Jag yrkar därför bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

18 § Utnämning av ordinarie domare

*Utnämning av
ordinarie domare*

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU3
Utnämning av ordinarie domare (prop. 2009/10:181, prop. 2009/10:215
delvis och prop. 2010/11:24).

Anf. 83 KERSTIN HAGLÖ (S):

Herr talman! Inledningsvis ska jag säga att vi socialdemokrater står
bakom utskottets betänkande och därmed också de två propositioner som
behandlas när det gäller utnämning av ordinarie domare.

Det var redan den 1 juli 2004 som den dåvarande s-regeringen beslu-
tade om direktiv till en parlamentariskt sammansatt kommitté. Den
kommittén antog namnet Grundlagsutredningen. Utnämning av domare
utgör en del av den nuvarande regeringens behandling av just Grund-

lagsutredningens betänkande. Den syftar bland annat till att markera betydelsen av domstolarnas och domarnas oberoende ställning.

Vi välkomnar att det så kallade kallelseförfarandet avskaffas. Det har inneburit att regeringen själv har utnämnt de högsta domarna utan något föregående ansökningsförfarande, och utnämningarna har skett utan insyn från allmänheten.

Att vi nu får en öppen rekrytering är bra. Alla domaranställningar ska annonseras ut. En ny fristående domarnämnd ska bereda alla ärenden om anställningar. Vi tycker också att det är ett bra förslag på sammansättning i domarnämnden som föreslås bestå av nio ledamöter. Fem ledamöter ska vara eller ha varit ordinarie domare. Två ledamöter ska vara jurister verksamma utanför domstolsväsendet, varav en ska vara advokat. Dessa kommer regeringen att förordas. Sedan ska riksdagen utse två representer från allmänheten.

Nämndens uppgift blir att bedöma de sökandes meriter och lämna ett motiverat förslag till regeringen om vem av dem som är bäst lämpad för anställningen.

Även om regeringen inte är bunden av nämndens kandidatförslag kan den inte utnämna någon annan utan att nämnden får tillfälle att yttra sig över honom eller henne.

Herr talman! Avslutningsvis: Det är ett enigt utskott som ställer sig bakom såväl utgångspunkterna för reformen som den utformning som tillsättningsförfarandet nu föreslås få.

Vi socialdemokrater är övertygade om att ett öppet ansökningsförfarande skapar just öppenhet, insyn och goda förutsättningar för såväl en bra rekrytering som att domstolarnas och domarnas oberoende ställning inte ska kunna ifrågasättas.

(Applåder)

Anf. 84 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Jag Kalle Karlsson lovar och försäkrar på heder och samvete, att jag vill och skall efter mitt bästa förstånd och samvete i alla domar rätt göra, ej mindre den fattige än den rike, och döma efter Sveriges lag och laga stadgar; aldrig lag vränga eller orätt främja för släktskap, svågerskap, vänskap, avund, illvilja eller raddhåga, ej heller för mutor och gåvor eller annan orsak, under vad sken det vara må; ej den saker göra, som saklös är, eller den saklös, som saker är. Jag skall varken förr, än domen avsäges, eller sedan uppenbara dem, som till rätta gå, eller andra de rådslag rätten inom stängda dörrar håller. Detta allt vill och skall jag som en ärlig och uppriktig domare troget hålla.

Detta var ett exempel på den domared som tillämpas för Sveriges domare och nämndemän för att de har fått det viktiga uppdraget att vara domare och kunna döma människor, i värsta fall till livstids fängelse i Sverige, eller att avgöra svåra tvistemål mellan enskilda individer i civilrättsliga mål.

Fristående domstolar och oberoende domare är grundstenen i alla rättsstater, så också den svenska. Det kräver dock att domaruppdraget i sig är attraktivt för att de bästa begåvningarna inom juridiken verkligen ska söka sig till domstolarna för att därmed se till att man får bra avgjorda mål. Högst upp i instanserna men också ute i tingsrätter och i förvaltningsdomstolar är detta centralt. I domstolen uppträder åklagare

och försvarsadvokater, och om de är mer slipade än domarna blir det problem eftersom det är domarna som ska veta hur rätten ser ut. Det är centralt.

Man ska ärligt säga att domstolarna i dag har vissa problem att rekrytera nya domare när de gamla går i pension. Det är för få sökande med inte alltför sällan för tunna meritvärden som möter lagmän och administrativa direktörer i våra domstolar. Lagmän och administrativa direktörer understryker inte sällan när man talar med dem att det tar alldeles för lång tid att hitta ersättare till de domare som slutar.

Vi vet att under de kommande fem åren kommer, som det ser ut, 245 av drygt 1 000 domare att gå i pension om man räknar med att de slutar när de är 65 år.

Läget är alltså allvarligt. Domstolsverket genomför en särskild utredning för alla dessa myndigheter eftersom domstolarna är egna myndigheter för att se hur man ska lösa rekryteringsproblemet. Vi kommer säkert att få återkomma till detta i denna kammare i sinom tid.

Herr talman! I och med detta betänkande tar vi ytterligare steg för att öppna upp domaryrket, förutom att vi ser till att det blir än mer autonomt och att inte heller de högsta domarna tillsätts genom mer mystiska processer som det så kallade kallelseförfarandet har utgjort.

Regeringens utgångspunkt är att det framtida utnämningsförfarandet är sådant att vi verkligen stärker domarnas oberoende ställning så att den inte kan ifrågasättas. Utnämningsförfarandet kommer nu att vila på en rekrytering som präglas av bredd och hög kvalitet, hoppas vi, och på att det förändringsarbete tas till vara som har genomförts men som också pågår, som jag sagt, inom Domstolsverket.

Huvudtanken är att alla som är intresserade av domarjobb ska kunna söka dessa – då som ordinarie domare. Det så kallade kallelseförfarandet för de högsta domaranställningarna avskaffas, som jag också sagt. Vi menar att detta i stället ska beredas i en statlig fristående nämnd. Redan i dag finns det en domarnämnd för de lägre befattningarna i underrätter och så, men här är det alltså fråga om en statlig nämnd.

Som tidigare nämnts av Kerstin Haglö är detta en del av dagens tidigare debatt här i kammaren om de grundlagsförändringar som vi i dag kommer att fatta beslut om. Här råder en bred enighet, vill jag säga. Det handlar alltså om att öka domstolarnas självständighet och om att öka legitimiteten, inte minst i högsta domstolsinstans.

Domarnämnden kommer att bestå av nio ledamöter. Två av dessa ska representera allmänheten. De utses av riksdagen. Formellt förordnar regeringen övriga ledamöter – detta för att vaska fram bästa förslag till domare i de högsta instanserna, till dem som sätter praxis. Här stiftar vi lagar, men vi kan inte exakt reglera allting. Vi har våra förarbeten och stiftar, som sagt, lagar. Sedan är det upp till domstolarna att döma. Det är en väldigt viktig princip i rättsstaten, inte minst i rättsstaten Sverige. Vilka domare som tolkar detta spelar roll här. Vi hoppas på att få en tydlig öppenhet kring detta.

Sanningen är ju att det till och från funnits kritik mot att vi haft en rekrytering innebärande att en och samma person först kan sitta på departementet och skriva en lag för att sedan undervisa om lagstiftningen, om hur det ska se ut, och slutligen som justitieråd döma utifrån samma lag-

stiftning. Denna ”hopblandning” gör att om man inte tydligt kunnat se de banden här har det kunnat framföras kritik.

Från hela Alliansens sida yrkar vi självfallet bifall till utskottets förslag. Vi tycker att det är ett väl genomarbetat förslag och är väldigt glada över att det i Sveriges riksdag råder en så bred enighet om detta. Nu ökar vi ytterligare legitimiteten och styrkan i våra självständiga domstolar i rättsstaten Sverige.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

19 § En digital agenda för Europa

Föredrogs
trafikutskottets utlåtande 2010/11:TU2
En digital agenda för Europa (KOM(2010)245).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 22 §.)

20 § Vägsäkerhetslag

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2010/11:TU3
Vägsäkerhetslag (prop. 2009/10:230).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 22 §.)

21 § Genomförande av tredje sjösäkerhetspaketet – del 1

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2010/11:TU4
Genomförande av tredje sjösäkerhetspaketet – del 1 (prop. 2009/10:231).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 22 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.43 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Prot. 2010/11:20
24 november

*Utnämning av
ordinarie domare*

22 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU15 Anpassningar av reglerna om skogsavdrag till ändringar i fastighetstaxeringslagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU7 Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan

Kammaren biföll utskottets förslag.

Redogörelsen lades till handlingarna.

FiU13 Villkoren för Sveriges kredit till Lettland

Kammaren biföll utskottets förslag.

Skrivelsen lades till handlingarna.

FiU14 Utlåtande över Vitbok om försäkringsgarantisystem

1. utskottet

2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res.

(S, V)

Votering:

200 för utskottet

123 för res.

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 20 MP, 22 FP, 22 C, 17 SD, 17 KD

För res.: 104 S, 1 MP, 18 V

Frånvarande: 8 S, 5 M, 4 MP, 2 FP, 1 C, 3 SD, 1 V, 2 KD

Lotta Olsson (M) och Jabar Amin (MP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

KU4 En reformerad grundlag (vilande grundlagsbeslut, m.m.)

Punkt 1 (Vilande lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

308 för utskottet

20 för res. 1

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 101 M, 25 MP, 22 FP, 22 C, 17 V, 18 KD

För res. 1: 20 SD

Frånvarande: 9 S, 6 M, 2 FP, 1 C, 2 V, 1 KD

Anne Marie Brodén (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Prot. 2010/11:20

24 november

Punkt 2 (Övriga lagförslag)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

KU2 Uppföljning av riksrevisionsreformen

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Följdlagstiftning m.m.)

Yrkanden:

1. utskottet

2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. K265 i denna del (FP)

Votering:

327 för utskottet

1 för mot.

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 S, 102 M, 25 MP, 20 FP, 22 C, 18 SD, 18 V, 17 KD

För mot.: 1 FP

Frånvarande: 7 S, 5 M, 3 FP, 1 C, 2 SD, 1 V, 2 KD

Punkt 3 (Fråga om inrättande av ett revisionsutskott)

1. utskottet

2. mot. K265 i denna del (FP)

Votering:

329 för utskottet

2 för mot.

18 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 S, 103 M, 25 MP, 21 FP, 22 C, 18 SD, 17 V, 18 KD

För mot.: 1 FP, 1 V

Frånvarande: 7 S, 4 M, 2 FP, 1 C, 2 SD, 1 V, 1 KD

Bengt Berg (V) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 4 (Rättelser av ändring i riksdagsordningen)

I betänkandet föreslogs en ändring såvitt avsåg huvudbestämmelser i riksdagsordningen. Av förslaget framgick att ändringen önskades bli genomförd med ett enda beslut.

För bifall därtill krävdes, i enlighet med 8 kap. 16 § andra meningen regeringsformen, att *minst tre fjärdedelar* av de röstande och *mer än hälften* av riksdagens ledamöter förenade sig om beslutet.

Enligt 5 kap. 4 § andra stycket riksdagsordningen skulle beslutet fattas genom omröstning med omedelbar rösträkning.

330 för bifall

1 för avslag

18 frånvarande

Tredje vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja. Kammarkaren hade således bifallit utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 105 S, 103 M, 24 MP, 22 FP, 22 C, 18 SD, 18 V, 18 KD

För avslag: 1 SD

Frånvarande: 7 S, 4 M, 1 MP, 2 FP, 1 C, 1 SD, 1 V, 1 KD

KU3 Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor (vilande grundlagsbeslut)

Kammarkaren biföll utskottets förslag.

KU5 Barnpornografibrottet (vilande grundlagsbeslut)

Kammarkaren biföll utskottets förslag.

KU6 Säkerhetskopiars rättsliga status (vilande grundlagsbeslut)

Punkt 1

Kammarkaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Ändringar i offentlighets- och sekretesslagen)

1. utskottet

2. res. (MP, V)

Votering:

289 för utskottet

43 för res.

17 frånvarande

Kammarkaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 S, 103 M, 22 FP, 21 C, 20 SD, 18 KD

För res.: 25 MP, 18 V

Frånvarande: 7 S, 4 M, 2 FP, 2 C, 1 V, 1 KD

KU12 Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten

Kammarkaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

KU13 Följdändringar till en reformerad grundlag

Kammarkaren biföll utskottets förslag.

JuU2 Ny delgivningslag
Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2010/11:20
24 november

JuU3 Utnämning av ordinarie domare
Kammaren biföll utskottets förslag.

TU2 En digital agenda för Europa
Kammaren biföll utskottets förslag.
Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

TU3 Vägsäkerhetslag
Kammaren biföll utskottets förslag.

TU4 Genomförande av tredje sjösäkerhetspaketet – del 1
Kammaren biföll utskottets förslag.

23 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 23 november

2010/11:75 Miljösmarta matval
av *Jens Holm* (V)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

den 24 november

2010/11:76 Anställningsvillkoren för statligt anställda vid bolagisering

av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2010/11:77 Nordiska stridsgruppen 2008

av *Torbjörn Björlund* (V)
till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2010/11:78 Apoteksservice i glesbygden

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:79 Förhållanden kring arbetskraftsinvandring

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:80 Minskning av antalet olyckor med cyklister

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:81 Insatser för ökad export

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)
till statsrådet Ewa Björling (M)

2010/11:82 Vindkraftverkens framtid

av *Monica Green* (S)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:83 Försvarets stopp av vindkraftverk

av *Monica Green* (S)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2010/11:84 Långtidsarbetslösheten och fas 3

av *Monica Green* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:85 Ungdomsarbetslösheten

av *Monica Green* (S)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 november.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 23 november

2010/11:86 Försäljning av dotterbolag till statligt ägda Teracom

av *Helene Petersson* i Stockaryd (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

den 24 november

2010/11:69 Mottagning av nyanlända flyktingar

av *Isak From* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:70 Tonnageskatt

av *Christina Oskarsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:72 Vägar i Jämtlands län

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:73 Tågtrafiken mellan Stockholm och Åre

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:74 Vinter-OS i Sverige

av *Gunnar Sandberg* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:75 Fastighetsskatt för vindkraftverk

av *Gunnar Sandberg* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:76 Skärpning av EU-förordning

av *Carina Hägg* (S)

till statsrådet Ewa Björling (M)

2010/11:78 Framtiden för Rett Center

av *Gunnar Sandberg* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:79 Lagen om tillståndsplikt för kampsporter

av *Kerstin Engle* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:80 Profilklasser på gymnasiet

av *Peter Jeppsson* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2010/11:82 Upprustning av Ådalsbanan

av *Eva Sonidsson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:83 Den rättsliga behandlingen av hbt-personer som flytt till Sverige

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:84 Unga och aktivitetssersättning

av *Maria Lundqvist-Brömster* (FP)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:85 Statliga subventioner till kärnkraft

av *Kent Persson* (V)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:87 Effekter av supermiljöbilspremien

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:88 Säkerheten för svensk trupp i Afghanistan

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

Prot. 2010/11:20

24 november

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 november.

25 § Kammaren åtskildes kl. 16.10.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 10 § anf. 36 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 72 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.43 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Beslut om senaste dag för avlämnande av propositioner	1
4 § Meddelande om preliminära hålltider för kammarens sammanträden	1
5 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott.....	1
6 § Anpassningar av reglerna om skogsavdrag till ändringar i fastighetstaxeringslagen	2
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU15	2
(Beslut fattades under 22 §.)	2
7 § Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan	2
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU7	2
(Beslut fattades under 22 §.)	2
8 § Villkoren för Sveriges kredit till Lettland	2
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU13	2
(Beslut fattades under 22 §.)	2
9 § Utlåtande över Vitbok om försäkringsgarantisystem	2
Finansutskottets utlåtande 2010/11:FiU14	2
Anf. 1 BO BERNHARDSSON (S)	2
Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M)	4
Anf. 3 BO BERNHARDSSON (S) replik	5
Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M) replik	5
Anf. 5 BO BERNHARDSSON (S) replik	6
Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (M) replik	6
(Beslut fattades under 22 §.)	6
10 § En reformerad grundlag (vilande grundlagsbeslut, m.m.)	6
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU4	6
Anf. 7 JIMMIE ÅKESSON (SD)	6
Anf. 8 PETER ERIKSSON (MP)	9
Anf. 9 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	12
Anf. 10 PETER ERIKSSON (MP) replik	12
Anf. 11 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	13
Anf. 12 PETER ERIKSSON (MP) replik	13
Anf. 13 PETER HULTQVIST (S)	14
Anf. 14 PER BILL (M)	16
Anf. 15 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	18
Anf. 16 PER BILL (M) replik	18
Anf. 17 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	19
Anf. 18 PER BILL (M) replik	19
Anf. 19 KARIN GRANBOM ELLISON (FP)	19
Anf. 20 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	21
Anf. 21 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik	21
Anf. 22 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	22
Anf. 23 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik	22

Anf. 24	PER-INGVAR JOHNSON (C)	22	Prot. 2010/11:20
Anf. 25	MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	23	24 november
Anf. 26	TUVE SKÅNBERG (KD)	25	
Anf. 27	KENT EKEROTH (SD)	26	
Anf. 28	PETER ERIKSSON (MP) replik	29	
Anf. 29	KENT EKEROTH (SD) replik	29	
Anf. 30	PETER ERIKSSON (MP) replik	29	
Anf. 31	KENT EKEROTH (SD) replik	30	
Anf. 32	TUVE SKÅNBERG (KD) replik	30	
Anf. 33	KENT EKEROTH (SD) replik	30	
Anf. 34	TUVE SKÅNBERG (KD) replik	31	
Anf. 35	KENT EKEROTH (SD) replik	31	
Anf. 36	ÅSA TORSTENSSON (C)	31	
Anf. 37	HENRIK VON SYDOW (M)	33	
Anf. 38	JONAS SJÖSTEDT (V)	35	
Anf. 39	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	38	
Anf. 40	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	38	
Anf. 41	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	39	
Anf. 42	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	40	
Anf. 43	KENT EKEROTH (SD) replik	40	
Anf. 44	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	41	
Anf. 45	KENT EKEROTH (SD) replik	41	
Anf. 46	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	42	
Anf. 47	WILLIAM PETZÄLL (SD)	42	
Anf. 48	RICHARD JOMSHOF (SD)	43	
Anf. 49	PETER ERIKSSON (MP) replik	44	
Anf. 50	RICHARD JOMSHOF (SD) replik	45	
Anf. 51	PETER ERIKSSON (MP) replik	45	
Anf. 52	RICHARD JOMSHOF (SD) replik	46	
Anf. 53	HANS EKSTRÖM (S)	46	
Anf. 54	KENT EKEROTH (SD) replik	47	
Anf. 55	HANS EKSTRÖM (S) replik	47	
Anf. 56	KENT EKEROTH (SD) replik	47	
Anf. 57	HANS EKSTRÖM (S) replik	47	
Anf. 58	WILLIAM PETZÄLL (SD) replik	48	
Anf. 59	HANS EKSTRÖM (S) replik	48	
Anf. 60	WILLIAM PETZÄLL (SD) replik	48	
Anf. 61	HANS EKSTRÖM (S) replik	49	
Anf. 62	BJÖRN SÖDER (SD)	49	
	(Beslut fattades under 22 §.)	49	
11 §	Uppföljning av riksrevisionsreformen	50	
	Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU2	50	
Anf. 63	BILLY GUSTAFSSON (S)	50	
Anf. 64	ELISABETH SVANTESSON (M)	51	
Anf. 65	EVA FLYBORG (FP)	53	
	(Beslut fattades under 22 §.)	57	
12 §	Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor (vilande grundlagsbeslut)	57	

Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU3	57
Anf. 66 PHIA ANDERSSON (S).....	57
Anf. 67 KAJSA LUNDERQUIST (M)	58
(Beslut fattades under 22 §.)	58
13 § Barnpornografibrottet (vilande grundlagsbeslut)	59
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU5	59
Anf. 68 PETER ERIKSSON (MP).....	59
Anf. 69 PHIA ANDERSSON (S).....	59
Anf. 70 ANDREAS NORLÉN (M)	60
Anf. 71 JOHAN LINANDER (C).....	61
(Beslut fattades under 22 §.)	62
14 § Säkerhetskopiars rättsliga status (vilande grundlagsbeslut).....	62
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU6	62
Anf. 72 PETER ERIKSSON (MP).....	62
Anf. 73 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	63
Anf. 74 PER BILL (M)	64
(Beslut fattades under 22 §.)	64
15 § Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten.....	64
Konstitutionsutskottets utlåtande 2010/11:KU12.....	64
Anf. 75 BILLY GUSTAFSSON (S)	64
Anf. 76 KARL SIGFRID (M).....	65
(Beslut fattades under 22 §.)	66
16 § Följdändringar till en reformerad grundlag	67
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU13	67
(Beslut fattades under 22 §.)	67
17 § Ny delgivningslag.....	67
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU2.....	67
Anf. 77 KERSTIN HAGLÖ (S).....	67
Anf. 78 HELENA BOUVENG (M).....	68
Anf. 79 JOHAN PEHRSON (FP)	69
Anf. 80 JOHAN LINANDER (C).....	70
Anf. 81 LENA OLSSON (V).....	71
Anf. 82 CAROLINE SZYBER (KD).....	71
(Beslut fattades under 22 §.)	72
18 § Utnämning av ordinarie domare	72
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU3.....	72
Anf. 83 KERSTIN HAGLÖ (S).....	72
Anf. 84 JOHAN PEHRSON (FP)	73
(Beslut fattades under 22 §.)	75
19 § En digital agenda för Europa	75
Trafikutskottets utlåtande 2010/11:TU2	75
(Beslut fattades under 22 §.)	75
20 § Vägsäkerhetslag.....	75
Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU3	75
(Beslut fattades under 22 §.)	75
21 § Genomförande av tredje sjösäkerhetspaketet – del 1.....	75

Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU4	75	Prot. 2010/11:20
(Beslut fattades under 22 §.)	75	24 november
Ajournering	75	
Återupptagna förhandlingar	76	
22 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	76	
SkU15 Anpassningar av reglerna om skogsavdrag till ändringar i fastighetstaxeringslagen	76	
FiU7 Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan	76	
FiU13 Villkoren för Sveriges kredit till Lettland	76	
FiU14 Utlåtande över Vitbok om försäkringsgarantisystem	76	
KU4 En reformerad grundlag (vilande grundlagsbeslut, m.m.)	76	
KU2 Uppföljning av riksrevisionsreformen	77	
KU3 Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor (vilande grundlagsbeslut)	78	
KU5 Barnpornografibrottet (vilande grundlagsbeslut)	78	
KU6 Säkerhetskopiars rättsliga status (vilande grundlagsbeslut)	78	
KU12 Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten	78	
KU13 Följdändringar till en reformerad grundlag	78	
JuU2 Ny delgivningslag	79	
JuU3 Utnämning av ordinarie domare	79	
TU2 En digital agenda för Europa	79	
TU3 Vägsäkerhetslag	79	
TU4 Genomförande av tredje sjösäkerhetspaketet – del 1	79	
23 § Anmälan om interpellationer	79	
24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	80	
25 § Kammaren åtskildes kl. 16.10	81	

